

**BİR ÇOCUK EDEBİYATI YAZARI OLARAK
AYSEL GÜRMEN'İN ESERLERİ ÜZERİNDE
İLETTİĞİ DEĞERLER BAKIMINDAN İNCELEMELER**

Fırat YARDİMCİEL

**Yüksek Lisans Tezi
İlköğretim Ana Bilim Dalı
Yrd. Doç. Dr. Ömer YILAR
2015**

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

BİR ÇOCUK EDEBİYATI YAZARI OLARAK AYSEL GÜRMEN' İN
ESERLERİ ÜZERİNDE İLETTİĞİ DEĞERLER BAKIMINDAN
İNCELEMELER

(Examinations on Works of Aysel Gürmen, As A Writer of Children's Literature,
Over the Values She Conveys)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fırat YARDİMCİEL

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Ömer YILAR

ERZURUM
HAZİRAN, 2015

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Yrd. Doç. Dr. Ömer YILAR danışmanlığında, Fırat YARDİMCİEL tarafından hazırlanan “BİR ÇOCUK EDEBİYATI YAZARI OLARAK AYSEL GÜRMEN’İN ESERLERİ ÜZERİNDE İLETTİĞİ DEĞERLER BAKIMINDAN İNCELEMELER” başlıklı çalışma 15 /07 / 2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından. İlköğretim Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Ömer YILAR

İmza:

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Osman SAMANCI

İmza:

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Ali Osman Engin

İmza:

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

5.8.2015

Prof. Dr. H.Ahmet KIRKILIÇ
Enstitü Müdürü

5.8.2015

5.8.2015

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “BİR ÇOCUK EDEBİYATI YAZARI OLARAK AYSEL GÜRMEN’İN ESERLERİ ÜZERİNDE İLETTİĞİ DEĞERLER BAKIMINDAN İNCELEMELER” başlıklı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Fırat YARDIMCİEL

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİR ÇOCUK EDEBİYATI YAZARI OLARAK AYSEL GÜR MEN'İN ESERLERİ ÜZERİNDE İLETTİĞİ DEĞERLER BAKIMINDAN İNCELEMELER

Fırat YARDİMCİEL

2015, 158 sayfa

Günümüzde çocukların zihinsel gelişimine çocuk edebiyatı ve bu alanda eser veren yazarlar önemli katkılarda bulunmuştur. Zihinsel gelişime sunulan katkıları ortaya çıkarmak ancak bu alanda verilen eserlerin ve bu eserleri ortaya çıkaran yazarların incelenmesi ile gerçekleşmektedir. Bu çalışmanın amacı, bugün çocuk edebiyatı yazarı olarak Aysel Gürmen'in eserlerinin ilettiği değerleri tespit etmek ve çocuk eğitimi açısından bu değerleri karşılaştırmalı olarak incelemektir.

Aysel Gürmen'in hayatı, eserleri ve seçilen 30 kitabı incelenerek karşılaştırılmıştır. Çalışma önsöz, giriş, üç bölüm, sonuç ve kaynakçadan meydana gelmiştir. Giriş'te; Çocuk ve Çocuk Edebiyatı ana başlığı altında; Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Edebiyatının Ülkemizdeki Tarihsel Gelişimi, Çocuk Kitaplarının Özellikleri ve Çocuk Eğitimine Katkısına yer verilmiştir. Çalışmanın Önemi, Amacı, Sınırlılıkları ve Yöntemi ana başlığının altında her bir özelliğe ayrı ayrı yer verilmiştir.

Birinci bölümde Aysel Gürmen'in hayatı, eserleri ve sanatı ele alınmıştır. İkinci bölümde Aysel Gürmen'in eserlerinde Çocuk ve Çocuk Edebiyatı ana başlığı iki alt başlığa ayrılmıştır. Aysel Gürmen'in eserlerinde Çocuk alt başlığının içeriğinde; Aysel Gürmen'in çocuğa bakışı, Aysel Gürmen'in eserlerinde çocukların ortak özellikleri, Aysel Gürmen'in eserlerinde öne çıkan karakterler tespit edilmiştir. Aysel Gürmen'in eserlerinde İletilen Değerler alt başlığının içeriğinde ise yazarın eserlerinde yer alan Evrensel Değerler ile Millî Değerler incelenmiştir. Aysel Gürmen'in eserlerinin Dil ve Anlatım özellikleri ayrı bir başlıkta ele alınmıştır. Sonuç kısmında bu çalışmada ulaşılan sonuçlar yazılmıştır.

Küreselleşen dünyada ülkeler arasındaki sınırların teknoloji ile beraber bozulmaya başladığı bu dönemde evrensel ve kültüre özgü olan milli değerleri(

misafirperverlik, gelenek ve görenekler, bayramlar...) çocuklara aktarmak ve bu değerlerle çocukları yetiştirerek onların topluma faydalı bireyler olmalarını sağlamak için daha çok çaba ve emek gerekmektedir. Dolayısıyla çocuk edebiyatı yazarlarına bu konuda önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir. Çocuk edebiyatı yazarlarının omuzlarına yüklenen bu ağır yükü hafifletmenin yolu ise çocuk edebiyatı yazarlarının eserlerinde evrensel ve kültürel değerlere daha çok yer vermelerinden geçer.

Araştırmanın evrenini bir çocuk edebiyatı yazarı olan Aysel Gürmen'in hayatı ve eserleri; örneklem grubunu da Aysel Gürmen'in seçilmiş 30 eseri oluşturmaktadır. Yazarın toplamda kırk üç eseri bulunmaktadır; ancak on üç kitabına basımı olmadığı için ulaşamamış ve çalışma kapsamı söz konusu otuz kitapla sınırlandırılmış ve bu otuz kitap üzerinden inceleme yoluna gidilmiştir.

Bu çalışma bir çocuk edebiyatı yazarı olan Aysel Gürmen'in çocuk edebiyatı alanındaki yerini, önemini belirlemek ve ilettiği değerler açısından eserlerini incelemek amacıyla oluşturulmuştur. Bu amaca göre araştırmanın problem sorusu “ *Bir çocuk edebiyatı yazarı olarak Aysel Gürmen ve eserlerinin çocuk edebiyatına katkıları nelerdir ve bu katkıları sağlayan değerler hangileridir?* ” olmaktadır.

İncelemenin sonucuna göre Aysel Gürmen ve eserlerinin çocuk edebiyatı alanında önemli bir yer tuttuğu tespit edilmiştir. Bu sonuca ulaşmamızı sağlayan değerlere ve onların kullanımlarına genel olarak göz atıldığında şu sonuçlara varılmıştır:

1. Yazar, eserlerinde evrensel değerlere ve kültüre özgü olan milli değerlere sıklıkla yer vermiştir. Bu da eserin çocuklara ilettiği mesajlar açısından önem taşır.
2. En çok yer verilen değerler sevgi (anne, aile, hayvan, vatan, memleket...), bilimsellik ve doğa bilgisidir.
3. En az yer verilen değerler ise özgürlük, estetik ve toplum yararına çalışma değerleridir.

Anahtar Kelimeler: Değerler, Aysel Gürmen, Eğitim, İnceleme

ABSTRACT

MASTER’S THESIS

EXAMINATIONS ON WORKS OF AYSEL GÜRMEN, AS A WRITER OF CHILDREN’S LITERATURE, OVER THE VALUES SHE CONVEYS

Fırat YARDIMCIEL

2015, 158 pages

Today, the children’s literature and the writers producing works in this field have greatly contributed to the mental development of children. The goal of this study is to determine the values conveyed by the works of Aysel Gürmen, who has a major role in today’s children’s literature and to comparatively examine such values in terms of children’s education.

The life, works and selected 30 books among her works have been examined and compared. The study consists of preface, introduction, three chapters, conclusion and references. The Introduction covers the Children’s Literature and Historical Development of Children’s Literature in Turkey, Characteristics of Children’s Books and Contribution of Children’s Book to Education of Children under the main heading of Children and Children’s Literature. Each characteristic has been separately handled under the main heading of Importance, Purpose, Limitations and Method of the Study.

The first chapter covers the life, works and art of Aysel Gürmen. In the second chapter, the main heading of Children and Children’s Literature has been divided into two subheadings in the works of Aysel Gürmen. In the sub-heading Children in the works of Aysel Gürmen, perception of Aysel Gürmen of children, common features of children in the works of Aysel Gürmen and prominent characters in the works of Aysel Gürmen have been determined. Under the subheading Values Conveyed in the works of Aysel Gürmen, the Universal Values and National Values covered by the works of the writer have been examined. Language and Expression properties of works of Aysel Gürmen are handled under a separate heading. The Conclusion chapter covers the conclusions achieved in this study.

More efforts and endeavors are required in order to transfer the universal and culture-specific national values to children and to ensure that children are socially

beneficial by raising them with these values in an era where the inter-country borders are only shown on maps in a globalizing world. Therefore, the writers of children's literature have a major duty and responsibility at this point. The way of alleviating this heavy burden on the shoulders of the writers of children's literature is the inclusion and coverage by these writers of more and more universal and cultural values.

The population of the study comprises the life and works of Aysel Gürmen as a writer of children's literature and the sample group comprises selected 30 works of Aysel Gürmen. The writer has forty-three works in total; however, thirteen of them are not available due to cessation of publishing and the scope of the study has been limited to the said thirty books with sampling method.

This study has been conducted in order to determine the place and importance of Aysel Gürmen, a writer of children's literature, and investigate into the works in terms of the values the works convey. According to this goal, the problem question of the study is "*As a writer of children's literature, what are the contributions of Aysel Gürmen and her works to the children's literature and what are the values providing such contributions?*"

Based on the result of the examination, it has been found out that Aysel Gürmen and her works have a major place in the field of children's literature. Generally considering the values that the writer covers in her works, the following conclusions have been achieved:

1. The writer frequently involves the universal and culture-specified national values in her works, which are significant in terms of the messages they convey to children.
2. The most common values in her works are love (mother, family, animals, homeland, country...), science and nature knowledge.
3. The least covered values are freedom, aesthetics and working for the society.

Key Words: Worth, Aysel Gürmen, Examination , Education

ÖN SÖZ

Çocuğun eğitimi deyince özellikle anne ve baba aklımıza gelir. Çünkü eğitim işinden birinci derecede sorumlu olan onlardır. Daha sonra öğretmen ve en son olarak da çevre etkenleri çocuğun hayatına yön verirler. Çocuğun iyi yetişmesi için uyumlu bir aileye, iyi bir okula ve uygun bir çevreye ihtiyacı vardır.

Çocuğun eğitiminde önemli olan bir diğer husus ise soyut ve somut değerleri göz önünde bulundurarak bu somut ve soyut değerleri çocuklara bir bütünlük içinde aktarmaktır. “ Çocuk; beden ve ruhtan oluşan bir bütün olduğuna göre onun hem bedensel özellikleri hem de ruhsal gelişimi çok iyi irdelenmelidir.” Çocuk, eksik bir yetişkin değil; fakat zihinsel, bedensel, sosyal ve duygusal gereksinimlerini tamamlamak isteyen ‘kişi’dir. Bundan dolayı anne ve babalar çocuklarını minyatür bir yetişkin olarak görmemeli; onları bir birey olarak dikkate almalı ve onlara değer vermelidir.

Bu yüzden biz de bu çalışmada Aysel GÜRMEN ’in çocuk kitaplarını çocuk eğitimi açısından incelemeye çalıştık. Aysel GÜRMEN’ in çocuk kitaplarının çocuk eğitimi ile olan ilişkisini ve çocuk eğitime olan katkısı belirlenmeye çalışıldı. Literatürde Aysel GÜRMEN’ in eserlerinin çocuk eğitimi açısından yeterli bir inceleme çalışması yoktur. Bu çalışma ile çocuk edebiyatı yazarı olarak Aysel Gürmen ve eserlerini ilettiği değerler açısından inceleyerek söz konusu eksiklik giderilmeye çalışıldı.

Çalışma önsöz, giriş, üç bölüm, sonuç ve kaynakçadan meydana gelmiştir. Giriş’te; Çocuk ve Çocuk Edebiyatı ana başlığı altında; Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Edebiyatının Ülkemizdeki Tarihsel Gelişimi, Çocuk Kitaplarının Özellikleri ve Çocuk Eğitime Katkısına yer verilmiştir. Çalışmanın Önemi, Amacı, Sınırlılıkları ve Yöntemi ana başlığının altında her bir özelliğe ayrı ayrı yer verilmiştir.

Birinci bölümde Aysel Gürmen’in hayatı, eserleri ve sanatı ele alınmıştır. İkinci bölümde Aysel Gürmen’in eserlerinde Çocuk ve Çocuk Edebiyatı ana başlığı iki alt başlığa ayrılmıştır. Aysel Gürmen’in eserlerinde Çocuk alt başlığının içeriğinde; çocuğa bakışı, çocukların ortak özellikleri, öne çıkan karakterler tespit edilmiştir. Aysel Gürmen’in eserlerinde İletilen Değerler alt başlığının içeriğinde ise yazarın eserlerinde

yer alan Evrensel Değerler ile Millî Değerler incelenmiştir. Aysel Gürmen'in Eserlerinin Dil ve Anlatım özellikleri ayrı bir başlıkta ele alınmıştır.

Sonuç kısmında bu çalışmada ulaşılan sonuçlar yazılmıştır.

Çalışmada yararlanılan kaynaklar Kaynakça'da gösterilmiştir.

Çalışmamın her aşamasında bana destek olan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Ömer YILAR'a, hayatım boyunca maddî ve manevî desteğini her zaman yanımda hissettiğim aileme teşekkürlerimi sunarım.

Erzurum - 2015

Fırat YARDİMCİEL

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI	i
TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vii
TABLolar DİZİNİ	xiii
KISALTMALAR DİZİNİ	xiv

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
1.1. Çocuk ve Çocuk Edebiyatı	1
1.1.1. Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Edebiyatının Ülkemizdeki Tarihsel Gelişimi	1
1.1.1.1. Çocuk edebiyatı	1
1.1.2. Çocuk Edebiyatının Tarihsel Gelişimi	6
1.1.3. Çocuk Kitaplarının Özellikleri ve Çocuk Eğitime Katkısı	10
1.1.3.1. Çocuk kitaplarının özellikleri	10
1.1.3.2. Dil gelişiminde çocuk edebiyatı	13
1.1.4. Çocuk ve Kitap İlişkisi	14
1.2. Çalışmanın Amacı, Önemi, Sınırlılıkları ve Yöntemi	19
1.2.1. Amacı	19
1.2.2. Önemi	20
1.2.3. Sınırlılıkları	21
1.2.4. Yöntemi	22

İKİNCİ BÖLÜM

2. AYSEL GÜR MEN' İN HAYATI VE ESERLERİ	23
2.1. Hayatı	23
2.2. Eserleri	25
2.2.1. Ormanda Sabah	26

2.2.2. Kim Kime Ne Dedi	27
2.2.3. Altın Uçurtma	27
2.2.4. Popi'nin Yatağı	28
2.2.5. Minnoş Anne Oldu	29
2.2.6. Kuli'nin Rüyası	29
2.2.7. Şıkırdak'ın Çıngırağı	30
2.2.8. Padişah'ın Ebrusu	31
2.2.9. Selen'in Dileği	32
2.2.10. Ninemle Hayvanat Bahçesinde	34
2.2.11. Ninemin Hazinesi	35
2.2.12. Ninem Örgü Örüyor	36
2.2.13. Ninemin Kilimi	37
2.2.14. Selen Sayı:1	39
2.2.15. Selen Sayı 2	41
2.2.16. Selen Sayı:3 Küçük Korsan	42
2.2.17. Keskin Gözlü Selen	44
2.2.18. Selen Abla	47
2.2.19. Selen Kıbrıs'ta	49
2.2.20. Bizim Komşular Çok Komik	51
2.2.21. Selen'in Doktor Dedesi	53
2.2.22. Selen'in Anneannesi Geliyor	54
2.2.23. Selen Tatilde	56
2.2.24. Selen'in Çiftliği	58
2.2.25. Dereden Tepeden Dereliköy'den	59
2.2.26. KMG-8	61
2.2.27. Selen Büyüyor 1	63
2.2.28. Kıpırık Tavşan	65
2.2.29. Selen'in Ormanı	65
2.2.30. Ninemin Yaylası	65

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BİR ÇOCUK EDEBİYATI YAZARI OLARAK AYSEL GÜR MEN VE

AYSEL GÜR MEN'İN ESERLERİNDE ÇOCUK VE ÇOCUK EĞİTİMİ.....66

3.1. Aysel Gürmen'in Eserlerinde Çocuk	66
3.1.1. Aysel Gürmen'in Çocuğa Bakışı	66
3.1.2. Aysel Gürmen'in Eserlerinde Çocukların Ortak Özellikleri	67
3.1.3. Aysel Gürmen'in Eserlerinde Öne Çıkan Karakterler	68
3.2. Aysel Gürmen'in Eserlerinde İletilen Değerler	71
3.2.1. Evrensel Değerler	71
3.2.1.1. Sevgi	71
3.2.1.2. Doğa bilgisi.....	82
3.2.1.3. Estetik	91
3.2.1.4. Bilimsellik	93
3.2.1.5. Sorumluluk	97
3.2.1.6. Saygı	99
3.2.1.7. Yardımseverlik	101
3.2.1.8. Duyarlılık.....	103
3.2.1.9. Temizlik.....	106
3.2.1.10. Dayanışma	108
3.2.1.11. Dürüstlük	111
3.2.1.12. Çalışkanlık	112
3.2.1.13. Toplum kurallarına uyma	115
3.2.1.14. Sağlıklı olmaya önem verme	117
3.2.1.15. Yaşama sevinci	118
3.2.1.16. Özgürlük	119
3.2.1.17. İnsanlık yararına çalışma	119
3.2.1.18. Tutumluluk	120
3.2.2. Milli Değerler	121
3.2.2.1. Misafirperverlik	121
3.2.2.2. Aile birliğine önem verme	125
3.2.2.3. Bayramlar, gelenek ve görenekler	127
3.3. Dil ve Anlatım Özellikleri.....	127

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	131
EKLER.....	134
EK 1. Aysel Gürmen'in Eserleri ve Eserlerinde Bulunan Değerler	134
KAYNAKÇA	138
ÖZGEÇMİŞ.....	142

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1.1. Piaget'in Bilişsel Gelişim Evrelerinin Özellikleri.....	2
--	---

KISALTMALAR DİZİNİ

AB : Avrupa Birliği

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Çocuk ve Çocuk Edebiyatı

1.1.1. Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Edebiyatının Ülkemizdeki Tarihsel Gelişimi

1.1.1.1. Çocuk edebiyatı

Çocukların ayrı bir dünya olduğu, farklı düşünce yapılarına sahip olduğu kabul edilmektedir. Çocukların yaşlarına göre ilgi duyacağı yapıtları okumaları ve kendilerini geleceğe hazırlamaları gerektiği konusunda ortak bir fikre kavuşulmuştur. Çocuklara özgü olan bu edebiyat alanını açıklayabilmemiz için öncelikle “çocuk” ve “edebiyat” kavramları üzerinde durmamız gerekir.

“Çocuk” bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişim özellikleriyle çocuk edebiyatının niteliğini, kapsamını ve içeriğini belirlemektedir. Bu durumda “Çocuk kimdir?” Çocuk, TDK’nin hazırladığı Türkçe Sözlük’ te “Bebeklik ile ergenlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız, uşak.” (Türkçe Sözlük, 2005, s.158.) olarak tanımlanıyor. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne göre “On sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır.” (Madde 1) (Yılar, 2005, s. 3).

Oğuzkan’a göre çocuk “İki yaşından ergenlik çağına kadar süren büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu veya henüz erinlik dönemine erişmemiş kız veya erkek; yahut bebeklik çağı ile ergenlik arasındaki gelişme döneminde bulunan insan” dır.” (Oğuzkan, 1987, s.78)

Çocuk ve çocuğun gelişim dönemleri ve bu dönemlere ait özellikler bilim adamlarının yıllardır araştırma konusu olmuştur. Bu alanda genel geçer olarak Piaget’in düşünceleri kabul edilmektedir.

Tablo 1.1.

Piaget'in Bilişsel Gelişim Evrelerinin Özellikleri (Atkinson, 2010, 81)

EVRELER	YAŞLAR	TEMEL ÖZELLİKLER
DUYUSAL MOTOR DÖNEM	0-2 Yaş	Kendini nesnelerden ayırt eder. Kendini eylemi gerçekleştiren özne olarak tanır ve amaçlı davranışlar yapmaya başlar. Nesne kalıcılığı kavramını edinir.
İŞLEM ÖNCESİ DÖNEM	2-6 Yaş	Dili kullanmayı ve nesneleri imgeler ve sözcüklerle betimlemeyi öğrenir. Düşünce hala benmerkezcidir. Nesneleri tek bir özelliğe göre sınıflar
SOMUT İŞLEM DÖNEMİ	6-7 ile 11-12 Yaş	Nesne ve olaylar hakkında mantıklı düşünebilir. Sayı, kütle ve ağırlık korunumu kavramı edinir. Nesneleri birden çok özelliğe göre sınıflar ve onları tek bir boyuta göre sıraya koyabilir.
SOYUT İŞLEM DÖNEMİ	11-12 Yaş ve Üstü	Soyut önermeler üzerine mantıksal olarak düşünebilir ve varsayımları sistematik olarak test edebilir. Varsayımsal, geleceğe yönelik ve ideolojik sorunlarla ilgilenir.

Hiç kuşkusuz çocuk, toplumun dinamiği ve toplumun temel yapı taşıdır. Çocuğun öz kültürüyle yoğrulması ve geleceğe bilinçle hazırlanması kaçınılmazdır. Bu yüzden çocuklara, kendi kültürel değerlerini çok iyi biçimde tanıtan yapıtlar sunmalıyız. Bu da çocuk edebiyat eserleri ile mümkündür.

TDK'nin hazırladığı Türkçe Sözlük' te edebiyat, “Olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü ve yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatıdır.” (Türkçe Sözlük, 2005, s. 210.)

Okul öncesi ve okul çağındaki çocuğun ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturulan edebiyata “çocuk edebiyatı” denir. Çocuk edebiyatı çocukluk çağındaki insan yavrusunun duygu, düşünce ve hayallerini söz ya da yazı ile güzel ve etkili bir biçimde işleme sanatıdır.

Çocuk edebiyatı, çocuğa okuduğu veya dinlediği yapıtlardan zevk almayı, çocuğa bilgi kazandırmayı ve çocuğa eserler aracılığıyla hayatı tanıtmayı amaçlar. Eserler sayesinde çocuklar hayatın acı tatlı yönlerini göğüslemeyi, zorluklarla baş edebilmeyi öğrenir.

Bu alandaki çalışmalarıyla tanınmış eğitimci Jacob, A.F. Oğuzkan'ın dilimize çevirdiği Curriculum Letter adlı yapıtında çocukların neden edebiyata gereksinim duyduğunu şöyle açıklamaktadır:

1. Edebiyat hoş vakit geçirtici, eğlendirici bir şeydir. Hoş vakit geçirtmeyi eğitimin başlıca amaçlarından biri olarak düşünmekten çekinilmemelidir. Elbette radyonun, resimli dergilerin, sinemanın ve televizyonun yanında okumaya da bir yer ayrılması gerekir. Eğer çocuklar okulda okumayı sevmeyi, okumaktan sadece okumak için zevk almayı öğrenmezler ise hoşça vakit geçirten bir unsurdan yoksun kalırlar. Bu bakımdan, edebiyatı, bir hoş vakit geçirme aracı olarak öğretim programına alınacak değerli unsurlardan biri biçiminde pekâlâ düşünebiliriz.

2. Edebiyat ruha canlılık verir, bireyin yaşama gücünü artırır. Edebiyat kimi zaman bizi, hayatın çok ciddi ve üzücü durumlarından uzaklaştırır, götürür. Güzel bir düzyazı veya şiir okumanın kazandırdığı yaşantılarla bir insan kısa zamanda bugünkü tasalarından kurtulma olanağı bulur ve sonra da bu tasarıların karşısına daha güçlü, daha dinlenmiş halde çıkmanın yollarını öğrenir. Çocuklara okulda bu gibi yaşantılar edinmek için birtakım olanaklar verilmediği sürece onlar ruhun canlanıp güçlenmesinde edebiyatın bu şaşırtıcı, olağanüstü değerini hiç bir vakit öğrenemeyeceklerdir.

3. Edebiyat yaşamı tanımaya yardım eder. Çocuklar yaşamı ve yaşama yollarını öğrenmek için edebi eserlere gereksinim duyarlar. Başka bir kimsenin yaşamını ilgilendiren durumları öğrenmek için edebiyat aracılığıyla elde edilen pek ilginç

yaşantıları -televizyon, radyo vb.- hiçbir araç kazandıramaz. Kimi durumlarda kişisel yaşantılardan daha iyisi yoktur; ama bazı yaşantılar vardır ki bunlar türlü edebiyat eserlerinin okunmasıyla birer rastlantı sonucu kazanılır. Kısaca, çocuklar yaşamı tanımak için edebiyata gereksinim duyarlar.

4. Edebiyat bir rehberlik kaynağıdır. Edebiyat bir kimsenin kendini tanıyarak davranışlarını değiştirmeye yarayacak olanaklar hazırladığı için bir rehberlik kaynağı olarak da hizmet edebilir. Şüphesiz, bütün edebiyat eserleri böyle bir hizmeti görmez ve bu hizmet de her zaman klasik ölçüler içinde yerine getirilemez. Fakat, her birimizin yaşamında gereksinim duyduğumuz vakit bize kendimizi anlamak konusunda yardımcı olan en az bir kitap bulunmuştur.

5. Edebiyat yaratıcı etkinlikleri özendirir. Çocuklar, başka alanlardaki yaratıcı etkinliklere geçmek için bir sıçrama tahtası olarak edebiyata gereksinim duyarlar. Başka sanatlarla ilişkileri bulunan zengin bir programın eşliğinde yaratıcılığa yönelten okuma etkinlikleri sayesinde bir sanat, başka bir sanatı desteklemiş, beslemiş olur. Okuma, çocuğu resim çizmeye ve dramatik sanat alanlarında ritmik yorumlamalar yapmaya özendirir. Çocuklar okuma ve dramatik sanat alanlarında ne kadar zengin yaşantılar edinirlerse yaşamın öteki yaratıcı alanlarında da o kadar zengin bir kişiliğe sahip olurlar.

6. Edebiyat güzel bir dil demektir. Çocuklar kendi dillerini geliştirmek için edebiyat eserlerine gereksinim duyarlar. Edebiyat güzel bir dildir ve içimizde, çocukların anadillerinin güzelliğini en iyi biçimde öğrenmelerini istemeyecek kimse var mıdır?"

Çocuk edebiyatının var olup var olamayacağı ile ilgili yıllardır süregelen tartışmalar söz konusudur. Çocuk edebiyatı olup olamayacağı konusuyla ilgili tartışmalara Recep Nas şu düşüncelerle katılır:

“Çocuk vardır, ‘çocukluk’ diye bir dönem vardır. Çocuğun düşünme, algılama biçimi yetişkinden farklıdır. Çocuk, insandır. Bu insan edebiyattan yoksun bırakılamayacağına göre, onun için edebiyat yapılacaktır, bu da çocuk edebiyatıdır. Ama bu böyle diye çocuğa yoz, düzensiz, kof ürünler sunulamaz. Edebiyat için ne geçerliyse çocuk edebiyatı için de o geçerlidir. Hem çocuk, hem edebiyat gözetilir. Onun için zordur çocuk edebiyatı, zor olduğu için nitelikli, çocuğa göre olan çocuk edebiyatı ürünü azdır, ne yazık ki...”(Nas, 2002, s.39.)

Mustafa Şirin'in bu konudaki görüşleri şu şekildedir: Çocukların büyüme ve gelişmelerine, hayal, duygu, düşünce ve duyarlılıklarına, zevklerine eğilirken eğlenmelerine katkıda bulunmak amacıyla gerçekleştirilen çocuksu bir edebiyat olarak tanımladığı çocuk edebiyatıyla ilgili düşüncesini şöyle dile getirmektedir: “Çocuk edebiyatı, çocuklara çocukluğu ya da çocuğu anlatan bir edebiyat değildir. Böyle bir edebiyat kendini sınırlandırır. Çocuk her şeyden önce iyi, nitelikli çocuk kitabından ve yazarından, kendisini çocukluğundan çıkarmasını ve kendi dünyasına götürmesini bekler. Çocuğa çocuk olduğunu hatırlatan, onu küçümseyen bir edebiyat çocuk dünyasını yansıtamaz. Bu tür edebiyatı basit ve çocukça bulabilir. Çocuk sadece kendisi için yazılanları okumakla yetinmez. Yetişkinlerin okuduğu kitaplara da yönelebilir. Çocuk edebiyatı alanı bu yönüyle daha da genişliyor. Çocuk edebiyatı önce edebiyattır. Edebiyat yönü ile edebiyatın içinde en incelikli yazarlık biçimidir. Her yaştan okurun ilgisini çekebilen, okunabilen, dili, anlatımı ve biçimi ile edebiyatın içinde yeni bir türdür”

Edebiyatçılar arasında çocuk edebiyatını kabul edenler kadar kabul etmeyenler de söz konusudur. Cemal Süreyya, Tomris Uyar, Yaşar Kemal gibi tanınmış bazı yazarlarımız çocuk yazını ayırımına karşı çıkmaktadırlar.

Çocuk edebiyatını “Üç yaşla ergenlik çağı arasındaki çocukların bilişsel ve duygusal dünyasını sözlü ve yazılı sanat ürünleriyle besleyen etkinlikler alanı” olarak tanımlayan Güleriyüz, çocuk edebiyatının beslendiği alanları çocuk edebiyatının boyutları olarak değerlendirmiş ve bunları toplum, birey, doğa, felsefe ve evrenle kurulan ilişkiler olarak şöyle ele almıştır:

“Toplumsal Boyut: Çocuk edebiyatı ürünleri toplumsal yapıya göre şekil alır, bu yapıyı biçimlemek ve yeniden yapılandırmak için de bir araç işlevini görür.

Doğasal Boyut: Doğa, insan yaşamını ve davranışlarını biçimleyen, sonuçlandıran ve insanoğlunun yeterince keşfedemediği bir güçtür. İnsanı kuşatan , insanın doğayla barışık olma, doğayı keşfederek yaşama çabası elbette çocuk edebiyatının önemli bir bölümünü oluşturur.

Bireysel Boyut: Çocuk edebiyatı, bireyin önemini ortaya koymak, dahası yaratıcılığını geliştirmek için ortak bir kültürel çerçeve oluşturur. Gelişmiş bireylerden

oluşan toplumun büyük uygarlıklar kurabileceği ve daha mutlu bir dünya oluşturabilecekleri beklenir.

Felsefi Boyut: Çocuk edebiyatında çocuğa kazandırılacak düşünce biçimi, dünyaya bakışı, bilimle evrenin yasalarının tutarlılığı felsefe kapsamında değerlendirilir. Çocuğa kesin, tartışılmayan, mutlak hakikatler vermek, gerçeğin tek ve bir olduğu gibi öznel yaklaşımlar takınmak; çocuğun yaratıcı ve eleştirel düşünme gücünü kırabilir, dahası çocuk bütünü görmeyebilir. O nedenle ele alınan konuya etki eden etmenler nedenleriyle birlikte verilir; doğanın, toplumların değişim ve dönüşüm yasaları dikkatle ele alınabilir. Bu özellik de çocuk edebiyatının felsefi boyutu olarak ifade edilir.

Evrensel Boyut: Edebiyat ürünleri, insanlığın oluşturduğu değerlerden yararlanılarak üst düzey düşünsel birleşimler sonucunda oluşmaktadır. Bu nedenle ele aldığı konular ve oluşturduğu değerlerin herkesi ilgilendirmesi evrensel boyut olarak değerlendirilir”

1.1.2. Çocuk Edebiyatının Tarihsel Gelişimi

Çocuk edebiyatı tarihine şöyle bir göz atarsak şunları söyleyebiliriz: 16. yüzyıla kadar çocuklar için tam anlamıyla bir edebiyat ürünü yok denilecek kadar azdır. Var olan eserler de daha çok dini hikâyeler içeren, İncil’ den alınan dini ve karamsar metin parçalarıdır. Batıdaki kültürel gelişmeler, matbaanın yaygınlaşması, iletişim araçlarının çoğalması, pedagoji biliminin ilerlemesi ve kabul görmesiyle 18. Yüzyılın ikinci yarısında yavaş yavaş belirmeye başlamıştır. Bu döneme kadar çocuk erişkinlerden ayrı bir varlık olarak kabul edilmiyor çocuk insanın küçük robot hali olarak nitelendiriliyordu. Ancak bahsettiğimiz bu gelişmeler sayesinde çocuğun kendi başına bambaşka bir birey olduğu; farklı düşünce, duygu ve hayalleri barındırdığı fikri yaygınlaşmaya, var olan edebiyatın çocuklara hitap edemeyeceği gerçeği görülmeye başlandı.

Çocuk edebiyatı ile ilgili ilk ciddi çalışmalar Almanya, İskandinav ülkeleri ve Amerikada görülür. Daha çok “ Robin Hood” gibi halk öykülerinden esinlenerek yazılan bu ilk dönem ürünleri, anlatım açısından oldukça yalın, masalımsı öykülerden oluşmaktadır.

Çocuk edebiyatının dünyadaki gelişimine bakıldığında 17. yüzyıl sonlarına doğru çocukların ders dışındaki okuma gereksinimlerini karşılamak üzere İngiltere’ de eski çağlara ilişkin efsanelerin ve peri masallarının dört formayı geçmeyen biçimde yayımlandığı görülür.

18. yüzyıl başlarında çocuğun kendisine özgü bir dünyası olduğu gerçeğinden yola çıkarak çocukların zevk alacağı konular ön planda tutulmuştur. Bu dönemde Ana Kaz adlı bir dizi ile kitap yayımlayan ve İki Pabucun Öyküsü adlı çocuk romanını yazan John Newbery’ dir. Bu dönemde İngiltere’ de yayımlanan en önemli çocuk edebiyatı ürünleri şunlardır:

- Robinson Crusoe – Daniel Defoe
- Gülüver’in Gezileri- Jonathan Swift
- Hayvan Öyküleri- Ezop
- Jane Eyre- Charlotte Bronte
- Heidi- Johanne Spyri

19. yüzyılda çocuk edebiyatı alanında İngiltere’ de yayımlanan eserlerin sayısında bir artış gözlenir. Bu dönemdeki en önemli eserleri de şu şekilde sıralayabiliriz:

- Alice Harikalar Diyarında- Lewis Carol
- David Copperfield – Charles Dickens
- Yeni Ormanın Çocukları-Frederick Marryat
- Andersen Masalları- Grim Kardeşler
- Define Adası-Robert Louis Stevenson
- Mutlu Prens- Oscar Wilde

19. yüzyıl dönemi çocuk edebiyatı alanında sadece İngiltere ‘ de değil Amerika, Fransa, İtalya gibi ülkelerde de en parlak dönemlerinden birini yaşar. Bu yüzyılda Amerika’ da Mark Twein (Mark Tveyn)’in Tom Sawyer’in Maceraları adından sıkça söz ettiren önemli çocuk edebiyatı eserlerindendir. Yine bu dönemde Fransa’da Jules Verne’nin Deniz Altında Yirmi Bin Fersah ve Aya Seyahat adlı eserleri ön plandadır. İtalya’ da ise Carlo Collodi’nin Pinokyo adlı yapıtı sınırları aşar ve ününü günümüze kadar sürdürür.

20. yüzyılda çocuk edebiyatı alanındaki eserlerin içeriğinde değişiklikler göze çarpar. Toplumsal sorunlar, fantastik hikayeler, tarihi romanlar dikkat çeker. İngiltere’de yayımlanan Serra Illiers ‘in Gümüş Kılıç adlı eseri ile Rosemary Sutelift ‘in Kırmızı Savaşçı adlı eserleri çocuklara yönelik olarak hazırlanan tarihi roman türünde önemli eserlerdendir. Bunun dışındaki bu dönem eserleri şunlardır:

- Davullar- James Bond
- Tavşan Peter’in Öyküsü-Beatrik Potte(Çocuk edebiyatının ilk resimli öykü kitabıdır).
- Lasie(Lesi) Yuvaya Dön-Eric Knight
- Hayvanlar Toplantısı-Kastner
- Momo- Michael Ende

20. yüzyılda Fransa çocuk edebiyatı alanında en üretken dönemini yaşamaktadır. Andre Mourois’nın Şişkolar ve Sıskalar, Charles Vildroc’ın Aslanın Gözlüğü, Paul Faucher’nın Castor Baba’sı ile Tenten, Red Kıt, Asteriks gibi çizgi romanlar dikkat çeker.

Ülkemizde çocuk edebiyatının gelişim sürecine bakıldığında ilk örnekler olarak sözlü edebiyat ürünleri karşımıza çıkar. Destanlar, masallar, ninniler, tekerlemeler, Dede Korkut Hikayeleri çocukların sevdiği sözlü edebiyat ürünlerindendir.

Ülkemizde sözlü değil de yazılı olarak çocuk edebiyatına ait ilk ürünlerin verilme süreci Tanzimat Dönemi’nde gerçekleşmiştir. Batı dillerinde yazılmış çocuk eserlerinin tercümesi ilk yazılı ürünleri teşkil eder; ancak o dönemde hem okuma-yazma oranının düşük olması hem de çevrilen eserlerde kullanılan dilin ağır olması münasebetiyle çocuklar tarafından ilgi görmemiş ve bu eserlerin okunma oranları çok düşük kalmıştır. Bu alandaki ilk çeviriler arasında Yusuf Kamil Paşa’nın Fenelon’dan çevirdiği Telemak adlı eseri gösterilir. Vakanüvis Lütfi, Daniel Defoe’nin Robinson Crusoe adlı eserini; Mahmut Nedim, Jonathan Swift’in Gülliver’in Seyahatnamesini çevirmişlerdir. Çeviri konusunda Şinasi La Fontaine’den "fabl", Recaizade Ekrem ve Ahmet Mithat Efendi "manzum” çevirileriyle iyi örnekler vermişlerdir.

İlk çocuk gazetesi olarak 1869 yılında Mümeyyiz Tanzimat Dönemi’nde yayımlanır. Daha sonra 1875 yılında ilk adı Sadakat sonradan adı Etfal olarak değiştirilen ikinci çocuk gazetesi çıkarılır. Tanzimat Dönemi çocuk dergilerinin de

çıkarıldığı dönem olma özelliği açısından dikkatleri toplar. Bahçe (1880), Çocuklara Kıraat (1882), Vasıta-i Terakki (1882), Çocuklara Arkadaş (1882), Çocuklara Talim (1887), Çocuklara Rehber(1896), Çocuk Bahçesi (1904) aralıklarla yayımlarını sürdüren çocuk dergileridir. Günümüzde ise sadece çocuklara hitap eden bir gazete söz konusu değildir. Çocuk dergileri var olmakla beraber bunların nitelikleri de tartışılacak düzeydedir.

II. Meşrutiyetten sonraki dönemde ise Alaattin Gövsa Çocuk Şiirleri (1911), Ali Ulvi Elöve Çocuklarımıza Neşideler, Tevfik Fikret Şermin (1914) adlı çocuk kitaplarını yayımlayarak bu konudaki boşluğu doldurmaya çalışırlar.

Milli edebiyat döneminde de Ziya Gökalp, Ali Ekrem Bolayır, Mehmet Emin Yurdakul, İsmail Hikmet Ertaylan, Fazıl Ahmet Aykaç, Enis Behiç Koryürek, Yusuf Ziya Ortaç, Halit Fahri Ozansoy şiirlerle çocuklara seslenirler. Yine bu dönemde Ömer Seyfettin, Ahmet Rasim, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın, aslında büyükler için yazdıkları, öyküleri çocuklar tarafından ilgi görür.

1930'lu yıllarda ise dikkat çeken başlıca çocuk edebiyatı ürünleri şunlardır:

- Bağrı Yanık Ömer- Mahmut Yesari
- 87 Oğuz-Rakım Çalapala
- Köprü Altı Çocukları- Huriye Öniz
- Tahtları Deviren Çocuk- Fahrettin Sertelli
- Türk İkizler- Cahit Uçuk

Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında ise Milli Eğitim Bakanlığı öncülüğünde daha çok çeviriler yoluyla çocuk edebiyatı varlığını sürdürmüştür. Bu döneme çevirileri ile katkıda bulunan yazarlarımız ise şunlardır: Yaşar Nabi Nayır, Hayrullah Örs, Kemal Kaya, Naime Halit Yaşaroğlu, Nurullah Ataç, Vasfi Mahir Kocatürk ve Nihal Yalaza Taluy.

Cumhuriyet döneminde çocuklar için yazılan öykü ve romanlar az sayıda olmakla beraber çocuklar için yazılan şiir kitapları göze çarpmaktadır. Cumhuriyet döneminde Ahmet Kutsi Tecer, Necmettin Halil Onan, Ömer Bedrettin Uşaklı, Kemalettin Kamu, Vasfi Mahir Kocatürk çocuklar için şiir yazan sanatçılardır. Çocuk edebiyatı düşüncesiyle olmasa da masalların derlenmesi çalışmaları bu döneme rastlar.

Naki Tezel Çocuk Masalları (1943) derlemesiyle bu çalışmaları başlatır. Eflatun Cem Güney'in Dertli Kaval, Nar Tanesi, Bir Varmış Bir Yokmuş çalışmaları önemli çalışmalardandır.

Çocuklar için yazılmış ilk biyografi örnekleri Rakım Çalapala'nın Mustafa, Atatürk'ün Romanı ve Falih Rıfkı Atay'ın Babanız Atatürk adlı eserleridir.

Çocuklar için yazılmış anı türünün ilk örnekleri Halide Nusret Zorlutuna' nın Benim Küçük Dostlarım, Nahit Nafiz Edgüer' in Atatürk'ten Anılar adlı yapıtlarıdır.

Günümüzde ise çocuklar için bir edebiyatın var olmasının gerekliliği artık tam olarak benimsenmiştir ve bu alanda birçok sanatçı eser vermiştir. Aysel Gürmen, Ceyhun Atuf Kansu, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Cahit Külebi, Aziz Nesin, Rıfat Ilgaz, Orhan Kemal, Talip Apaydın, Fakir Baykurt, Muzaffer İzgü, Ülkü Tamer, Güngör Dilmen, Ali Püsküllüoğlu, Ayla Kutlu, Müjdat Gezen, Sulhi Dölek, Feyza Hepçilingirler, İpek Ongun, Gülten Dayıoğlu, Yalvaç Ural, Fatih Erdoğan, Aytül Akal, Ayla Çınaroğlu bunlardan birkaç tanesidir.

1.1.3. Çocuk Kitaplarının Özellikleri ve Çocuk Eğitimine Katkısı

1.1.3.1. Çocuk kitaplarının özellikleri

Okuma zevk ve alışkanlığını kazandırmaya çalıştığımız çocuğa, okuyacağı eserleri çok iyi seçmemiz gerekmektedir. Çocuk, yaşadığı toplumun değerlerine uygun kitaplar tercih etmeli ki birey olma yolunda, toplumsal değerlere uyum sağlamada zorluk çekmesin ve okuduğu kitaplarla sosyal hayatın farkına varabilsin.

Çocuk kitapları çocuklara hitap edebilecek düzeyde olmalıdır ki çocuk kitaplarında aranılan nitelikleri biçimsel ve içeriksel olmak üzere iki grupta ele almalıyız. Bu niteliklerden birinden birisi eksik veya yarım olursa çocuğun dikkatine sunduğumuz eser bizi amaçladığımız sonuca ulaştıramaz.

Çocuk kitaplarında bulunması gereken nitelikleri biçim ve içerik olarak iki ayrı başlıkta incelenebilir.

A. Biçimsel Nitelikler:

1. Çocuk kitapları boyut olarak kolay elde tutulabilecek, çocuğun ilgisini çekebilecek düzeyde olmalıdır. Sürekli aynı boyutta kitaplar okumak somut işlemler döneminde olan çocuk için sıkıcı olabilir. Bu nedenle farklı boyutlarda kitapları anne babalar tercih etmelidir.

2. Çocuk kitapları hacim ve ağırlık olarak kolay bir biçimde taşımaya elverişli olmalıdır. Hacim olarak en çok tercih edilen boyutlar ise 16X23 ebatlarıdır.

3. Çocuk kitaplarında kullanılan kağıdın hamur cinsi çok önemlidir. Birinci hamur fazla mat olmayan kağıt cinsi tercih edilmelidir.

4. Kitabın cildi sağlam, dikişli ve kapağı kalın mukavva veya bezden olmalıdır ki çocuklar yetişkinler gibi değildir; bazen hoyratça kullanabilmektedirler kitabı.

5. Çocuk kitaplarında sayfa düzeni içindeki metni en iyi biçimde yansıtmalıdır. Sayfa düzeni iç açıcı olmalıdır. Kitaplar en fazla 32, normalde ise 16 ya da 24 sayfa olmalıdır. Paragraflar kısa tutulmalıdır.

6. Harf büyüklüğü açısından çocuk kitaplarını ele alacak olursak birinci sınıf çocukları için 20-24, ikinci sınıf çocukları için 18, üçüncü sınıf çocukları içinse 16, dört ve üstü sınıflar içinse 12 punto olmalıdır.

7. Çocuk kitaplarındaki en önemli hususlardan biri ise yazım ve noktalama. Çocuklar görselliğe önem verir ve bir resim gibi bazen bir yazıyı harfi akıllarında depolarlar. Bu nedenle yanlış öğrenilen bir konu veya bir kelimenin yazımı sonradan düzeltilmesi zor sonuçlar doğurur. Bu nedenle yazım ve noktalama işaretlerine ve dil bilgisi kurallarına uyulmalıdır.

8. Resim çocuk kitaplarının en önemli özelliklerindendir. Resimler açık, net, anlaşılır, sade, konuyu özetleyecek biçimde ve konuya uygun olmalıdır. Resimler eğlendirici ve aynı zamanda öğretici bir nitelik taşımalıdır. Resim, metinle sayfa düzeni bakımından bir bütün oluşturmalıdır. Kitaptaki konuyu açıklayıcı ve onunla bütünleyici olmalıdır.

9. Çocuk kitaplarında kapak ise ilk izlenim açısından çok önemlidir. Kapak çocuğun dikkatini çekecek, onda okuma zevki uyandıracak, kitaptaki konu hakkında ipuçları verecek biçimde olmalıdır. Kapakta resmin dışında kitabın yazarı, adı ve yayınevi de bulunmalıdır.

B. İçeriksel Nitelikler:

1. Çocuk kitaplarında tema hiçbir şekilde tartışmaya yer vermeyecek biçimde açık ve net olmalıdır. Çocuk, yazarın bize vermek istediği mesajı veya öğüdü tam olarak algılayabilmelidir. Çocuk kitaplarında çocuğa ulaştırılacak tema eğitici ve öğretici nitelikte olmalıdır. Kitapta ele alınan tema çocuğun seviyesine uygun olmalıdır. Tema çocuğu yanlış düşüncelere sevk etmemelidir. Çocuk kitaplarında yurt sevgisi, doğa sevgisi, kahramanlık, iyilikseverlik, çalışkanlık, aile sevgisi, dürüstlük, erdemlik gibi temalar işlenmelidir.

2. Çocuk kitaplarında işlenen konu çocuğun ilgisini çekmelidir. Çocuğun hayal dünyasına, seviyesine hitap edebilmeli aynı zamanda açık, anlaşılır ve net olmalıdır. Ayrıca konu ile tema bağlantısı güçlü olmalıdır. Çocuk yayınlarında işlenen konular ulusal kültür değerlerine uyumlu, toplumun ahlaki değerlerini, gelenek ve göreneklerini yansıtmalıdır.

3. Çocuk kitaplarında kahramanların önemi oldukça büyüktür çünkü çocuk kendisini o kahramanla özdeşleştirir ve o kahraman onun için bir anlamda rol model olur. Bu nedenle kahramanlar iyi özelliklere sahip olmalıdırlar. Toplumun değerleriyle çelişki göstermemelidir. Kahramanlar kesin ve net çizgilerle birbirinden ayrılmalıdırlar. Karakterler çocuğun aklında tutamayacağı kadar çok olmamalıdır.

4. Çocuk kitaplarında kısa ve sade cümle yapılarına yer verilmelidir. Dil açık, akıcı, anlaşılır aynı zamanda sürükleyici olmalı; günlük hayatta kullanımı olmayan ve argo olan kelimelere yer verilmemelidir.

5. Ağır aynı zamanda çocuğun algılayamayacağı tahliller ve betimlemelerden kaçınılmalıdır.

Yörükoğlu, çocuk kitaplarında nelerin sakıncalı olduğunu belirtmenin daha doğru olduğunu dile getirerek, sakıncaları şöyle sıralamıştır:

- Çocuk kitapları her türlü kör inanç ve önyargılardan arınmış olmalıdır. Irk üstünlüğü, din ayrılığı, bağnazlık, dolaylı ya da doğrudan aşılammamalıdır.
- Yurt sevgisi, ulusal değerler ve Türklük bilinci işlenirken evrensel değerler bir kenara itilmemeli, ülkeler arasında düşmanlık ve öç alma duyguları körüklenmemelidir.
- Yiğitlik abartılmamalı; çocuklara, yanılmaz insan, üstün insan, her şeyi bilen insan örnekleri sunulmamalıdır. Başka bir deyişle, etiyle kemiğiyle, olumlu ve olumsuz

yanlarıyla insan tanıtılmalıdır. Çocuk kitaplarında, çelişkileriyle, değişen düşünce ve duygularıyla insanı görmeli; başkalarında kendisine benzerlikler bulabilmelidir. Katı ahlak kuralları içinde sıkışıp kalmamalı, hoşgörü ve esneklik kazanmalıdır.

- Alın yazısı, yazgı gibi insanının boynunu büktüren, savaşım gücünü köstekleyen inanışlara yer verilmemelidir.

- Her kitap bir dizi ahlak yargısıyla sonuçlandırılmamalıdır. Köprüaltı Çocukları, Öksüz Ayşe türünden acıma duygusunu sömüren kitaplar en azından yararsızdır. Polyanna gibi tanınmış bir çocuk öyküsü de bu kötü örnekler arasında yer alır. Bu öyküde, çevresindekileri mutlu etmek için insan üstü çaba gösteren bir kız çocuğu anlatılır. Ne üzüntü, ne kırgınlık, ne de öfke duymayan böyle bir kahraman nasıl benimsenir? Olsa olsa erişilmez bir varlık olarak okuyucuda bir küçüklük duygusu yaratır (Yörükoğlu, 1997, s.47).

1.1.3.2. Dil gelişiminde çocuk edebiyatı

Dört temel dil becerisi vardır. Bunlar dinleme, okuma, yazma ve konuşma dil becerileridir. Bu 4 temel dil becerisi sürekli etkileşim halindedir.

Çocuklar ilk olarak dinleme becerisini kazanırlar. Annelerinden ninnilerini dinlerler. Ardından yaş biraz ilerledikçe yavaş yavaş duyduğu sesleri taklit etmeye ve konuşmaya başlarlar. Okul çağına gelince ise okuma ve yazma becerileri gelişir.

Çocukların dil gelişiminde çocuk edebiyatı ürünleri oldukça önemlidir. Resimli kitaplara bakınca çocuk orada gördüğü varlıkları tanıyarak onlara ait kavramları dile getirir. Örneğin; kuş görünce “Anne cik cik” gibi o varlıkları çağrıştıran sözcükler kullanır.

Dil gelişiminde en önemli çocuk edebiyatı ürünlerinden biri olarak tekerlemeler gösterilir. Çocuk tekerlemeleri kolay ezberlemeyi ve hatırd tutmayı sağlar. Aynı zamanda ana dili alıştırmaları yapar ve çocukların akıcı, açık ifade etme güçlerini artırır. Günümüzde halen daha diksiyon çalışmalarında ve artikülasyon eğitiminde tekerlemeler kullanılır ve bunlar dil eğitiminde aktif olarak yer alırlar. Ayrıca tekerlemeler çocukların oyunlarında en çok başvurduğu türlerden biridir. Çocuk, tekerlemeler sayesinde akranlarıyla sosyalleşir ve bu da yine çocukların dil gelişimine katkıda bulunur. Çocuğun oyun içinde aktif olarak yer alması sayesinde öz güvenini de artırır.

Dil gelişiminde masalların da inkar edilemez bir payı vardır. Boratav'ın çocukların ana dilinin gelişiminde masalların rolünü açıklayan şu cümleleri dikkate değerdir: “Çocuğa ana dilinin, bir işçi elindeki alet gibi nasıl kullanıldığını ilk öğretene, ona bu dilin türlü hünerlerini, kıvraklığını, zenginliğini, inceliğini ilk gösteren, kişiye kendi dilini konuşmayanlardan uzaklaştırıcı onu konuşanlara yakınlaştıracı duyguyuninnilerin, tekerlemelerin, türkülerin yanı başında, ama her halde onlardan daha geniş ölçüde- ilk aşıl原因an masaldır (Naili, 1996, s. 67).

Çocuk önce masalları dinler ve bu dinleme becerisini geliştirir. Ardından çocuk masallar sayesinde hayal gücünü geliştirir ve bunları ifade etmeye başlar. Yeni yeni masallar üretir çocuk. Bu da çocuğun konuşma becerisini geliştirir. Dinleme ve konuşma becerileri gelişen çocuğun yine masallara ilgisi artar ve bu ilgi yerini masal kitapları okumaya bırakır. Doğal olarak bu süreç içerisinde okuma becerisi de gelişir. Masallar aynı zamanda yazılı anlatım için de iyi bir güç kaynağı oluşturur, çocukta edebi zevki geliştirir. Dinleme, okuma ve konuşma becerileri gelişen çocuk yazılı olarak da artık kendini ifade etmek isteyecek ve gelişen kelime hazinesi, cümle kurabilme yetisiyle beraber bunları yazılarına aktarabilecektir. Görüldüğü üzere çocuk edebiyatı türü olan masalın tek başına bile dil eğitiminde ne kadar çok işlevi vardır.

Çocukların dil gelişiminde çocuk edebiyatı önemli bir işleve sahiptir.

1.1.4. Çocuk ve Kitap İlişkisi

Çocuk edebiyatının en önemli işlevlerinin başında çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırması gelmektedir.

Kitap çocuğu geleceğe, yaşama hazırlarken aynı zamanda iyi bir arkadaştır. Çocuk kendi düzeyine uygun bir kitabı okumaktan zevk alır. Çocuğu kitapla tanıştırmak geleceğini tanıtmış oluruz. Çocuğa kitap sunarken kitabın çocuğun yaşına, gelişim düzeyine uygun olup olmadığı bilinmelidir. Çocuk kitaplarında bazı özellikler bulunmalıdır. Çocuk kitaplarının oluşturulması eşgüdömlü bir çalışmayı gerekli kılar. Yazılmasından basılmasına kadar hepsi bir bütünü oluşturur. Çocuk kitaplarında içerik, dil ve anlatıma verilen önem kapak, kağıt, punto, resimleme konularında da devam etmelidir. Her kitap her çocuk için uygun olmayabilir. En iyi kitap çocuğun beğendiğı kitaptır. Bunun unutulmaması gerekir. Masal, fabl, destan, efsane, öykü, roman,

biyografi, anılar, gezi yazıları, doğa ve fen olaylarını anlatan yapıtlar, şiirler, çocuk piyesleri, çocuk gazete ve dergi yazıları çocuk yazını anlatım türleri arasında sayılabilir.

Çocukların kitapla ilişkisi bir yaş civarında kurulmaya başlanır. Bu ilişki her çocuğa göre değişir. Bazen daha erken bazen daha geç olabilir. Zorlama olmadan çocuğun kitapla ilişkisi ne kadar erken başlanırsa, çocuk için o kadar yararlıdır.

Sevdiği bir insanla zaman paylaşımına neden olan, bu paylaşımına katkı sağlayan araca(kitaba) karşı saygı ve sevgi oluşturmaya; okuma- konuşma kurallarına ilişkin ilk deneyimleri edinmeye ve dilin inceliklerini çocuk sezmeye başlar. Resimlerde gördüğü canlıların ve nesnelerin adlarını öğrenir. Bu iletişim, çocuğun kavramsal boyutlu gelişim sürecini etkinleştirir.

Okuma eyleminde, kitaptaki anlatılanları dinleme ve kitabın resimlerine bakma, çocuğun düş ve düşlem gücü ile imgesel düşünme yetisinin gelişimini destekler. Bu dönemde kurulan çocuk-kitap ilişkisi, çocuğun yaşamının diğer evrelerinde kitapla kuracağı ilişkinin niteliğini de belirleyen ilk önemli etkinliktir. Çocuğun ileriki yaşlarda okuma alışkanlığı becerisini edinebilmesi için, okul öncesi dönemde kitaba olan ilgi ve sevgisini oluşturmaya yönelik çabalara ailenin de bilinçli katkıları vermesi gerekir.

Resimli kitaplar; çocuğun kavram, sözcük bilgisi, gramer, anlama, dinleme, sorulara cevap verebilme, öykü zincirini kurabilme, bellek, sıralı cümle üretebilme, dili kullanabilme, çözümleme yeteneğini arttırır, dilin zenginliğinin farkına vardırır, kitap ve okuma zevki uyandırır, denilebilir.

Kitaplar, çocuklara, anne, baba, kardeş dışında ilişki kurabileceği yeni arkadaşların, komşuların yer aldığı çevreyi tanıtır; bu ilişkileri, içinde sorunların, sevinçlerin, dayanışmanın, paylaşmanın olduğu değişik durumlarla örneklendirerek çocuk için, yeni yaşam kesitleri oluşturur; çocuklara, kendileriyle, çevresindeki yetişkinlerle, arkadaşlarıyla, kardeş/kardeşleriyle yaşayabileceği sorunların çözümüne ilişkin ipuçları sunar.

İyi bir çocuk kitabı, çocuğun kendisini daha iyi tanıması, gerekiyorsa davranışlarını değiştirmesi ve kişiliğini geliştirmesi için ona kılavuzlukta bulunurken, çocuğa yaşamın değişik yönlerini öğrenmesinde, türlü insan tiplerini tanımasında, başka ülkeler ve toplumlar üzerinde bilgi edinmesinde çok zengin imkânlar sağlar.

Aysel Gürmen' e göre ise “Genel olarak çocuklar, okudukları kitaplardan arda kalanlarla; bir yandan yetenek yelpazelerini genişletirken, diğer yandan da günlük yaşamlarını kolaylaştırıp renklendirirler (Gürmen, 1997, s.6.)

Çocuk kitaplarında, sanatçılar tarafından sanatın insanı değiştiren, geliştiren ve yenileyen anlayışının yansıtılması, yaşamın sanatçının duyarlılığı ile yeniden biçimlendirilip çocuğa sunulması, çocuğun farklı durumlarla ve kişilerle karşılaşmasını sağlar. Bu karşılaşma, çocuğun kendini ve başkalarını tanımasına imkân sağlar. Çocukların Milli Eğitim Temel Yasası'nda da belirtilen dengeli, sağlıklı bir birey olarak yetişmesinde, insan haklarına saygılı, çevresine karşı duyarlı, sorgulayan ve yaratıcı bir kişilik geliştirmesinde, nitelikli çocuk kitaplarının sağlayacağı katkı önemlidir.

2-4 yaşlarında ise çocuk kitaplara bakmaya başlar ve kitaplarla ilgili yorumlar yapar. 3 yaş itibariyle dinledikleri masallardan büyük zevk alır ve masal kitaplarını irdelemeye başlar. 5 yaşındaki çocuklar içinse artık resimlerden ziyade muhteva daha çok önem taşır.

Erken dönemde uygun yapıtlar, çocukları mutlaka olumlu yönde etkileyecektir. Okul öncesi dönemde kitapla ilgili deneyimler, çocukların daha sonraki yıllarda okumayı öğrenmeye karşı duygu ve tutumlarını oluşturmada ilk adımlardır. Bu nedenle okul öncesi dönemin ve resimli kitapların önemi dikkatlerden kaçmamalıdır. Kısaca çocuk kitap ilişkisini şöyle de açıklayabiliriz:

Resimli kitaplar; çocuğun belleğinden kavramların imgelerini oluşturur. Kavramların görsel imgeleriyle çocuğun belleğine yerleşmesine olanak sağlar.

- Çocukların duyu algılarını geliştirir.
- Kavramsal gelişimini destekler.
- Soyut ve somut kavramları öğrenmelerini kolaylaştırır.
- Nesneleri sınıflandırma, gruplandırma, kavram oluşturma, anımsama, dikkat etme, düşünme gibi bilişsel süreçlerini işletir.
- Resimli kitaplar; çocuğun kavram, sözcük bilgisi, gramer, anlama dinleme, sorulara cevap verebilme, öykü zincirini kurabilme, bellek, sıralı cümle üretebilme, dili kullanabilme, çözümleme yeteneğini artırır.
- Dilin zenginliğinin farkına vardırır, okuma zevki uyandırır.
- Resimli kitapların, çocuğun sanat eğitimine ve görsel algısına katkısı vardır.

- Kitaplardaki resimler kendine has biçim ve biçimleriyle çocuğu kavrayacak, heyecanlandırarak, çocuğun düşünmesine ve yeni sorular üretmesine yardımcı olacaktır.

Okuma alışkanlığı, kişinin bir gereksinim olarak algılaması sonucu okuma eylemini, yaşam boyu sürekli ve düzenli biçimde gerçekleştirmesidir. Kişilerin okumayı öğrendikten sonra bu eylemi zevkle yapmalarını sağlamak için kazanmaları gereken önemli bir beceridir. Okuma alışkanlığının, temelini aile içinde atıldığı ve devamının eğitim sisteminde öğretmenler tarafından öğrenciye kazandırıldığı düşünülürse bu alışkanlığın kazanımında aile ve öğretmenlerin rolü büyüktür.

- Çocukların ilk alışkanlıklarını kazandığı ve ilk öğrendiklerinin ailede gerçekleştiği düşünülürse çocuğun önünde ebeveynlerin sergilemiş olduğu tutum ve davranışlar, ileride çocuğun okuma alışkanlığını önemli ölçüde etkiler.

- Okumayan, çocuklarının okumasına destek olmayan ebeveynlerin çocuklarının gerçek anlamda okuma alışkanlığına sahip olması beklenemez. Aksine ebeveynin bu konuda çocuğuna karşı göstereceği ilgi ve vereceği destek çocuğun okuma eğiliminin sürekli, düzenli biçimde ve eleştirel bir içerikte gerçekleşmesini, sağlayacaktır.

"Çocukların aile üyeleriyle olan ilişkileri, diğer bireylere, nesnelere ve tüm yaşama karşı aldığı tavırların, benimsediği tutum ve davranışların temelini oluşturur" (Yavuzer 2002, s.132). Ayrıca ebeveynlerin eğitim düzeyi, mesleği ve ekonomik düzeyi bu alışkanlıkların kazandırılmasında etkilidir.

Çocuklara okuma alışkanlığının kazandırılması için anne-babalara önemli görevler düşmektedir. Bu alışkanlığı kazandırmak için :

- Küçük yaşlarda, çocuğa özel zaman ayırarak, onun ilgi düzeyi ve yaşına uygun öykü, masal kitaplarını okuyarak temeller atılabilir.

- Evde hem aile fertlerinin hem de çocukların ulaşabileceği bir yere farklı türde kitapları içeren bir kitap köşesi oluşturulabilir. Eğer evde sürekli televizyon seyredilip hiç kitap okunmuyorsa çocuklarında kitap okumasını beklemek gerçekçi olmaz.

- Kitaplar çocukların ilgi alanlarına göre ve çocukla birlikte seçilmelidir.-Anne babalar, çocukla birlikte alışverişe veya gezmeye gittiklerinde, bir kitapçıya ya da kitap-dergi reyonuna uğramayı ihmal etmemelidirler.

- Kitap okuma alışkanlığının kazanılmasında kütüphane kullanımının etkisi büyüktür. Bu nedenle çocuklar için çevre kütüphanelerin tanıtılmasına yönelik gezilerin yanında okul kütüphanesinin aktif kullanımı için yönlendirilmeleri gerekir.

- Anne babaların ödül listesinde mutlaka kitap olmalıdır. Çocuğu sürekli okuması yönünde uyarmak yerine, kitap okuduğunda onu destekleyerek motive etmek daha doğru olur.

- Yaşına uygun bir dergiye abone olması ya da düzenli bir şekilde takip etmesi için yol gösterilebilir. Bu konuda araştırmaları bulunan Baumberger'in (Baumberger 1990, s. 45) ebeveynlere önerileri ise aşağıda sıralanmıştır;

- Ebeveynler çocuklarına yüksek sesle ve sıkça hikayeler okuyabilir ve anlatabilirler.

- Çocukların gereksinimleri ve yaşına göre ebeveynler evlerinde kitaplık oluşturabilirler.

- Ebeveynler ailece belli zamanlarda, belli bir sürenin okumaya ayrılmasını sağlayabilirler

- Ebeveynler çocuklarına okudukları şeylerin önemini anlatabilirler

- Ebeveynler, çocuklarını verdikleri harçlıkların bir kısmını kitap almak için harcaması konusunda eğitebilirler.

- Çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında aileden sonra öğretmenlerin de çok önemli rolleri vardır. Öncelikle iyi bir okuyucu olarak öğrencilere örnek olan öğretmenler aynı zamanda temel okuryazarlığın okuma alışkanlığına dönüşmemesi halinde bir anlam ifade etmediğini, kitap okumanın öğrenim sürecinin bir parçası olduğunu ve yaşam boyu sürmesi gerektiğini öğrencilere sürekli ifade ederler.

- Ayrıca öğretmenler bu konuyla ilgili çeşitli faaliyetlerde bulunurlar;

- İlköğretimin ilk sınıflarında sınıf kitaplıkları oluştururlar. Sınıf panosunda öncelikli okunması gereken kitaplar sergiler ve öğrencilerin kitapla iç içe olmaları sağlarlar.

- Sınıf öğretmenleri imkan varsa okul kütüphanesinde yoksa sınıf içinde serbest okuma saatleri düzenleyerek, çocukların kendi seçtiği kaynakları okuması için ortam hazırlarlar.

- Okulda kitap okumanın önemini anlatan bir duvar gazetesi oluşturup, öğrencilerin okudukları kitaplarla ilgili yazıları bu gazetede sorgularlar.

- Velilerle görüşmeler yaparak onları çocuklarına okuma alışkanlığı kazandırabilmeleri için neler yapmaları gerektiği konusunda bilgilendirirler.
- Öğrencilerin sırf roman hikaye türü kitaplar değil, biyografi, gezi, hatıra, kişisel gelişim, araştırma vb. kitaplara da yönelmesini sağlarlar.
- Öğrencileri okul kütüphanesini kullanmaları için yönlendirilebilir ve birlikte çevre kütüphanelere geziler düzenleyerek çocuklara kütüphane kullanma alışkanlığı kazandırırılar.

Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırılması konusunda Prof. Dr. Bülent Yılmaz'ın dikkat çektiği dört nokta vardır ;

- Çocukluk dönemi kişiliğin oluştuğu dönemdir
- Okuma, sağlıklı ve gelişmiş bir kişiliğin temel taşlarından birisidir.
- Ebeveyn ve öğretmen, çocuğa okuma alışkanlığı kazandırma ve geliştirmede doğrudan sorumlu kişilerdir.
- Okuma alışkanlığı, ancak çocukluk döneminde kazanılır. Bu dört noktanın bilincine varılması, çocukların okuma alışkanlığı kazanmasına etki eder. Genel olarak ebeveynin çocuğuna göstereceği ilgi ve vereceği destek çocukların bu gün ve gelecekte okuyan ve ne istediğini bilen bireyler olmasını sağlayacaktır (Yılmaz, 1994, s. 82).

1.2. Çalışmanın Amacı, Önemi, Sınırlılıkları ve Yöntemi

1.2.1. Amacı

Eğitim, gelecek kuşaklara, var olan maddi ve manevi değerleri çağdaş yaşamın gereklilikleriyle bir bütünlük içinde aktarma sürecidir. Eğitimin kesin ve tesirli sonuçlar vermesini istiyorsanız bunu temelden yani çocuk eğitimiyle başlatmanız gerekmektedir. Dolayısıyla geleceği şekillendirmek, çocuğu sevmek ve çocuk tarafından sevilmeyle mümkün olur. Tüm bunlar, Aysel GÜRMEN gibi çocuk yazarlarımızın çocuk kitaplarıyla eğitimde yeni çıgırlar açmasıyla etkilenecektir.

Bu çalışmanın amacı, bir çocuk edebiyatı yazarı olan Aysel Gürmen ve Aysel Gürmen'in eserlerinin iletteği değerler açısından incelenmesi, GÜRMEN'in eserlerindeki çocuk eğitimi ile ilgili değerlerin saptanmasıdır.

Bir çocuk edebiyatı yazarı olarak Aysel Gürmen, eserleri ve sanatı üzerine daha önce herhangi bir bilimsel çalışmanın yapılmamış olması nedeniyle çocuk eğitime katkı sağlayan özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

1.2.2. Önemi

Bu çalışmadaki önceliklerimiz ve çalışmamızın önemi şunlardır:

1. Daha önce Aysel Gürmen 'in eserlerine ait bir çalışma yapılmamıştır. Bu çalışma yazarın eserlerinde çocuk eğitime ait bulguları araştırmak isteyenlere kaynaklık edecektir.

2. Yazar Türk toplumun kültürel yapısından izler taşıyan değerlere yer vermiştir. Özellikle anne babaya saygı, eğitimin önemi, çalışma ve ilimdeki ilerleme, misafirperverlik, paylaşma ve yardımlaşma gibi çocuğun eğitiminde önem arz eden değerlere değinmiştir.

3. Yazar eserlerinde yaşadığı dönemin özelliklerini yansıtmış ve eserlerinde millet sevgisini, yurt aşkını, ananeleri, hayvan sevgisi vb. konularını çocuğun hayal dünyasına ve seviyesine uygun bir şekilde işlemiştir.

4. Kıbrıs Savaşı dönemindeki anılarını iki farklı kimlikte anlatma özelliğinden dolayı ve 2006 yılında aldığı Altın Sayfa İlk Gençlik Edebiyat Ödülü ile “Dereden Tepeden Dereliköy’den” kitabı anı tarzında bir başucu kitabıdır.

5. Aysel Gürmen, eserlerinde çocuğun eğitiminde önemli bir rol oynayan değerlere yer vermiş ve bu değerlerin nasıl çocuğa aşılması gerektiğini aktarmıştır. Bu değerler bir bireyde bulunması gereken, onu ideal insan yapma yolunda araç olan , kişiliğin temelini oluşturan değerlerdir. Bu değerlerin etkili bir biçimde işlenmesi de eserlerin ve yazarın önemini ortaya koymuştur.

6. Temizlik, sevgi, doğa bilgisi, estetik, bilimsellik, sorumluluk,saygı, yardımlaşma, duyarlılık, dayanışma, dürüstlük, çalışkanlık, toplum kurallarına uyma, sağlıklı olmaya önem verme, yaşama sevinci, özgürlük, insanlık yararına çalışma, tutumluluk, misafirperverlik, aile birliğine önem verme, bayramlar, gelenek ve görenekler Aysel Gürmen'in eserlerinde bulunup ele alınan değerlerdendir.

1.2.3. Sınırlılıkları

1.Çocuk kitabı yazarı Aysel Gürmen' le yüz yüze veya telefonla herhangi bir iletişime girilememiş olması çalışmamızın sınırlılıklarından biridir. Aysel Gürmen'e gerek sosyal iletişim ağları üzerinden gerekse Uçanbalık ve Kırlangıç Yayınlarının iletişim numaraları aracılığıyla ulaşılmaya çalışılmış ancak herhangi bir dönüt alınamamıştır.

2.Araştırmamız Aysel Gürmen'in ulaştığımız otuz kitabıyla sınırlandırılmıştır. Basımı olmayan on üç kitabına ulaşılammıştır. Yazarın incelenen otuz kitabı aşağıda sıralanmıştır:

Ormanda Sabah
 Kim Kime Ne Dedi
 Altın Uçurtma
 Popi'nin Yatağı
 Minnoş Anne Oldu
 Kuli'nin Rüyası
 Şıkırdak'ın Çıngırağı
 Padişahın Ebrusu
 Selen'in Dileği
 Ninemle Hayvanat Bahçesinde
 Ninemin Hazinesi
 Ninem Örgü Örüyor
 Ninemin Kilimi
 Selen Sayı 1
 Selen Sayı 2
 Selen Sayı 3 Küçük Korsan
 Keskin Gözlü Selen
 Selen Abla
 Selen Kıbrıs'ta
 Bizim Komşular Çok Komik
 Selen'in Doktor Dedesi
 Selen'in Anneannesi Geliyor
 Selen Tatilde

Selen'in Çiftliği
 Dereden Tepeden Dereliköy'den
 KMG-8
 Selen Büyüyor 1
 Kıpırık Tavşan
 Selen'in Ormanı
 Ninemin Yaylası

3. Araştırmamız konuyla ilgili incelediğimiz yazılı kaynaklarla sınırlıdır.

4. Daha önce yapılan araştırmalardan çocuk edebiyatı, çocuk eğitimi ve çocuğa yönelik temalarla ilgili yapılan çalışmalardan faydalanılmıştır.

1.2.4. Yöntemi

Bu araştırmada, nitel araştırma tekniklerinden döküman analizi modeli kullanılmıştır. Veri toplarken fişleme tekniği ile bilgiler kaydedildikten sonra tasnif edilmiştir.

Araştırmada öncelikle, Aysel Gürmen'in eserleri tasnif edilmiştir. Yazarın eserleri, çocuk edebiyatı açısından incelenip bu alanın özellikleri tespit etmeye yönelik fişleme yapılmıştır. Fişleme yapıldıktan sonra çıkan malzemeye göre eserleri çocuk edebiyatı alanına göre incelenmiştir. Kısaca yazarın yazılı kaynaklarından yararlanılmış, inceleme ve derleme yapılmıştır.

Eğitim programları hazırlanırken toplumun değerlerinin çocuğa kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu değerler aile birliğine önem verme, sevgi, saygı, misafirperverlik, sorumluluk gibi değerlerdir. Söz konusu olarak ele alınan değerler, İlköğretim Türkçe ders kitaplarında metinlerin iletmediği değerlerlerdir (Külünkoğlu, 2010, s.40). Değerler ilköğretim Türkçe ders kitapları incelenerek seçilmiştir. Türkçe ders kitaplarından yola çıkarak seçilen değerler yazarın eserlerinde incelenmiş ve sonuçlar orta konmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

2. AYSEL GÜR MEN' İN HAYATI VE ESERLERİ

Yapılan kaynak taraması sonucunda Aysel Gürmen'in hayatına ilişkin bilgilerin çok kısıtlı olduğu görülmüştür.

2.1. Hayatı

1956 yılında Kıbrıs'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimini, 1963-1974 yılları arasında, zaman zaman sıcak, zaman zaman soğuk savaşın hüküm sürdüğü Kıbrıs'ta tamamladıktan sonra, lisans öğrenimi için İstanbul'a geldi.

Boğaziçi Üniversitesi İşletme ve Eğitim Bölümleri'ni bitirdikten sonra, aynı üniversitede Yaygın Eğitim Yüksek Lisans Bölümü'ne devam etti. Tez aşamasında ayrıldı. Yüksek Lisans öğrenimi sırasında Yaygın Eğitim Araştırma ve Proje Uygulama Uzmanı Prof. Dr. David Kline'in (Harvard Üniversitesi) öğrencisi oldu. Harvard Üniversitesi işbirliği ile yürütülen H.E.M. (Halk Eğitim Merkezleri) araştırmasında asistanlık yaptı. Tam Öğrenme Yöntemi (Mastery Learning Theory) kuramının mimarı Prof. Dr. Benjamin S. Bloom' un yetiştirdiği öğrencilerden Prof. Dr. Güzver Yıldırım'ın öğrencisi ve asistanı olma şansını buldu. Yüksek Lisans stajını Koç Holding Eğitim Merkezi'nde yaptı. Ergun Zoga 'nın denetiminde Koç Holding şirketlerinin orta ve üst kademe yöneticilerine "Organizasyonda Beşeri İlişkiler Yaklaşımı" konusunda seminerler verdi. Kısa süreli olarak değişik işlerde çalıştı. Bir dönem, Amerikan Kültür Derneği'nde yetişkin Amerikalılara Türkçe dersi verdi. Özel bir dershanede (Batı Eğitim Kurumları) İngilizce dersleri verirken, Tam Öğrenme Yöntemi'ni uyguladı. Özel Yeni Yıldız Eğitim Kurumları'nın anaokulunda yönetici ve eğitim uzmanı olarak görev yaptı.

1995 yılı Temmuz ayında yazar Ayla Çınaroğlu ve Aytül Akal' la birlikte toplumumuza okur kazandırmayı amaçlayan Uçanbalık Yayınevi'ni kurdu. Yayınevine ait 130'u aşkın kitabın editörlüğünü yaptı. Şu ana kadar, okul öncesi ve ilkokul çocukları için yayımlanmış 43 kitabı var.

Öykülerinde esprili ve eğlenceli anlatım ön plana çıkarken, temelde eğitici ve öğretici olma özellikleri dikkati çekiyor. "Selen'in Öyküleri" dizisinde yayımlanan on iki kitabı bu nedenle hem çocuklar, hem de anne babalar tarafından zevkle okunmaktadır.

Çocuklarla yaptığı edebiyat söyleşileriyle, toplumumuza okur kazandırmayı amaçlamaktadır. Cumhuriyet Kitap Eki'nde 1998-2003 yılları arasında Çocuk Kitapları hakkında tanıtım ve eleştiri yazdı. Bazı öyküleri, Hollanda Tilburg Üniversitesi Dil ve Edebiyat Bölümü tarafından, yabancı ülkelerde yaşayan Türk çocuklarının ana dilini geliştirme projesi çerçevesinde yayımlanmıştır. Öyküleri Türkçe ders kitabında yer almaktadır.

1995 yılında T.C. Kültür Bakanlığı'nın düzenlemiş olduğu 0-6 yaş "Eflatun Cem Güney" özgün çocuk kitapları yarışması için yazdığı "Kuli'nin Rüyası" isimli kitabı ödüle layık görüldü. Doğal afetlerden söz eden ve 25.000 adet basılarak depremde etkilenen çocuklara ücretsiz olarak dağıtılan kitabı "Kıpırık Tavşan"ı, deprem bölgesindeki çocuklara armağan olarak hazırladı. Yayına hazırlanmakta olan birçok kitabı vardır.

Selen ve Sevinç adlı iki kızı var.

ÖDÜLLER:

- Kuli'nin Rüyası: 1995, T.C. Kültür Bakanlığı 'Eflatun Cem Güney' Özgün Çocuk Kitapları, Mansiyon.
- Ninemin Doğum Günü: 2005 ÇGYD (Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği) 'Yılın Okul Öncesi Öykü Kitabı' ödülü.
- Ninemin Doğum Günü: 2005 ÇGYD (Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği) 'En İyi Tasarım ve Resimleme' ödülü.
- Ninemin Yaylası: 2005 CGYD (Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği), 'En İyi Tasarım ve Resimleme' ödülü
- Dereden Tepeden Dereliköy'den: 2006 Dünya Kitap, "Altın Sayfa İlkgençlik Edebiyat Ödülü"

2.2. Eserleri

Bir çocuk edebiyatı yazarı olarak Aysel Gürmen, çocuklar için yazmış olduğu seri şeklindeki öykü kitapları ile tanınmaktadır.

Okul öncesi ve ilköğretim çağı çocukları için yayımladığı kırk üç kitabı vardır. Eğlenceli öykülerden oluşan Selen'in Öyküleri Dizisi (12 Kitap) hem çocuklar hem de yetişkinler tarafından okunmaktadır. Yazdığı kitapların bazıları Türkçe Ders Kitaplarında yer almaktadır. Ayrıca bir çocuk edebiyatı yazarı olarak Aysel Gürmen'i diğer yazarlardan farklı kılan yönü ise çocukları hedef alarak yazdığı yerli çizgi romanlarıdır. Aysel Gürmen'in başlıca eserleri aşağıda sıralanmıştır:

1. Keskin Gözlü Selen
2. Selen Tatilde
3. Selen'in Ormanı
4. Selen Sayı :1
5. Selen Sayı:2
6. Selen Sayı 3: Küçük Korsan
7. Ninemle Hayvanat Bahçesinde
8. Ninemin Kilimi
9. Ninemin Hazinesi
10. Ninemin Yaylası
11. Ninem Örgü Örüyor
12. Popi'nin Yatağı
13. Padişahın Ebrusu
14. Şıkırdak'ın Çıngırağı
15. Kuli'nin Rüyası
16. Altın Uçurtma
17. Selen'in Dileği
18. Ormanda Sabah
19. Kim Kime Ne Dedi
20. Selen Kıbrıs'ta
21. Selen Abla
22. Dereden Tepeden Dereliköy'den

23. Selen'in Anneannesi Geliyor
24. Bizim Komşular Çok Komik
25. Selen'in Çiftliği
26. Selen'in Doktor Dedesi
27. Minnoş Anne Oldu
28. Selen Büyüyor 1
29. Kıpırık Tavşan
30. KMG-8

2.2.1. Ormanda Sabah

Bu eserde ormanda yaşayan hayvanlar tanıtılmaktadır ve bu hayvanların en belirgin olan bir özelliğine dikkat çekilmiştir. Örneğin; “Fil ailesi uyanır uyanmaz göle gider, duş alıp temizlenir.” (Gürmen, 2009d.). Her zaman en büyük hedefinin çocuklara kitap okuma alışkanlığı kazandırmak olduğunu belirten Aysel Gürmen kitabının son bölümünde çocuğa kitap okuma alışkanlığı kazandırmak için yapılması gerekenleri şöyle sıralar:

- ❖ Çocuğunuzun dolaştığı mekanlarda, erişebileceği yerlerde kitap bulundurun. Onları ellemesini sağlayın. Zaman zaman bu kitapları yenileriyle değiştirin.
- ❖ Çocuğunuz başka şeylerle ilgilenirken, ona yüksek sesle hoşuna gidecek bir masal, öykü veya şiir okuyun. Sizi dinlemiyor görünse de, dinliyor olacaktır. Sizi dinlemesi için asla baskı yapmayın.
- ❖ Onu kucağına alıp sevdiğiniz zamanlarda, ona güzel bir kitaptan kısa bir bölüm okuyun.
- ❖ Belirli zamanlarda, birlikte kitapçıya gidin ve onun seçtiği bir kitabı alın. Kendi küçük kütüphanesini oluşturmayı sağlayın.
- ❖ Her akşam uyumadan önce, ona korku ve dehşet içermeyen kısa bir masal veya öykü anlatın. Eline, resimlerine bakmaktan hoşlanacağı bir kitap verin.
- ❖ Alışkanlıkların sistemli uygulamalarla kazanıldığını unutmayın (Gürmen, 2009d, s. 32).

2.2.2. Kim Kime Ne Dedi

Aysel Gürmen bu eserinde hayvanların çıkardığı sesleri akılda kalıcı, dikkat çekici bir biçimde ses uyumları kurarak tanıtmaktadır. Örneğin; “ Çilli horoz, sabah erkenden herkese: Kukkurikuuu! Bu ne biçim uykuuu! dedi.” (Gürmen, 2010, s. 5), “Yeşil başlı ördek, yavrusuna: Vak! Vak! Yüzerken önüne bak! dedi.” (Gürmen, 2010,s. 8). Eser içerisinde bir başka örnek ise şu verilebilir: “Keçi, yavrusu oğlağa: Meee! Meee! Zavallı çekirgeyi rahatsız etmeee! dedi.” (Gürmen, 2010, s. 11).

2.2.3. Altın Uçurtma

Bu eser, küçük kaplumbağa ve altın kartal arasında kurulan güzel bir arkadaşlığın öyküsüdür ve Aysel Gürmen bu eserde okul öncesi çocuklarını zıtlıklardan yola çıkarak, benzerlik ve farklılık kavramlarıyla tanııştırıyor. Kavramların yaşamın bütünlüğü içerisinde verilmesi, Aysel Gürmen’in okul öncesi çocukları için hazırladığı kitaplara ayrıcalık kazandırıyor.

Bu eser de Ormanda Sabah adlı eserinde olduğu gibi kitabın son bölümünde “ Çocuğunuzun Kitap Okuma Alışkanlığını Kazanmasını İstiyorsanız...” bölümü yer almaktadır ve aynı bilgi ve öneriler burada da aynı şekilde aktarılmıştır.

Bu kitapta, kitabın ana kahramanı olan kaplumbağa ile diğer hayvanlar arasında bir kıyaslama yoluna gidilmiştir. Bunu eser içerisinde şu örnekle göstermek mümkündür:

Yürüdü, yürüdü...

Zürafayı görünce, “ O çok uzun, ben kısayım.

Başka bir arkadaş bulmalıyım,” dedi ve yürümeye devam etti.

Yürüdü, yürüdü...

Birdenbire bir ses geldi arkasından.

Dönüp bakayım derken, tavşan hızla geçip gitti yanından.

Küçük kaplumbağa, “ Zaten o çok hızlı koşar, beni oyunda yorar,”

dedi ve yürüdü.

Yürüdü, yürüdü...

Gölde yıkanan gergedana rastlayınca, “ Gergedan çok kocaman, ben çok ufağım, onunla nasıl oyun oynarım?” dedi ve yoluna devam etti. (Gürmen, 2006a, s. 4-9).

2.2.4. Popi’nin Yatağı

Yazar, bu kitabında insan hayatında var olan olayları basit ve sade bir dille çocuğun düzeyine göre aktarmıştır.

Popi bir sabah uyanınca, yatağında bir gariplik olduğunu fark etti. Yatağını şöyle bir elledi. Yatağı ıslaktı. Popi çok şaşırdı. Hemen annesini çağırdı ve yatağın ıslak olduğunu söyledi. Popi’nin annesi yatağa baktı ve “ Evet haklısın, yatağın ıslanmış. Hadi bana yardım et de çarşaflarını değiştirelim,” dedi.(Gürmen, 2007b, s.4).

Popi annesine yardım ederken çok mutsuzdu. Bunu gören annesi ona, “ Yatağın ıslandığı için üzülmemelisin. Çocukların yatakları arada sırada ıslanır,” dedi.

Popi, “Ama ben yatağımın ıslanmasını istemiyorum. Çünkü ıslak yataktan hiç hoşlanmıyorum,” dedi üzgün üzgün.

Annesi, “Islak yataktan kim hoşlanır ki?.. Hiç kimse hoşlanmaz. Yalnızca şakacı rüyalar hoşlanır,” diye yanıtladı onu.

Popi çok şaşırmıştı.

O güne kadar şakacı rüyalardan söz edildiğini hiç duymamıştı. " Şakacı rüyalar mı? Nasıl rüyalar onlar? Durmadan şaka mı yaparlar?" diye sordu annesine.

"Evet, durmadan şaka yaparlar. Şakaları da hiç hoş değildir."

"Anneciğim, bu rüyalar sana da şaka yapıyorlar mı?"

" Hayır canım. Ben artık şakacı rüyalar görmüyorum." (Gürmen, 2007b, s. 6).

O günden sonra Popi yatağını hiç ıslatmadı. Çünkü ne zaman azıcık canı sıkılsa veya üzülse hemen annesine koşar, onunla uzun uzun konuşurdu (Gürmen, 2007b, s. 16).

2.2.5. Minnoş Anne Oldu

Aysel Gürmen'in bu eserinde bir çocuğun çok sevdiği Minnoş adlı kedisinin doğum süreci anlatılmıştır. Burada çocuğun hayvan sevgisi ve hayvanlara karşı olan hassasiyeti dile getirilmiştir. Hikaye üzerinden çocukların hayvanlara nasıl davranması gerektiği algısı oluşturulmuştur.

Bir süre sonra anladık ki Minnoş gerçekten hamile.

- Yaşasın, Minnoş anne olacak!
- Yavruları Minnoş'a mı benzeyecek anne?
- Bazıları Minnoş'a, bazıları da Sarman'a benzeyecek. Şimdi Minnoş'a daha iyi bakmamız gerekir, çünkü yavrularını ilk önce karnında büyütecek.
- Öyleyse her gün süt verelim ona da.
- Evet, verelim canım. Bunu iyi düşündün, sen çok iyi bir çocuksun, aferin sana!...

Minnoş'a çok iyi baktık. Yumuşacık yataklı koca bir sepet hazırladık. Vitaminli mamalar aldık. Hep sevip okşadık onu (Gürmen, 2007a, s. 8-10).

2.2.6. Kuli'nin Rüyası

3-7 yaş aralığında yer alan çocuklar için yazılmış olan Kuli'nin Rüyası adlı eserde şu anlatılmaktadır: Kuli, ailenin en küçüğüdür ve korku dolu yaşlarını yaşamaktadır. Rüyalar onu korkutup uykusuz bırakmaktadır. Ailenin en yaşlısı Bozo, Kuli'nin bu sorununa çok akıllıca bir çözüm bulur. Yazar Aysel Gürmen bu hikayedeki örneklem üzerinden ailenin çocukları ile ilgili can sıkıcı hoşnut olmayan durumlarda nasıl davranmaları gerektiğini gözler önüne sermiştir. Ailenin çocuklarına karşı olan yumuşak tavrına eser içerisinden şu örnek verilebilir:

Bozo bu kez," O zaman biz de korkunç canavar resimleri çizelim. Kim bilir, belki de seni korkutan canavarın resmini çizmeyi başarabiliriz," dedi. Kuli'nin ailesi birçok canavar resmi çizdiler. Ama hiçbiri Kuli'nin rüyasında gördüğü canavar kadar korkunç değildi.(Gürmen, 2008d, s. 12).

Bozo, "Bak yavrum! Rüyalandaki canavarlar da tıpkı resimlerdeki canavarlar gibidir. Sana hiçbir zarar veremezler," dedi. Kuli:" Ama beni çok korkutuyorlar." Bozo," Sana bir sır vereyim mi? Rüyalandaki canavarlar korkunç resimlerden çok korkarlar. Eğer bu korkunç resmi başucuna asarsan, rüyandaki canavar çok korkar ve bir daha rüyana girmez," dedi. Gürmen, 2008d, s.14).

2.2.7. Şıkırdak'ın Çıngırağı

Çocuklarda müzik bilincini yeşerten, çocukları çalgılar ve orkestrayla tanıştıran bu öykü, çocukların kendi seslerini tanımlarına ve müziği sevmelerine yardımcı oluyor. Bu husus, kitaptan şu şekilde örneklendirilebilir:

TİMPANİ çalan timsahı,
 BATERİ çalan maymunu,
 TRAMPET çalan tavşanı....
 VİYOLONSEL çalan ayıyı dinlediler.
 KEMAN çalan kargayı,
 OBUA çalan orangutanı,...
 KANUN çalan keçiyi,
 TANBUR çalan tavuğu dinlediler.
 PİYANO çalan pengueni,
 ARP çalan akbabayı,...
 FLÜT çalan fareyi,
 SAKSAFON çalan sincabı dinlediler.
 Leylak Şıkırdak'ın başını okşadı.
 Ona şefkatle baktı ve dedi ki:
 " Keşke herkes senin gibi olsa,
 herkes sevdiği sesi arasa
 Senin aradığın ZİLLİ TEF'tir,
 Orkestradaki yer, çok önemlidir.(Gürmen, 2008l, s. 15-24).

2.2.8. Padişah'ın Ebrusu

Eserin konusu şu şekildedir: Yerinde duramayan çocukların okuduğu Zıpızıplar Okulu'na günün birinde yaşlıca bir adam gelir ve atölyesini kurup ebru yapmaya başlar. Ebru ustası, bir süre sonra zıp zıp zıplamaktan vazgeçip kendisini izlemeye dalan çocuklara bir masal anlatır: Yüzlerce yıl önce, fermanları taklit edilerek halkı dolandırılan Padişah, ülkesinin her yanına haberciler yollamış, derdine çare aramış. Sarayın bahçesinde dertli dertli dolanırken, eski dostu Ebru Ustası'na armağan ettiği köşke ulaşmıştır yolu. İşte keşfettiklerinden sonra kimse artık Padişah'ın fermanlarını taklit edememiştir.

Aysel Gürmen bu eseri sayesinde geleneksel el sanatlarımızın başında olan ebru sanatını anlatmıştır. Bu yapıtla çocuklarımızda kültürümüze ait bilgi birikim düzeyi artırılmış olup çocuklarımızda kültürümüze ait farkındalık düzeyinin yükselmesi sağlanmıştır.

Habercilerin duyup kendince çözüm önerenler, sarayın kapısında kuyruk olmuşlar. Dertli Padişah, gece gündüz dememiş, hepsini tek tek dinlemiş. Dinlemiş dinlemesine de hiçbirinin bulduğu çözümü beğenmemiş. Bazı çözümlerin uygulanması olanaksız bazılarının da yararsızmış. “Yine başa döndük diyen Padişah, çaresizce sarayın bahçesinde dolaşmaya çıkmış.

Bahçesi de saray gibi pek büyükmüş, yürümekle bitmezmiş. Dertli Padişah yürümüş, yürümüş, yürümüş. Kuş seslerinin eşliğinde, ağaçlar ve çiçekler arasında yürümek Padişah'a çok iyi gelmiş. Günlerce tahtında oturup, halkını dinlemek de çok yormuş onu doğrusu.

Derin derin nefes alarak yürürken, aniden karşısına küçük, şirin bir köşk çıkmış. Kendi kendine, “Bu köşk de neyin nesi? Sarayımın bahçesinde böyle bir köşk olduğunu bilmiyordum,” demiş.

Yaklaşıp pencereden içeriye şöyle bir bakmış, gözlerine inanamamış. Bir daha, bir daha bakmış!.. Padişah hem şaşırmış hem endişeye kapılmış.

“Bu köşkü Ebru Ustası rahat çalışsın diye siz yaptırmıştınız. Küçük Şehzade ile Valide Sultan, arada bir ebru yapmaya gelirler buraya. (Gürmen, 2009a, s. 24-26)

2.2.9. Selen'in Dileği

Aysel Gürmen'in bu eseri, eserin basılış amacını anlatan önsözü ile dikkatleri çekmektedir:

Önsöz

Tarih Vakfı'nın Avrupa Yayın Projesi PEACH(Publications on Europe for Adults and Children Through History/ Yetişkinler ve Çocuklar İçin Tarih Aracılığıyla Avrupa Konulu Yayınlar) çerçevesinde çeşitli kitaplar üretilmesi için editör olarak katkım istendiğinde ilk endişem doğal olarak böylesine önemli ve tarihsel bir konudaki bilgilerimin yetersizliği idi. Avrupa Birliği konusu artık güncel ilgi ve sohbet konularımızın baş köşesine yerleşmiş, her tür medyada tüm ayrıntılarıyla ağırlığını koymuşsa da, kısaca AB dediğimiz bu oluşumun birey ve toplum olarak bizlere ne getireceğini, bizim için ne ifade ettiğini veya etmesi gerektiğini bir yetişkin olarak kavramakta güçlük çekiyordum.

Oysa bu proje çerçevesinde bizden istenen, “AB’yi çocuklara anlatmak” gibi bir görevdi.

Eğitim Bilimleri konusunda akademik bir geçmişi de bulunan yazar Aysel Gürmen'in kahramanı Selen, bu yaş çocuklarına AB konusunu sevimli bir dille anlatabilmek için akla gelebilecek en iyi isimlerden biriydi. Çocuklar Selen'i tanıyorlardı ve bir çocuk için çok da eğlenceli olmayabilecek bir konuyu onun yardımıyla anlatmak iyi bir fikirdi. Ancak Aysel Gürmen bu kolay çözümle de yetinmedi. Daha önce AB ile ilgili benzer bir projede çalışmış olan bir grupla görüş alışverişi yapmak üzere memleketi Kıbrıs'a gitti ve metnini sağlam bir çerçeveye oturtabilmek için bir ön çalışma yaptı. İşte Selen'in yalın metninin sağlamlığı, ardındaki bu ciddi çabada yatıyor.

Dileriz, sevgili Selen küçük okurlarımızın bu güç konuya ilişkin bazı sorularını yanıtlamayı başarmıştır. (Gürmen, 2004)

Aysel Gürmen'in Selen'in Öyküleri dizisinin kahramanı Selen bu öyküde dünyasını genişletir ve yeni bir kavramla tanışır. Selen, AB kavramına doğru yelken açarken, okurlarına yaş döneminin yalınlığını, saflığını ve renkliliğini anımsatır.

Eserin çocuklara toplumsal bir mesele olan AB kavramını çocuğa görelilik ilkesine göre aktarmasıyla diğer çocuk edebiyatı eserlerine göre farklılığını gözler önüne sermiştir. Aynı zamanda yetişkinlerin çocuklarla yeterince ilgilenmemesi ve sürekli kendi işleriyle meşgul olmalarına dikkat çekmesi açısından da önem teşkil etmektedir.

Küçük olmanın en kötü yanı ne biliyor musunuz? Yapacak çok işinizin olmaması.

Büyüklerin her zaman çok işi vardır. Hadi oyun oynayalım, dersiniz. Olmaaaaz. Çok işim var, derler... Gezmeye gidelim... Olmaaaaz. İşim henüz bitmedi, derler. Hep iş, hep iş... Aslına bakarsanız benim de çok işim var ama hepsini çabucak bitiriyorum.

Bakın! Bütün ödevlerimi yaptım. Yazımı yazdım. Şiirimi ezberledim, resim çizdim... Çantamı düzenledim. Hah! Kalemlerimin ucunu açmayı unutmuşum. Hepsini bir güzel açayım da yarın derste zaman kaybetmeyeyim. Hay Allah! Kalemlerimin ucunu açmasa mıydım acaba? Boyları biraz fazla kısalı da...

Hemen çantama yerleştireyim de ablam görüp kızmasın. Benim kalemlerim küçücük kalınca annem onun kalemlerinden alıp bana veriyor da...

“Kalem Canavar” ı diyor ablam bana. Kalemleri yediğimi düşünüyor. Ne komik? Kalem yenir mi? Ben yalnızca uçlarını açıyorum. Daha güzel açayım, biraz daha sivrilteyim derken, kalemler bitiveriyor. Ne yapabilirim ki?

Gidip ablama bakayım. Belki o da ödevlerini bitirmiştir de birlikte oyun oynarız.

“Abla! Ben ödevlerimi bitirdim. Sen de bitirdin mi?”

“Ah! Keşke ben de senin gibi ana sınıfında olsaydım Selen. Ödevlerim hemencecik biterdi... Ne yazık ki benim daha çok işim var.”

“Sen dersini çalışırken ben bilgisayarda oyun oynayabilir miyim?”

“Mmm! Üzgünüm bilgisayarı ben kullanıyorum”... (Gürmen, 2004, s. 7-8)

Selen örneği üzerinden çocukların yakından uzağa doğru, köy kasaba şehir devlet ve AB’yi tarif edip birleştirmesi ve tanım kurdurması dikkat çeker. Ayrıca

özelden genele doğru çıkarım yaptırılmıştır. Kitap içerisinde bu özelliğe örnek olarak şu parça verilebilir:

“Sen de bu konuyla ilgili bir şeyler öğrenmek istiyorsan otur ve söyleyeceklerime kulak ver.”

Hay Allah! Ablam bana neden kızdı acaba?.. Büyük olasılıkla ışınlanmaya kızmıştır. Haklı. Filmlerde olan her şey gerçek değil ki. Ben bunu bazen unutuyorum.

“Tamam ablacığım. Ben şaka yapmıştım. Özür dilerim. Seni kızdırmak istemedim. Ama oyun oynayarak ders çalışsak daha zevkli olmaz mı?”

“Haklısın Selen. Bir şey yapacaksak, niye bunu gülüp eğlenerek yapmayalım? Şimdi basalım düğmeye de bir köye ışınlanalım. Bakalım köy nasıl bir şeymiş.”

Ohh! Şimdi her şey tam istediğim gibi oldu. Ablamı çok seviyorum.

“Bızzt. İşte bir köydeyiz. Azıcık ev var. Kırklar, hayvanlar var. Burası küçücük bir yer. Çok insan yok. Bızzt. Kasabaya geldik. Burada daha çok ev var. Daha çok insan. Kasaba köyden daha büyük bir yer. Bızzt ... Bir şehirdeyiz. Apartmanlar, apartmanlar, apartmanlar ve hatta gökdelenler. Kalabalık ve trafik. Anladın mı Selen?”

“Anladım anladım. Ben zaten bunları biliyordum. Hadi şimdi de bir ülkeye gidelim. Ülkenin nasıl bir şey olduğunu bilmiyorum.” “Ülke büyük bir yerdir. İçinde köyler, kasabalar, şehirler, dağlar, ovalar, göller, nehirler var. Söyle bakalım bizim yaşadığımız ülkenin adı ne?”

“Çok kolay biz Türkiye’de yaşıyoruz...İstanbul’da... Peki teyzemler Mersin’de yaşıyor. Onlar da mı Türkiye’de yaşıyor?”

“Elbette. İstanbul, Mersin, Ankara, İzmir, Kars, Erzurum... Bunların hepsi Türkiye’nin yani ülkemizin büyük şehirleridir.” (Gürmen, 2004, s. 15-19)

2.2.10. Ninemle Hayvanat Bahçesinde

Bu eser, zıt kavramlarla dolu bir öyküdür. Yazarın özgün anlatımı ve metinle bütünleşen başarılı çizimler, 3-6 yaş çocuklarının zıtlıkları kolayca kavrayıp hatırlamalarına ve onları tekrarlamalarına yardımcı olmaktadır.

Güzel bir hikaye ile çocukların düzeyine inilip onlara “zıt anlamlı” kelimelerin öğrenim temeli oluşturulmuştur. Çocuklar bu hikayede zıt anlamlı kelimelerin birbiri için olan gereğini kavrar.

Açık olan kapıdan girdik içeriye.

Maymunlardan başladık gezimize.

İrili ufaklı maymunlar.

Alçak dallarla

Yüksek dallarda,

Türlü numaralar yaptılar.

Bazısı **düz**, bazısı **ters** takla attılar.

Sonra kangurulara uğradık.

Birlikte zıp zıp zıpladık.

Onlar tel örgünün **içinde**,

Biz **dışındaydık**.

Zıplamaktan yorulduk.

Gölün kıyısına oturduk.

Uzun boyunlu kuğularla

Kısa boyunlu ördeklere,

Ekmek atıp doyurduk.

Dinlenince ben **dar** köprüden,

Ninem **geniş** köprüden,

Karşıya geçtik beklemeden.

Papağanların kafesi çok eğlenceliydi.

Büyük papağanların sesi **kalın**,

Küçük papağanların sesi **inceydi** (Gürmen, 2008g, s. 6-11).

2.2.11.Ninemin Hazinesi

Yazar Aysel Gürmen’in bu kitabında insanlık hazinesine değiniliyor. Hazinenin sadece somut olarak var olan altın, para, gümüş ve taşların olmadığı aynı zamanda manevi hazineler olan çevremizde sevdiğimiz insanlar; eş, dost, kardeş, ana, babanın birer hazine olduğu anlatıyor.

- Nineciğim, hazineni gösterir misin bana?

- Göstermeme gerek yok ki,

Karşımda duruyor işte

Hazinemden bir parça.

Sen de görmek istiyorsan

Koş hemen, bak aynaya.

Aynaya baktım iyice,

Her yanı aradım taradım,

Hazineyi bulamadım.

- Anneciğim, biliyor musun?

Gizli bir hazinesi var ninemin.

- Bilmez olur muyum hiç!

O hazineyi,

Dünyaya getiren benim.

- Babacığım sen gördün mü

Ninemin hazinesini?

- Görmez olur muyum hiç!

Sen de görmek istersen eğer

Aynaya bakman yeter.

Ben miyim hazine? (Gürmen, 2003b, s. 6-9).

Bu eser ailevi ilişkiler ve bu ilişki çerçevesinde sevgi saygı bağlarını çocuklara aşama aşama aşılacaktır.

2.2.12. Ninem Örgü Örüyor

Aysel Gürmen, bu eserinde geleneksel özelliklerimizi, yaşadığımız toplumu yansıtan örgü örme el sanatını çocuklara sevdirek aktarmaktadır. Çocukların bu

sanata sahip çıkması için bir algı, bilinç oluşturuluyor. Bu eserde çocukların zihinsel gelişimlerini destekleyecek, zihinsel düşünmeyi pekiştirecek, muhakeme gücünü artıracak soru kalıp ve edatları ile 5N1K sorularına yer verilmiştir. Buna eser içerisinden şu örnek verilebilir:

Ninem örgü örüyor.

Çok merak ettim, acaba **ne** örüyor?

- Nineciğim **ne** örüyorsun öyle?
- **Neye** benziyor? Sen söyle.
- Aaa kazağa benziyor.
- Evet, bu bir kazak olacak.
- Peki ama kollar **nereden** çıkacak?

Nineciğim söylesene,

Bu kazak **kime**?

Onu **kim** giyecek? (Gürmen, 2008e, s. 2-5)

2.2.13. Ninemin Kilimi

Bu eser var olan geleneklerimizi yaşatmak amaçlı yazılmıştır ve bu hikayede olayların oluş sırası bir zincirin halkaları gibi çocuklara anlatılmış ve bu bilinç oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu eserde kültürel motiflerden biri olan kilim kültürü yansıtılmaktadır. Çocuklara ananeler aşılanmaktadır. Kilim her bir motifinde yer alan serpiştirilmesi zamanın değerini çocuklara yansıtması açısından dikkat çekicidir.

Vay canına! Bu kilim anı defteri gibi,

Hem desenli hem de renkli.

Nineciğim!

Biz de bir kilim dokusak,

İçine anılarımızı koysak?

Ninem pek sevdi bu önerimi, dedi:

Yapacak çok iş var, düş önüme hadi!

Hemen çıktık yola,

Doğruca,

Köydeki akrabaların yanına.

Önce yün aldık Çoban Ali' den.

Yıkadık, tertemiz yaptık,

Bahçe duvarına yaydık.

Kupkuru olunca yünler,

Eğirdik onları bir güzel.

Ninem oturdu çıkırığın başına,

Tıkı-tık,tıkı-tık,tıkı-tık...

Çıkrık döndükçe,

Yumaklar oldu çile.

Sonraaaa...

Sıra geldi yün çilelerini boyamaya,

Asıp da kurutmaya.

Hazır olunca yünlerimiz

Doldurduk bavula, geldik İstanbul'a.

Tezgahımız da yanımızda.

Ninemle bir desen çizdik birlikte,

Astık tezgahın üstüne.

Baka baka desene,

Başladık kilimimize...

"Bir gün bu kilim bitecek.

Üzerine anılarımız gizlenecek.

Yılar yıllar sonra

Geçip karşısına

Bakacağım anılarıma.

Anlatacağım her şeyi

Çocuklarım ve torunlarıma (Gürmen, 2008f, s. 8-16)

Eserde diğer bir göze çarpan husus ise yazı olmadan veya yazıyı bilmeyen insanları sadece geçmişi ve hatıralarının anı defterinde değil bir kilimin ilmeklerinde bile saklanabileceğini bizlere göstermiştir.

2.2.14. Selen Sayı:1

Yazarın Selen serisinin ilk eseridir. Burada yazar işlem öncesi dönemdeki çocukların genel özelliklerine değinip yetişkinlere bir bakış açısı kazandırmaya çalışmıştır. Bu dönemde çocuklar her şeyi birinci anlamı yani gerçek anlamı ile algılayıp değerlendirirken, kendilei ile büyüklerde yaşadığı sıkıntıları dile getiriyor. Kısaca eser işlem öncesi dönemdeki bir çocuğun çevreyle olan ilişkisinin eğitim açısından gelişimini açık bir anlatımla gözler önüne sermektedir.

- Benim hiç uykum yok. Sen istersen uyu.
- Hayır abla, ben uyumak istemiyorum, kestirmek istiyorum.
- Neyi kestirmek istiyorsun?
- Ben bilmiyorum, sen biliyorsun.

- Senin kestirmek istediğin şeyi ben nerden bileyim Selen? Saçını mı kestireceksin, tırnaklarını mı kestireceksin, ne kestireceksen kestir de bahçeye çıkalım. Dinlenme sürem bitmek üzere çünkü.

- İyi iyi hadi çıkalım.
- Biz bahçeye neyi kestirmeden çıktık?
- Kestirmeden çıkmak demek, kısa yoldan çıkmak demektir. Kapıdan değil de pencereden çıkınca kısa yoldan çıkmış oluruz. Anladın mı?

- Gel pencereden çıkalım veya gel kısa yoldan çıkalım demek dururken...

Niye gel kestirmeden çıkalım dediğini anlayamadım.

- Türkçemiz çok zengin olduğu için.
- Yaa! Çok mu zengin?
- Evet! Çok zengin.
- Kaç tane arabası var?
- Kimin kaç tane arabası var?
- Türkçemizin... Az önce çok zengin olduğunu söyledin ya.
- Öyle değil Selen. Türkçe bizim konuştuğumuz dilin adı.
- Öyle mi? Peki benim dilimin adı ne?
- Tabi ki Türkçe.
- Niye, “ Tabi ki Türkçe”, olsun? Benim dilimin adı olamaz mı? Örneğin, denizkızı gibi...

- Abla bize çiftlik alır mı dersin?
- Kim?
- Dilim! Dilim! Çok zengin olduğunu söylemedin mi?
- Off Selen! Seninle daha çok işimiz var!
- Ne işimiz var abla? (Gürmen, 2006c, s. 4-5)
- Çocuklaaar, hadi içeri gelin artık!
- Saçmalıkların yüzünden dünya kadar vakit kaybettim. Doğru dürüst oyun bile oynayamadım.
- Üzülme abla. Sen ders çalışırken ben vaktini bulur, sana getiririm.
- Ben seninle konuşmuyorum Selen!
- Niye Selen’ le konuşmuyorsun bakalım?
- Selen’e laf anlatmak deveye hendek atlatmaktan daha güç de ondan.

- Abla sakın deveye binip hendekten atlama. Çünkü deve düz yolda bile zor yürüyor. Babamın bizi deveye bindirdiği günü hatırlasana. Nasıl korkmuştuk.

- Deve ayağa kalkarken ve otururken neredeyse düşecektik. Unuttun mu?

- Ne demek istediğimi şimdi anladın mı anne? (Gürmen, 2006c, s. 6)

Çocukların özelden genele doğru basit çıkarımlar yaptığına dair kitapta yer alan güzel örneklerden biri de şudur:

- Anneciğim bana köpek alır mısın?

- Henüz delirmedim kızım. Eve köpek falan sokmam. Siz bana yetiyorsunuz.

Bir gün Günay Teyzenin evinde köpeği Laki ile oynarken...

- İyi ki delirmişsin Günay Teyze!

- Sana hiç yakıştıramadım Selenciğim. Bir daha böyle şeyler söylediğini duymayayım (Gürmen, 2006c, s. 8-9).

- Karar verdim, bundan sonra kimseye delirip delirmediğini sormayacağım.

- İyi de annemin bana ne zaman köpek alacağını nasıl öğreneceğim? Demek ki öğrenemeyeceğim.

- Allahım, n'olur annem bir an önce delirsin!

- Artık her akşam yatarken annem delirsin diye dua ediyorum (Gürmen, 2006c, s. 11).

2.2.15. Selen Sayı 2

Aysel Gürmen 'in bu eserine baktığımızda çevresini yeni keşfetmeye başlayan bir çocukla olan iletişime ve çocuğa verilmesi gereken cevaplara dikkat çekilmektedir. Özellikle çocuklara nasıl davranılması gerektiği konusunda eser içerisindeki aşağıdaki örnek dikkat çekicidir:

Ben emziğimi istiyoruuuuuum!...

- Selenciğim sen aylardır emzik emmiyorsun. Nereden aklına geldi şimdi?

- Küçük çocuklar emzik emer anneciğim!

- Çocuk haklı. İşimize geldi mi büyüdüğün diyoruz, işimize gelmedi mi küçüksün diyoruz. Şaşkına çevirdik çocuğu.

- Sen büyüdüğün hayatım. Yarın sen de okula başlıyorsun. Seni bahçesinde kaydıracağı, salınacağı ve içinde çok güzel oyuncakları olan bir okula götüreceğim, tamam mı?

- Ya orada da bana “Selen Abla” demezlerse?

- Haaa! Anladım. Sen üzülme şekerim. Bundan sonra hepimiz sana “ Selen Abla” diyeceğiz. Oldu mu?

- Olmadı... Ablam bana hiçbir zaman “ Selen Abla” demeyecekmiş, öyle dedi.

- O da sana “Selen Abla” diyecek yavrum!

- Öyle değil mi Sevinçciğim?

Bizim evde annemin bu ses tonuyla söylediği hiçbir şeye hiç kimse karşı çıkmaya cesaret edemezdi. Babam bile.

- O kadar çok istiyorsa ben de ona “ Selen Abla” derim..

- İyi uykular Selen Ablacığım.

- Eh artık okula falan gitmeme gerek kalmadı. Zaten ben bizim evin önündeki parka gitmeyi tercih ederim. Çünkü orada Fifi ve Kuki’yle buluşuyoruz. Fifi ve Kuki beni çok seviyorlar. Ne zaman karşılaştık ellerimi, ayaklarımı ve yüzümü yalıyorlar. Üstelik de bana “Selen Abla” diyorlar. Fifi ve Kuki’ yi çok seviyorum. Ablamı da seviyorum. Annemi babamı da seviyorum. Üzülmeyin!.. Sizi de çok seviyorum! Ama bana “ Selen Abla” demeyi unutmayın! (Gürmen, 2007, s. 10-11)

2.2.16. Selen Sayı:3 Küçük Korsan

Aysel Gürmen’in Selen serisinin bir diğer eseri olan Selen Sayı 3: Küçük Korsan’da yazar, insan hayatında çok önemli olan kural ve olguları (trafik kurallarına uyma, ışıklardan geçme...) hikayede var olan güvercin üzerinden çocuklara aktarmaya çalışmıştır.

- Gel şu banka oturalım da sana bir masal anlatayım.

- Yaşasın!
- Bir varmış bir yokmuş.
- Minik bir kuş varmış. Annesinin sözünden hiç çıkmazmış amaaa...
- Karşıdan karşıya geçerken annesinin elini tutmak istemezmiş.
- Yine bir gün karşıdan karşıya geçmek için önce sola, sonra sağa, sonra tekrar sola bakmış ve annesinin elinden tutmadan tek başına yürümeye çalışmış.
- Ama ... O da ne? Aniden bir motosiklet yanbaşımda belirivermiş.
- Annesi minik kuşu hızla geri çekmeseymiş çok kötü yaralanabilirmiş.
- Minik kuş çok korkmuş ve annesine sarılmış.
- O günden sonra karşıdan karşıya geçerken annesinin elini hiç bırakmamış.
- İşte böyle Selen'ciğim beğendin mi masalı?
- Beğendim!
- Hadi gidelim o zaman (Gürmen, 2007d, s. 4-5).

Aynı zamanda bu eserin ilerleyen kısımlarında çevre kirliliği ile ilgili verilen hikayede çocuklarda çevre bilinci oluşturulmaya çalışılmıştır. Denize atıkların atılmaması gerektiği dile getirilmiş ve başta balıklar olmak üzere orada yaşayan canlıların korunmasının gerekliliği dile getirilmiştir.

- Ooo ! Durum çok fena. Simsiyah bir örtü yayıldıkça yayılıyor.
- Bir de ben bakayım.
- Vay hainler vay. Ne yapacağız şimdi?
- Ben deniz koruma ekiplerine haber verdim. Birazdan burada olurlar. Ama bizim denize yayılmakta olan zehirli atığı hemen denizden almamız gerekir. Bunun için yardımınız gerekir.
- Seve seve!
- Tamam o zaman. Sevinç sen dümene geç. Selen sen de gözcü kulesine çık. Hadi başlıyoruz!
- Baş üstüne kaptan!

- Ben hazırım kaptan!
- Tam yol ileriii!!!!
- Tam yol ileriii!!!!
- Tam yol ileriii!!!! Savunun biz geliyoruz!
- Dayanın balıklar, sizi kurtarmaya geliyoruz.
- Tamam! Böyle duralım.
- Burada duruyoruz abla!
- Anlaşıldı! Duruyoruz!
- Şimdi sıra bende!..
- Siz denizi kirletirseniz biz de temizleriz. Büyük babam bu temizlik gemisini bunun için bana verdi.
- Hııı?
- İşte! Deniz koruma ekibi geliyor!
- Artık aşağıya inebilirim (Gürmen, 2007d, s. 18-21).

2.2.17. Keskin Gözlü Selen

Keskin Gözlü Selen eserinde çocuklara verilen eğitim içerikli mesajlar oldukça fazladır. Bunları sıralamak gerekirse;

a.Çocuklara konuşma adabında konuşmanın ve dinlemenin kuralları benimsetilmiştir.

Mutlaka bir şey söylemem gerekiyordu, yoksa onca insan bana bakmaya devam edecekti. Aklıma gelen ilk şeyi söyleyiverdim.

- Hepiniz aynı anda konuşursanız, birbirinizin söylediklerini anlayamazsınız. Onun için teker teker konuşun!

Sevim Teyzem gülmeye başladı.

- Burda adet böyledir teyzem. Biz hem konuşup hem dinlemeye alışığız. Merak etme, yakında sen de alışırsın (Gürmen, 2001, s. 10).

b. Eserde göze çarpan bir diğer husus ise özelden genele doğru çocuklarda çıkarımda bulunmayı hissettirmesidir.

Neden adının Gezen Tilki olduğunu anlamıştım. Önce tavşan tuzaklarını bozuyor, sonra da kendi ayak izlerini silip tilki izleri yapıyordu. Böyle tuzak kuranlar, tuzaklarını tilkilerin bozduğunu sanıyorlardı. Ne kadar akıllıca. Ben bile düşünemezdim (Gürmen, 2001, s. 18).

Hayvan koruma ve çevre bilinci konusunda da çocuklarda temel oluşturmuştur.

... dere tepe dolaşır, birkaç köylünün yaban hayvanı avlamak için kurduğu tuzakları bozar. Çöpleri toplar, hayvanlara yardım eder. Bu ovadaki bütün hayvanlar onu tanır. İnsana hiç yaklaşmayanlar bile onun elinden yemlenir (Gürmen, 2001, s. 20).

c. Sorgulayıcı bir bakış açısı kazandırma ve somut benzetmelerle okuyucuların bilişsel düzeyini geliştirme konusunda eser oldukça önemlidir.

Her gün aynı tişörtü giymenin, geçerli bir nedeni olabilir diye düşündüm. Onu çok seviyorum desem?.. Annem bunu zaten biliyordu. Daha ilginç bir neden bulmalıyım.

- Hep bu tişörtümü giymek istiyorum, çünkü en sağlıklı tişörtüm bu. Dolabımdakilerin bazıları az, bazıları da çok hasta gibi...

Annem bir elini beline koydu. Diğer elinde suları sıkılmış canım tişörtüm sallanıp duruyordu.

- Selenişko! Sen benimle dalga mı geçiyorsun? Büyüdün artık, yakında ilkokula başlayacaksın. Tişörtlerin hastalanmadığını biliyor olman gerekir.

- Biliyorum anne. Ben hasta demedim ki, hasta gibi dedim.

- Yani?

- Yani, insan hastalanınca rengi soluk oluyor ya, işte onun gibi. Tişörtlerimin kendileri değil, renkleri hasta.

- Kısacası renklerini beğenmiyorsun...

- Evet! Ama bu neden senin için geçerli değilse, başka bir neden de gösterebilirim.

- Göster bakalım.
- Bende çingenelik var.

Annem şaşkın şaşkın bana baktı. Aslında ben de ne dediğimi tam olarak bilmiyordum. Hem annem, hem de kendim için biraz daha açıklama yapma gereğini hissettim (Gürmen, 2001, s. 28).

d. Yöresel olarak var olan hayvan isimlerini çocuklara aktarıp, tek bir hayvanın farklı yerlerde farklı anlamlara geldiğini göstererek okuyucuların kelime hazinesini geliştirmektedir.

– Şehir çocukları bunlar, mişaroyu nerden bilecekler. Kızım, bu çok yararlı bir hayvandır, evdeki sinekleri yakalayıp yer. Köyde, her evde mişaro vardır. Kimse onlardan korkmaz.

Annem süpürgeye ulaşır ulaşmaz ablam koşarak yanıma geldi. Anneme laf yetiştirmekten de geri kalmadı.

- Bizim evde sinek yok anne! Gönül rahatlığıyla gekoyu bahçeye atabilirsin.
- Ne diyorsun abla sen? Ne gekosu?
- O gördüğün hayvanın gerçek adı gekodur Selen. Halk arasında süleymancık olarak da bilinir.

Bizim timsahın amma çok adı vardı. Mişaro, süleymancık, geko... (Gürmen, 2001, 39)

e. Piaget'in kavramlarından özelden özele akıl yürütmeye güzel bir örnek vererek eğitimcileri somut örnekler konusunda zenginleştiriyor.

– Haaa, sen denizde yıkanan yıldızlardan söz ediyorsun. Görüyorum tabii canım, görmez miyim?

Ohh! Nihayet görebilmişti. Doğrusu yıldızların denizde yıkandıkları hiç aklıma gelmemişti. Tabii ya, kirlendikleri zaman nasıl banyo yapacaktı zavallılıklar. Gökyüzünde banyo yok ki! (Gürmen, 2001, s.66).

f. Son olarak eserde göze çarpan diğer bir özellik ise çocuklarda “ sorgulama” düşünce sistemini geliştirmektedir.

- Peki ama bugünün Cuma olduğunu nerden bileceğim?

Ablam düşünmeye başladı. Elbette düşünecekti. Sorduğum soru hiç de kolay değildi.

- Mmm! Bir bakalım... Günlerin isimlerini biliyorsun değil mi?

Elbette biliyordum. Pazar' dan başlayıp yine Pazar'da biten günleri bir çırpıda sayıverdim (Gürmen, 2001, s.75).

- Dünün, dününün, dünü. Üç oldu. Demek ki sivrisinek beni üç gün önce ısırıldı.

- Selen, sen bir an önce okumayı öğren, yoksa dününlerden kurtulamayacaksın (Gürmen, 2001: 76).

2.2.18. Selen Abla

Çocuğun özel ile geneli ayırt edememesine dikkat çekilmiştir. Onların bakış açısıyla hayata bakmamız bu eser aracılığıyla sağlanmakta ve parça bütün ilişkisi gösterilmektedir.

“ Pastel boyaları kırmaya bayılırım. Kırınca hem tuması kolay oluyor hem de boyalar çoğalmış oluyor.” (Gürmen, 2009b, s. 17)

“Bana köpek alması için annemin delirmesini bekliyorum. Çünkü ne zaman," Anneciğim, bana da köpek alır mısın?" diye sorsam hep aynı yanıtı verir:

"Henüz delirmedim kızım. Eve köpek falan sokmam. Siz bana yetiyorsunuz.” (Gürmen, 2009b, s.21)

Ben bebeklere banyo yaptırdıktan sonra da, "Selen! Sen bu bebekleri giydirmenin ne kadar zor olduğunu biliyor musun?" diye sorar ve oturup bebekleri teker teker giydirirdi.

Üstelik bu sıcakta. Çıplak kalsalar ne olur? Ben bile neredeyse çıplak dolaşıyorum.” (Gürmen, 2009, s. 23)

" Öyle mi canım? Ben de sen yokken hiç yaramazlık yapmıyordum. Yürümeye başladığından beri ceza almadığım gün yok neredeyse. Hayatımı kararttın sen!"

" Yalan söyleme! Her taraf aydınlık!"

" Etraf tabii ki aydınlık. Karanlık olan benim içim," dedi ablam.

Ablam kahkahalarla gülmeye başladı. Gülmesi bitince de, "İşte şimdi aydınlandı içim," dedi.

Bu işte bir gariplik vardı.

" Abla, senin içinde lamba mı var?"

" Onu da nereden çıkardın?"

" Ne bileyim? Baksana için bir kararıyor, bir aydınlanıyor." (Gürmen, 2009b, s.34)

" Anne, ablam beni hep kandırmaya çalışıyor. Şimdi de bana bacaksız dedi. Bak! Benim iki bacağım var," dedim." (Gürmen, 2009b, s. 47)

"Ben sizin çocuğunuz değilim. Annemle babamın çocuğuyum. Ablam da öyle. Üstelik bu kadar çocuk sizin karnınıza sığmaz," dedim" (Gürmen, 2009b, s. 48).

"Onu gören olmamış ama herkes ne kadar iyi kalpli ve yardımsever olduğunu çok iyi biliyor. Yoksa her konuda ondan yardım istemezlerdi." (Gürmen, 2009b, s. 63).

Bir gün babama Allah Baba'nın nerede oturduğunu sordum.

Ablam resim çiziyordu. Hiç başını kaldırmadan elindeki kalemle tavanı gösterip , "Yukarıda!" dedi

Çok şaşırmıştım. Çünkü üst katımızda Çiğdemler oturuyordu.

"Aaa! Çiğdemler taşındı mı?"

"Yoooo, niye taşınırsınlar? Onlar bizim gibi kirada oturmuyorlar ki. Orası kendi evleri."

" Haa, anladım. Allah Baba Çiğdemler' le birlikte yaşıyor."

Ablam bu sözlerime çok kızdı.

"Allah Baba niye Çiğdemler'le yaşasın? Onun kendi evi yok mu?" (Gürmen, 2009b, 64-65).

Ablam, " Bu çocuğun işi gücü pazarlık anne" deyince annem, " O yaşlarda sen de öyleydin Sevinç," dedi.(Gürmen, 2009b, s. 45) cümlesinde de Kohlberg'in ahlak gelişimine göre "saf çıkarıcı eğilimi" dönemindeki bir çocuk yansıtılmıştır.

2.2.19. Selen Kıbrıs'ta

Yazarın **Selen Kıbrıs' ta** adlı eserinin ilk sayfasında şu şiir göze çarpar:

Yeter Ki

Kulak Verin Bana

Ben de varım

Ve buradayım

Tam beş yaşımda

Ve kocamanım

Kocaman dediğime

Bakmayın siz

Aslında çok küçüğüm

Sevgi düşünüyüm

Kurallarınız var

Uymam gereken

Korkularım var

Onlarla çelişen

Anlayamadıklarım

Ve anlatamadıklarım

Kafa sallayışlarım

Ve inatlarım

Hiç de zor değil

İnanın bana

Yeter ki

KULAK VERİN BANA ! (Gürmen, 2008m, s. 4)

Gemilerin durup dinlendiği yer gemi limanı, yatların uyuduğu yer yat limanıysa eğer, uçakların durduğu yer neden uçak limanı değil anlayamıyorum. Havalimanına girerken anneme sordum. (Gürmen, 2008m, s.7) ve “Oh, rahatlamıştım. Çocuklar annelerinin sözünü dinlediğine göre Bekir Dayım da anneannemin sözünü dinleyecek ve beni ısırmayacaktı.” (Gürmen, 2008m, s.58) bölümünde özelden özele akıl yürüterek çıkarımda bulunma söz konusudur.

"Küçük çocuk demek."

"Aaa! Bunu çok sevdim... Çocucuk, tavşancık, evcik, Selencik... Yani şimdi ablamın ismi de Sevinçcik mi oldu?" (Gürmen, 2008m, s.21) cümlesinde ise dil özelliklerinden aşırı kurallaştırma ilkesine değinerek güzel bir örnek sunmuştur.

"Önemli değil kızım. Bir lenger su döker süpürürüz. Bırak çocuklar oynasınlar. Şunun şurasında kaç gün kalacaksınız," diyordu.

Lenger kova demekmiş” (Gürmen, 2008m, s.36)

“Siz zeytin ve hellim bittasının ne olduğunu da bilmezsiniz. Bakın anlatayım: Önce hamuru yoğurun ve biraz bekletin. Bekletirken ucundan bir parça koparıp yılan, sepet, kelebek, güneş yapabilirsiniz. Sonra içine zeytin soğan ve nane karıştırın. Oynadığınız hamura değil tabii! Temiz olan hamura karıştıracaksınız. Biraz da yağ eklerseniz, işte size bir zeytin bittası. Zeytin yerine hellim dedikleri Kıbrıs peyniri karıştırırsanız, o da hellim bittası olur. Sonra fırına atıp pişireceksiniz.” (Gürmen, 2008m, s.41) Cümlelerinden de kelime hazinesini geliştirmeye yönelik vurgu yapılmıştır.

“Gelecek sefer mi? Dayıcığım, ben tarihi eserleri çok severim, üçüncü kısımda neler olduğunu da çok merak ediyorum ama, merdiven çıkmaktan bacaklarım ağrıdı. Kale yapacak başka bir yer bulamamışlar mı Allah aşkına? Bu koca taşları bin yıl önce böylesine dik kayaların tepesine nasıl çıkarmışlar? Hadi çıkardılar diyelim, aşağıya yuvarlanmadan taşları üst üste koyup bunca yapıları nasıl yapmışlar? Baksana, duvarlar sanki kayaların bir uzantısıymış gibi duruyor.” (Gürmen, 2008m, s.70) burada sorgulayıcı düşünme, araştırma ve düşünmeye yöneltme söz konusudur.

2.2.20. Bizim Komşular Çok Komik

Bizim Komşular Çok Komik adlı eserinde kalabalık bir apartmanda yaşayan komşuların eğlenceli öyküleri anlatılmaktadır. Sosyal çevrenin insanlık için ne kadar önemli olduğunu ve burada nasıl davranılması gerektiğini bütün çıplaklığıyla yazar Aysel Gürmen gözler önüne sermiştir.

"Öff! Bu da kim, niye bana selam veriyor, ben den bir şey mi isteyecek yoksa?" diyen ifadeyi görmek çok hoşuma gidiyordu. Rahatsız olduklarını bile bile onlara selam vermek doğru muydu, bilmiyorum.

Atalarımız, "Ev alma, komşu al," sözüyle kuşkusuz komşuluğun önemini vurgulamak istemişler. Öyle ya, yaşamın aniden karşımıza çıkardığı, hiç beklemediğimiz; kendi başımıza altından kalkamayacağımız olaylar karşısında, yardım isteyebileceğimiz birileri olmalı. Üstelik de bu koca şehirde çok yakınımızda olmalılar. Bu insanlar komşularımızdan başka kim olabilir? (Gürmen, 2008a, s.6)

"Ayaklarınızın üzerinde durmayı öğrenmelisiniz kızlar. Zaman değişti, kimse kimseye bir tükürük bile atmıyor.

Nursel Teyze'nin bu sözleri beni çok güldürür. İnsanların elleri üzerinde yürüdüklerini ve her fırsatta birbirlerine tükürük attıklarını düşününce azarlanacağımı bile bile gülmekten kendimi alamam." (Gürmen, 2008a, s. 11-12)

"Yolda giderken, Ömer Bey eşinin azıcık gerisinde yürür ve elini hafifçe sırtına, omzuna veya beline değdirir. Birçok erkek bu hareketini abartılı ve gereksiz bulur. Annem bunun çok önemli olduğunu ve kadının sevildiğini hissetmesini sağladığını söyler. Eşiyle beraber yüklü bir alış veriş yaptıkları zaman bile bütün torbaları Ömer Bey taşır; eşine asla bir şey taşıtmaz." (Gürmen, 2008a, s. 28)

"Vay canına! Boşuna dememiş atalarımız, 'Üzüm üzüme baka kararır.', diye... Ömer Beylerle biraz daha sıkı fıkı olmakta yarar var bence. Onlardan öğreneceğimiz çok şey var." (Gürmen, 2008a, s. 29)

Eserde ayrıca okuyuculara aile bilincinin küçük yaşta kazanılmaya başladığı algısı oluşturulup örnek olarak da eser içerisinde şu kısım gösterilebilir:

“Çok güzel evladım benim, çok güzel. Allah bağışlasın. Aile birliği çok önemlidir. İnsanın en değerli şeyi ailesi ve işidir. Çalışmak çok önemlidir. Yaptığın işi hakkıyla yap evladım benim. İşine asla hile karıştıрма. Çalışmak en büyük ibadettir.” (Gürmen, 2008a, s. 38)

Eserde son olarak göze çarpan bir diğer husus ise işbirliğinin doğadaki varlıklar için gerekli olduğunu anlatmasıdır. Bu bölüm ise eserde şu şekilde göze çarpmaktadır:

“Mmm sana bir hikaye anlatayım. Bir armut ağacı varmış. Her yıl sahibine öyle güzel öyle güzel armutlar verirmiş ki, kendisi bile hayran olurmuş. Gel zaman git zaman böbürlenmeye, çevresini küçük görmeye başlamış. ' Görüyorsunuz ki benim kadar güzel meyve veren ağaç yok. Bu işi en iyi bilen benim,' diyormuş.

"Bir gün toprak dayanamamış ve , ' Kendine o kadar güvenme. Köklerini tutan ben olmasaydım ve sana besinlerini vermeseydim, beslenmek bir yana ayakta bile duramazdın,' demiş armut ağacına.

Su çok bozulmuş bu sözlere.' Ben topraktan aldığım besinlerle armut ağacının gövdesinde dolaşmasaydım, armut ağacı var olabilir miydi? Ne de az düşünüyorsunuz...' demiş.

Hava söze karışmış ve , ' Boşuna konuşuyorsunuz. Ben armut ağacının dalları arasında dolaşıp yapraklarının nefes almasını sağlamasaydım armutlar nasıl büyürdü?' demiş.

Güneş, 'Kendinizi ne kadar da çok önemsiyorsunuz. Ben ışığı ve ısıyı göndermeseydim, bırakın lezzetli armutları dünyada hiçbir canlının sağ kalamayacağı aklınıza gelmedi mi hiç?' demiş.

Armut ağacı, toprak, su, hava ve güneş hararetli bir tartışmaya tutuşmuşlar. Hepsisi de o güzel armutların yetişmesinde en önemli katkının kendilerinden geldiğini düşünüyor.

Tartışma uzadıkça uzamış. Birden çok derinlerden bir ses gelmiş ve her yanı kaplamış.

"Hepiniz çok güzel düşünüyorsunuz ve bir parça da haklısınız. Biriniz olmazsa diğeriniz hiçbir işe yaramaz. Peki ama sizi bir arada tutan ve çalışmalarınızı uyum

içinde sürdürmenizi sağlayan bir güç olduğunu hiç aklınıza getirmediniz mi? Ben olmasaydım siz de var olmazdınız." (Gürmen, 2008a, s. 42-44)

2.2.21. Selen'in Doktor Dedesi

Yazar Aysel Gürmen'in Selen serisindeki bir diğer eseri ise **Selen'in Doktor Dedesi** 'dir. Özelden özele akıl yürütme örnekleri ve aile içinde meydana gelen olaylar çocuk ve çocuk psikolojisini olumlu ve olumsuz yönde etkileyen durumlar verilmiştir:

"Bütün dünya doğum gününü kutlasın diye annesi onu yeni yılda doğurmuş. Ne hoş değil mi? Keşke beni de annem yılbaşında doğursaydı." (Gürmen, 2008k, s.7)

"Tekin Gürmen," deyip zillerden birini çaldı. Ben çok heyecanlandım ve korktum. "Abla yanlış zili çaldın," dedim. Ablam zile baktı. "Yok canım doğru zili çaldım. Bak işte Tekin Gürmen yazıyor" dedi. Ben , "Onun için yanlış zili çaldın diyorum ya. Dedemin adı Doktor, Tekin değil ki," deyince ablam şaşkın şaşkın bana baktı." (Gürmen, 2008k, s.8)

"Ama ben dedemin başka bir yerde, gencecik bir delikanlı olarak yeniden doğduğunu düşünüyorum. Tıpkı Zümrüt-ü Anka Kuşu gibi. Çok güzel bir yerde doğmuş olmalı. Çünkü dedem dünyanın en iyi insanıydı. Bu dünyadan gittiği için üzgünüm ama şikayet ettiği yaşlılığından ve hastalıklarından kurtulduğu için onun adına seviniyorum." (Gürmen, 2008k, s.17-18)

"Aynı kağıda farklı farklı resimler yapmak, hoş değil bence. Ama ressam çok fakirse ve yeterince kağıdı yoksa, ne yapılabilir? Yazık, çok acıdım ressama. Onu tanısaydım evde tomarla duran resim kağıtlarının bir kısmını ona verirdim." (Gürmen, 2008k, s.42)

"Menekşeleri rahatlatıyorum yavrum. Çok sıkış tıkış olmuşlardı. Şimdi daha büyük saksılar içinde serpilip büyüyecekler ve bize çiçek açacaklar."

"Ablamla benim daha büyük bir odamız olsaydı, biz de daha çabuk büyüyip çiçek açardık öyle değil mi?." (Gürmen, 2008k, s.44)

"Gelin olan Zeynep Ablam ve arkadaşı güzel sesli Zeynep Abla, yan yana oturunca, dilek dilemek isteyen ikisinin arasında durup dilek dilediler. Aynı ismi

taşıyan iki insanın arasında durup dilek dilenirse gerçekleştirmiş. Ben de hemen ikisinin arasına girip, içimden bir dilek diledim.” (Gürmen, 2008k, s. 67)

"Kim demiş bütün babalar eve para getirir diye? Annem olmasaydı biz parasız kalırdık. Babam bütün gün, bütün gece resim yapıyor ama hiç para kazanamıyor. Bizim evde temizliği, ütüyü, yemeği babam yapıyor. Ben de ona yardım ediyorum. Annem eve yorgun geliyor ki hiç iş yapamıyor..." (Gürmen, 2008k, s.21)

Ayrıca eserde modern toplumun aile kavramına getirdiği değişim anlatılmaktadır:

"Çocuklar, bence konumuzdan çok uzaklaştık. Konumuz, kimin ne iş yaptığı. Çok eskiden babalar dışarıda çalışır, para kazanırdı. Anneler evde çalışır ve çocuklara bakardı. Şimdi durum değişti. Bazı anneler dışarıda, bazı anneler evde çalışıyor. Bazıları her ikisini de yapıyor.” (Gürmen, 2008k, s.25)

“Çalışan bütün kadınlar ev işlerini de yaparlar. Demek ki bütün kadınlar, ev hanımıdır. En önemli görevleri de ev işlerini yapmaktır," deyince dayanamadım.(Gürmen, 2008k, s.27)

Eve gelip de imeceyi anneme anlatınca gözleri parladı. "Tamam buldum! Bundan sonra ev işlerini imece usulü yapıyoruz. Sen ve ablan etrafı toplayıp bütün evin tozlarını alacaksınız. Şirin Ablanız ütü yapacak ve yerleri süpürüp silecek. Ben de mutfak ve banyo işlerini yapacağım.(Gürmen, 2008k, s.29).

Toplumumuzda önemli bir yer tutan nezaket kurallarını ve trafik kurallarını sindire sindire aktarmaktadır eser:

“Ooo! Hoşgeldiniz küçük hanım. Bu seferlik bilete gerek yok hanımefendi. Bir durak sonra ineceksiniz nasılsa. Gelecek sefere iki bilet verirsiniz olur biter,” dedi. ve “Arka da duralım da otobüs durunca inmesi kolay olsun.” (Gürmen, 2008k, s.35)

2.2.22. Selen’in Anneannesi Geliyor

Selen’in Anneannesi Geliyor eseri Selen öyküleri dizisinin on ikinci eseridir. Eserde göze çarpan iki husus vardır. Bunlardan birincisi gerçek ve hayal ürününü ayırt edemeyen çocuk okuyucularının eğitimi bağlamında ipuçları sunmasıdır. Bu duruma eser içerisinde şu parçalar örnek olarak gösterilebilir:

“Bakın anlatayım Zümrüt Abla. Birinci problem ne diyor? Ali'nin babası eve bir kese kağıdının içinde on yedi tane ceviz getirdi. Ali dört tanesini alıp yedi. Kardeşi de iki ceviz alıp yedi. Kese kağıdında kaç tane ceviz kaldı?

"Anladım Selenciğim. Sen ne yaptın? On yediden dördü çıkardın. On üç ceviz kaldı kese kağıdında." (Gürmen, 2006b, s.29-31)

“Senden bir şey istiyorum Selenciğim.”

Çok sevindim Zümrüt abla benden bir şey istemişti.

“Ne istersen yaparım Zümrüt Abla.”

“Bundan sonra problem çözerken hayal etmeni istiyorum. Ali’nin kardeşi var diyorsa Ali’nin kardeşi olduğunu hayal edeceksin.

Tam o sırada öğretmenim geldi. Zümrüt Abla öğretmenime soyutlamda sorun yaşadığımı söyledi. İşlem öncesi dönemimi tamamlayamamışım henüz.” (Gürmen, 2006b, s.35-36).

Eserde dikkat çeken ikinci önemli ayrıntı ise çocukların erken öğrenme deneyimlerine katkıda bulunup aynı zamanda bazı temel kavramları bütüncül bir yöntemle çocuğun kullanmasını sağlamasıdır.

“Cezalısın Selen! Eve gider gitmez patlıcan pişireceğim ve sen de yiyeceksin. Hele bir yeme...”

Akşam sofrada, önüme bir tabak dolusu patlıcan oturtma geldi. İçinde domates ve biber de vardı. Ablam çok şaşırdı.

“Anne! Selen patlıcan yemez ki!” dedi.

“Artık yiyor.” Dedi annem.

Ablamın şaşkın bakışları altında yemeye başladım. Midem bulanacak sandım ama hiç düşündüğüm gibi olmadı. Çok enfes bir yemekmiş patlıcan oturtma. Neden şimdiye kadar yemediğimi hiç bilmiyorum.

Galiba insan sevmediği yemekleri arada sırada tatmalı.

Sizin de annenizin pişirip de yemediğiniz yemekler var mı? Bence yeniden tadın o yemekleri.” (Gürmen, 2006b, s.70-71)

“Arkadaşınla haberleşmek için sopa yerine neden telefonu kullanmayı düşünmüyorsun?”

"Çok basit. Çünkü telefonlar dinleniyormuş. Bilmiyor muydun yoksa?"

Ablamla annem kahkahalara boğuldular. Doğrusu neden bu kadar güldüklerini hala anlayamadım.” (Gürmen, 2006b, s.74).

2.2.23. Selen Tatilde

Aysel Gürmen’in diğer bir önemli eseri **Selen Tatilde’** de ise yazar okuyuculara farklı bilgiler sunarak onların bilgi kapasitesini genişletmektedir. Çocuklara hem kendilerini tanımaları yolunda en önemli rehberin kitap olduğunu belirterek kitap okumanın önemi hakkında bilgi vermekte hem de insanlar ve hayvanlar arasındaki temel farklara değinmektedir. Gizli mesajlarla başarılı bir yol için rota gösteriyor.

“Nasıl kendim olacağım abla? Hiçbir şey yapmayarak mı?”

“Öyle şey olur mu? Kitap okuyacaksın. İnsanlar kitap okuyarak kendilerini keşfederler.”

“Peki hayvanlar nasıl keşfeder? Örneğin leylekler... Tek ayak üstünde uyuyabileceklerini nasıl keşfettiler?”

“Onların bir şey keşfetmesine gerek yok Selen. Hayvanların içgüdüleri var. Neyi nasıl yapacaklarını doğdukları anda bilirler. Oysa insanlar her şeyi sonradan öğrenirler.” (Gürmen, 2009c, s.32).

“Bilmediğin şeyleri sorup öğreneceksin kızım,” der hep. Yaaaa!” (Gürmen, 2009c, s.61). cümlesinden ise bir konu hakkında bilgi sahibi olmak istediğimiz zaman çekinmeden sormamız gerektiği ve ancak bu şekilde merak ettiğimiz konular hakkında bilgi sahibi olabileceğimiz gösterilmektedir. Ayrıca bu cümlede çocukların eğitiminden sorumlu olan kişilere de bir mesaj gönderilmektedir. O da bırakın çocuklar istedikleri kadar soru sorsunlar. Çünkü ileride başarılı bir birey olmaları bu yoldan geçmektedir.

Hayrettin Bey, Leydi’yi sakinleştirmeye ve bize alıştırmaya çalıştı ama boşuna.

“Bizi hırsız mı sandı Hayri Amca?”

“Selenciğim, ben onu bekçi köpeği olarak eğittim. Bizim dışımızdaki herkese havlar böyle. En iyisi siz ona yaklaşmayın.

“ Gelin! Ben onu tutayım, siz de sevin.”

Birisi tuttuğu zaman, köpek sevmenin zevki olmuyor doğrusu.” (Gürmen, 2009c, s.36). bölümünde ise deneyimlerle öğrenmenin ne kadar kalıcı olduğunu ayrıntılı bir şekilde göz önüne seriyor. Yine buna örnek olarak eser içerisinde başka örnekler olarak şunlar verilebilir:

“Gerçekten de hayatımda yediğim en lezzetli yemektir. Kral mezarlarının karşısında krallar gibi bir ziyafet çektik. Acaba krallar o dağın içindeki evlerinde ne yer ne içerlerdi, merak ettim. Başkaları bu merakımı yersiz ve saçma bulabilirdi. Bu yüzden bunu ablama sormam gerektiğini düşündüm. Sandalyemi ablamınkine yaklaştırdım. Ablam hemen başını bana doğru eğdi.” (Gürmen, 2009c, s.36).

Çok tatlı bir teyzeydi. Gözlemesi de çok lezzetliydi.

"Krallara da gözleme yapıyor musun?" diye sordum.

"Elbette!" dedi. " Benim gözlemelerim krallara layıktır. Afiyet olsun."

Dalyan'daki krallar çok şanslıymış anlaşılan. Herkes onlara gözleme yapıyordu. Yapacaktı tabii. Ne de olsa Dalyan onların ülkesiydi.” (Gürmen, 2009c, s.84-85).

Çocuğun gerçeklik olgusuna daha kavuşamadığını aslında bizim için hayal olanın çocukların gerçeği olduğunu ise şu örneklerle göstermiştir Aysel Gürmen:

“Gerçekten de hayatımda yediğim en lezzetli yemektir. Kral mezarlarının karşısında krallar gibi bir ziyafet çektik. Acaba krallar o dağın içindeki evlerinde ne yer ne içerlerdi, merak ettim. Başkaları bu merakımı yersiz ve saçma bulabilirdi. Bu yüzden bunu ablama sormam gerektiğini düşündüm. Sandalyemi ablamınkine yaklaştırdım. Ablam hemen başını bana doğru eğdi.” (Gürmen, 2009c, s.56).

“Ayyy! Oradaki krallar hala ölü mü?”

"Anlayamadım Selen. Ne demek hala ölü mü?"

"Hani insanlar öldükten sonra yeniden dirilirlerdi? Yoksa krallar ölünce hep ölü olarak mı kalıyorlar. Bence çok büyük haksızlık. Üstelik onlar kral" (Gürmen, 2009c, s.57).

2.2.24. Selen'in Çiftliği

Selen'in Çiftliği'nde Selen'in hayvanlarla olan maceraları ve onlarla yakından tanışma süreci anlatılmaktadır. Eserdeki dikkat çekici aynı zamanda çocukların eğitim süreci ile ilgili çarpıcı bilgiler veren bölümler ise şunlardır:

"Dün akşam Nasreddin Hoca'nın eşek fıkrasından çok etkilendin galiba. Kendi kendine eşeğini kaybedip buluyorsun, sonra da seviniyorsun" dedi.

"İnsanın yeniden görebilmesi, duyabilmesi ile kaybettiği eşeğini bulması aynı şey değil ablacığım," dedim.

"Ne farkı var Selen? Sonuçta iki durumda da mutlu oluyorsun."

"Bence aynı şey değil."

"Kanıtla o zaman."

Ablamın ikide bir bana " Kanıtla!" demesinden hiç hoşlanmıyorum. Nasıl kanıtlayabilirim, benim hiç eşeğim olmadı ki. Eşeğimi kaybedip bulmanın nasıl bir şey olduğunu nerden bileyim?

Acaba babama söylesem bana bir eşek alır mı? At alamıyor, eşek alsın bari.

İyi fikir! Ben babamdan eşek isteyeyim. Sonra onu kaybedeyim ve yeniden bulayım. Üstüne binip mahallede dolaşayım. Harika bir fikir." (Gürmen, 2008j, s.57)

"Sarp ayrımcılık yapıyor arkadaşlar," dedim.

Aslında ne söylediğimi ben de bilmiyordum. Bir filmde izlemiştim. Kadın kocasının gittiği bir yere gitmek istiyordu ama kocası izin vermiyordu. " Kadınlar öyle yerlere gitmez," diyordu. Kadın da kocasına ,"Sen ayrımcılık yapıyorsun" demişti." (Gürmen, 2008j, s.27)

"Benim külahım yok ama. Nasıl değişeceğiz külahları?"

"Uyyy! Espiri de yapıyormuş patronun kızı. Bana bak patronun kızı. etrafı kirletmeyeceksin, o kadar." (Gürmen, 2008j, s.37)

"Bu bir bibi," dedi annem.

Daha da çok güldük. Herkes bibiyle ilgili soru yöneltti anneme.

"Bibi mi?"

"Bibi de nedir?"

"Bibi kuş değilse nedir?"

"Bibi diye bir şey duymadım ben."

Annem çok ilgilenmedi bibiyle. Koltuğa oturup geriye yaslandı. Yorgundu besbelli.

"Bibi, hindi yavrusudur. Siz ne dersiniz bilemem. Bizim oralarda bibi deriz yavru hindilere. Yumurtadan çıkalı on gün falan olmuştur. Kutuya koyduğunuz yiyecekleri yemez. Bir tek haşlanmış yumurtanın beyazını ve teleme yer."

Dila hemen fırlayıp mutfığa koştu. Yumurta haşlamaya gitmişti herhalde.

Hepimiz ilgiyle annemi dinliyorduk.

"Sütü ısıtıp içine birazcık peynir mayası karıştırırsanız , birkaç saat sonra süt yoğurt kıvamına gelir. Bizim köyde buna teleme denir. Buralarda ekşimik diyorlar.."

"Hadi babacığım, sen git bize peynir mayası bul getir," dedi Ceyla." (Gürmen, 2008j, s.77-78)

2.2.25. Dereden Tepeden Dereliköy'den

Yazarın en önemli kitabı olarak gösterilen 2006 yılında İlk Gençlik Ödülü' nü alan eseri **Dereden Tepeden Dereliköy'** dendir. Bu eserle ilgili belli başlı yazılanlar da eserin önemini biraz daha gözler önüne sermektedir.

"Öykülerin kronolojik bir sıra izlemesi genç okurun kitapla iletişimini kolaylaştırmış. Yazar, çocukluğunun evrelerini, odalarını, çevreyi anlatırken o dönemde Kıbrıs'ta nasıl yaşandığı konusunda ipuçları da veriyor." (Yener, 2006)

“Ve işte o gün geldi... Çocukluğundan beri belleğinde gizlenen öyküler, Dereliköy yolunu aşp, bir döneme tanıklık etmek için birer birer sayfalara doluştular. Aysel Gürmen’i Selen’in Öyküleri Dizisinden tanıyan okurlar, farklı kurgusu ve güçlü üslubuyla, yazarı yeniden keşfedecekler.” (Aytül Akal)

“Bir çocuğun gözünden her şey yolunda giderken savaşın neler yaptığını, getirdiği acıları anlatıyor... Aysel Gürmen, kitabını gençlik kitabı olarak yayımladı. Ama kitap hem genç okurlar için hem de büyük okurlar için.” (Bilgin Adalı)

“Şiddetin ve savaşların yeryüzünün dört bucağını sardığı günümüzde, sevginin, dostluğun ve şiddetin sonuçlarının canlı tanıklığını yapıyor usta yazar Aysel Gürmen Dereden Tepeden Dereliköy’den kitabında. Yalnızca gençlerin değil, herkesin okuması gerek bu küçük başyapıtı. Dilerim, devamını da yazar Aysel Gürmen. Günümüzde, böyle kitaplara çok ihtiyacımız var.” (Bilgin Adalı)

Eserde ilk olarak göze çarpan hususlar ise şunlardır:

- Gündelik bilgi ve deneyimlerin kuşaktan kuşağa nasıl geçtiği aktarılmaktadır.

"Bundan sonra her yıl gelecekler. Tıpkı eski günlerdeki gibi. Onlara iyi bak yavrum. Bir gecelik konuklarımız onlar. Çooook uzaklardan gelip, çooook uzaklara giderler. Sularını hazır et, yollarını gözle. Sabah erkenden kalk ve onları yolcu et. Hiç merak etme, turnalar geldiyse, yağmurlar da gelecek."

"Tamam dedeciğim, sen şimdi dinlen biraz."

Bekir, ertesi sabah, şafakla birlikte turnaları yolcu ettikten sonra dedesinin yanına koştu. Babasının dedesi başında ağladığını görünce, dedesinin turnalarla birlikte çok uzaklara gittiğini anladı.” (Gürmen, 2008b, s.14).

- Çocuklara hayvan sevgisi aşılanmaktadır.

Gel zaman git zaman, Ömer Kahya ve Arap önce yemek arkadaşı, sonra da dost oldular. Ömer Kahya ona aşklarını, düş kırıklıklarını, acılarını, sevinçlerini anlattı. Arap, sessizce ve sabırla dinledi onu. Birlikte büyüdüler, olgunlaştılar. Ömer Kahya, Büyük Çiftlik'in kahyası, Arap da Karayılan'ı oldu. İkisnin de adı, Büyük Çiftlik ile birlikte anılır oldu.

Ömer Kahya, yaygısının üzerine oturdu. İştahı kaçmıştı. Yıllardır hiç tek başına yemek yememişti ceviz ağacının altında. Arap için endişelenmeye başladı. Başına neler gelebileceğini düşündü. Kırpiklerin saldırısına mı uğramıştı? Yoksa çiftliğin dışına çıkmıştı da, densizin biri onu öldürmüş müydü? Ömer Kahya yerinden fırlayıp hışırının geldiği yere koştu. Gözlerine inanamadı. Arap'ın kuyruğu yara bere içindeydi. Yaralar tazeydi.

Acılı bir öfkeyle, “ Kim, sana ne yaptı Arabım?” diye haykırdı. Arap'ı kollarına aldı ve ceviz ağacının altına taşıdı. Cevizin gövdesiyle dallarının birleştiği yerde Ömer'in ilkyardım çantası vardı. Hemen kudret narını aldı ve Arap'ın yaralarının üzerine döktü. (Gürmen, 2008b, s.39-40).

2.2.26. KMG-8

KMG-8 adlı eser sıra dışı bir mahallede geçiyor. Farklı kuşaklardan gençlerin hayalleri, gelecek kaygıları, pişmanlıkları ve her seferinde yeniden yeşeren umutlarla bezeli hayatları aktarılmaktadır. Gençlik ve ileri yetişkinlik için yazılmış farklı bilgilerle zenginleştirilmiş bir başucu kitabı. Bu eser 2011 yılında düzenlenen Genç Timaş Roman Yarışması'nda birinci olmuştur.

Bazen tam delillere sahip olmadan ve ispat olmaksızın insanları suçlamanın ne kadar yanlış olduğu gözler önüne serilmiştir.

Şerafettin Bey, “ Lacivert ceketimin sağ iç cebinde para cüzdanım var, oradan al.” dedi.

Yavuz'un, babasının ceplerine elini sürmeyeceğini bilen Gülsen Hanım, yatak odasına yöneldi. Salona döndüğünde ellerinde birbirine çok benzeyen iki cüzdan vardı. Yavuz 'un gözleri parladı. “ Cüzdanım!” diye bağırıp annesinin sağ elindeki cüzdanı kapdı.

“Cüzdanı nerede buldunuz anneciğim?” diye sordu heyecanla.

Gülsen Hanım şaşırılmıştı.

“ O senin cüzdanın mı? Babanın sağ iç cebindeki iki cüzdan bulunca, hangisinde para var diye sormaya gelmişim.”

Yavuz, bir an babasına baktı ve kahkahayı bastı.

“ İnsanın o kadar çok cüzdanı olursa kafası karışabilir tabii. İyi ki tek cüzdanım varmış da başkalarının cüzdanlarını cebime atmıyormuşum. Öyle değil mi babacığım?”

Şerafettin Bey başını eğmişti. Yaptığı bu hatanın aile toplantılarında sık sık konuşulacağını biliyordu. Büyük bir koz vermişti oğluna. Verdiği kozu geri alabilme yollarını düşündü hızlıca.

“Cüzdanını olur olmaz yerde bıraktıysan suç benim mi? Koridordaki sehpanın üstünde gördüm ben onu. Cüzdanının yeri orası mı?”

“Aaa! Evet, şimdi hatırladım. Lavaboya girerken oraya koydum. Çıkınca da onu orada unuttum. Siz de alıp konsolun üstüne koymak yerine kendi cebinize attınız demek. Niye başkasının özel eşyasına dokunuyorsunuz ki?” (Gürmen, 2013, s.13).

Eserde ayrıca ahlaki yozlaşmaya da değinilmiştir.

Bir baktım kaydıraktan yüzükoyun kayıyorlar. Büyük kayıyor, küçük de arkasından... Allah korusun boyunlarını kıracaklar. Bıraktım dükkanı gidip uyardım. Büyük olan ne dese beğenirsin. Sen bizim babamız değilsin, bize karışmaya hakkın yok, dedi. Ne kadar bozulduğumu anlatamam. Emrecan, bunların yanında zemzem suyuyla yıkanmış kalıyor. Laf söyledin mi, densizlik yapmıyor. Bir de doğru dürüst pantolon giyse , şöyle beline oturan... Baksana şuna, pantolonu ha düştü ha düşecek. Hele kaykay yaparken... Gidip pantolonunu yukarı bir çekesim geliyor valla. Bir de zincir takıyor sanki köstekli saati varmış gibi... (Gürmen, 2013, s.29).

Şerafettin Beyler, Gülsen Hanım'ın özenle hazırladığı sofrada sessizce yemeklerini yediler.

Bu evde sofrada asla tartışılmaz, kimse kimsenin canını sıkmazdı. Bu bir aile geleneği idi. Yavuz, bazı geleneklere karşı çıksa da bu geleneğe büyük bir saygı duyardı. Tartışılan sofrada yenen yemeğin, insanın midesine oturduğuna inanırdı. (Gürmen, 2013, s.29).

2.2.27. Selen Büyüyor 1

Selen Büyüyor 1 adlı eserinde yazar doğal beslenmenin yollarını, organik beslenmenin o kadar da zor olmadığını aktarmış ve kavramların yeni adlarını vererek anlam genişliği kazandırılmıştır.

İnekten nasıl süt sağdığımı, yeğenim Osman’la bahçedeki sebzeleri her sabah sulayışımızı ve her akşamüstü domates, salatalık, patlıcan, biber, kavun, karpuz, kabak toplayışımızı... En zoru da börülce toplamaktı. Börülce, fasulyeye benzer. Yazın taze, kışın da kurusu yenir. Çok hafif olduğu için bir kilo börülce toplamak için saatlerce uğraşıyorduk.

Sebzelerin ne kadar hızlı büyüdüğüne inanamazsınız. Serçe parmağınız büyüklüğünde bir salatalık ertesi güne kadar kocaman oluyor. Yemyeşil olan bir domates kıpkırmızı oluyor. Diğerleri de öyle. Nokta gibi biber ve patlıcanlar toplanacak duruma geliyor. Her gün toplayacak sebzeler bulurduk bahçede.

Topladığımız sebzelerin birazını eve bırakıp birazını da komşulara dağıtıyorduk. Geriye kalanları da manava götürüp satıyorduk. Manav çok seviniyordu bizi görünce bizim götürdüğümüz sebzeleri ayrı bir yere koyuyordu. O bölümün üstünde “ Organiktir” yazıyordu. Bizim sebzeler diğerlerinden daha pahalıya satılıyordu. (Gürmen, 2008i, s.18).

Eserde merak ve keşfetme duygusuna da değinilmiştir:

“... Vali Bey’in ne iş yaptığını da ... Harita isteyeceğini bilseydim bu soruyu sormazdım.”

Annem gülererek bizi izliyordu. Tartışmalarımız belli ki onu çok eğlendiriyordu. Ablam karışmış olan kafamı düzenlemeye kararlıydı.

“Soru sormamak olur mu Selenciğim. Soru sormak çok önemlidir. Soru sorduğun için seninle gurur duyuyorum. ...” (Gürmen, 2008i, s.27).

Çocukların sorduğu sorular eğitimde çok önemlidir. Hem onların birey olma yolunda kendilerine olan güvenlerini pekiştirir hem de ileride girişken bir vatandaş olmalarını sağlamaktadır. Aysel Gürmen de bu eserde çocukların sorduğu sorulara nasıl cevap verilmesi gerektiği konusunda doyurucu bilgiler sunmaktadır. Çocukların

sorduğu sorulara verilen cevaplar gibi tavır sergilenmesi gerektiğini gözler önüne serer. Eserden bu hususa şunlar örnek gösterilebilir:

“Aferin Selen! İşte o sarı renkli bölge İstanbul ilidir. Yani İstanbul ve çevresi... Ankara ve çevresi de Ankara ilidir. Adana ve çevresi, Samsun ve çevresi, İzmir ve çevresi... Böyle devam ediyor... Bu illerin her birinin bir valisi var. Her mahallenin bir muhtarı olduğu gibi... Valiler kendi bölgelerindeki her şeyle ilgilenirler. Sağlık, eğitim, kültür, turizm, aklına gelebilecek her şey... İnsanların dertlerini dinlerler, sorunlarına çözüm bulurlar.” (Gürmen, 2008i, s. 29)

“Sen öyle san Selen. Bak ölçeğe! Ay, başla, sen ölçeğin ne olduğunu da bilmiyorsun. Şöyle anlatayım, bu gördüğün harita Türkiye’nin 4 milyon 250 bin kez küçülmüş bir resmi.”

“Ölçek ne demek?”

“Ölçek? Mmm!... Boş ver, onu da zamanı gelince öğrenirsin. Şimdilik bilmen gereken şu: Trabzon İstanbul’dan çok ama çok uzak...” (Gürmen, 2008i, s.38)

“... Neyse ki rüzgar yok bu sabah.”

“Rüzgar olsa ne olurdu?” diye sordum.

“Karacaların burnu çok hassastır. Rüzgar bizim olduğumuz yönden patikaya doğru eserse kokumuzu alırlar ve buradan geçemezler.”

Kımıltısız durduk ve beklemeye başladık. Bunun ne kadar zor bir şey olduğunu size anlatamam. Öyle sıkıldım, öyle sıkıldım ki beklerken... Zaman bir türlü geçmek bilmiyordu. Ayakta dururken de yoruluyormuş insan. Bir ara yere oturmayı düşündüm ama cesaret edemedim. Yapraklar, küçük dallar ve sarmaşıklarla doluydu bastığımız yer. Börtü böcek olabilirdi yapraklar arasında. (Gürmen, 2008i, s.64)

Ayrıca doğaya ait kavramlar ve onlara ait bilgileri de sunmaktadır eser.

“Ben en çok muhabbet kuşlarını seviyorum, özellikle de mavi olanlarını,” dedi ablam. “Hakan Amca! Ormanda başka hangi kuşlar yaşıyor?”

Çok çeşit kuş var Sevinç. Saka, ispinoz, mavi baştankara, bozbakan, mustafacık, kuyruk sallayan, karatavuk, güvercin, pispit dede, ağaçkakan, karga,

kızılkuyruk, çalikuşu, şakrak kuşu, gaco, kiraz kuşu, atmaca, örümcek kuşu...” (Gürmen, 2008i, s.68).

2.2.28. Kıpırık Tavşan

Yazar Aysel Gürmen’in 2000 yılında kaleme alıp Saadet Ceylan’ın çizimlerini yaptığı Kıpırık Tavşan’ın hikayesi büyük ve renkli bir ormanda başlar. Tavşan ailesi, mutluluk içinde çocukları için gelecek planları yapmaktadırlar. Yavruların en hareketlisi olan Kıpırık Tavşan, kelebeğin peşine takılıp evinden uzaklaştığında başlayan şiddetli yağmurun ardından her şey değişir. Nehrin taşmasıyla Kıpırık Tavşan ailesini kaybetmiş, yapayalnız kalmıştır. Kıpırık Tavşan’ı koruyacak ve onu bağrına basacak hiç kimse karşısına çıkmaz. Kıpırık Tavşan herkes gibi kederlidir ve acı çekmektedir. Kıpırık Tavşan’ın ilk başlarda “ kalbine bir sancı saplanmış. Nefes almakta güçlük çekiyordu. Bütün enerjisini yitirmişti . Ağlayacak gücü bile yoktu.” cümleleri ile Kıpırık Tavşan’ın yaşadığı duygular yalın ve gerçekçi bir biçimde kaleme almıştır.

2.2.29. Selen’in Ormanı

Küçük, sevimli bir kız çocuğunun gözüyle günlük yaşam eğlenceli bir dille anlatılmaktadır. İlkokul çocuklarının okuduğu, anne babaların da çocuğun iç dünyalarını daha iyi tanımlarını sağlamaktadır.

2.2.30. Ninemin Yaylası

Bu eser dikkati doğaya ve etrafımıza çeken bir öyküdür. Küçük bir çocukla ninesi arasındaki arkadaşlık işlenmektedir. Zıt kavramlar ve duyguların işlendiği bu öykü kitabı kafiyeli ve esprili anlatımıyla 4-7 yaş arası çocuklara hitap etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BİR ÇOCUK EDEBİYATI YAZARI OLARAK AYSEL GÜR MEN VE AYSEL GÜR MEN'İN ESERLERİNDE ÇOCUK VE ÇOCUK EĞİTİMİ

3.1. Aysel Gürmen'in Eserlerinde Çocuk

3.1.1. Aysel Gürmen'in Çocuğa Bakışı

Aysel Gürmen, eserlerinde çocuğu hayatın merkezine yerleştirmiştir ve bu sayede asıl evrenin temsilcilerinin çocukluk dönemi ile başladığını gözler önüne sermiştir. Aysel Gürmen, çocukları yetişkinlerin ya da büyüklerin minyatürü olarak değerlendirmemekle birlikte onların da kişisel olarak bir bireyi temsil ettiğini düşünmekte ve bunu eserlerine yansıtmaktadır.

Yazar Aysel Gürmen çocukları en değerli varlık olarak ve aynı zamanda gelecek olarak görmektedir. Yazarın, çocuğu “gelecek” ve “en değerli varlık” olarak görmesi onun hayat felsefesinin bir yansımasıdır. Yazar özne olarak çocuğa “gelecek” vasfını yükledikten sonra “çocuğu sevmenin” ve “çocuk tarafından sevilmenin” en büyük “mutluluk” olduğunu belirtir. Bu doğrultuda onları sevmek ve onlar tarafından sevilme, dostluk kurmak, onların güvenlerini kazanmak, çocuklara olumlu işler yaptırmayı mümkün kılar. Dolayısıyla geleceği şekillendirmek, çocuğu sevmek ve çocuk tarafından sevilmeyle mümkün olacaktır. Yazar bu noktada bir metot sunmaktadır. Bu metodun altında da çocuğa bakış açısını belirtmiştir. Nesillerin eğitimi göz önüne alındığında bu yöntemi eğitimcilere, öğretmenlere ve ebeveynlere teklif etmektedir. Yazara göre çocuklar dünyayı kurtaracak gerçek huzuru ve barışı onlar getirecektir.

Yazar küçüklüğünden beri çocuk edebiyatı yazarı olmak istemiştir. Bu nedenle çocuklara kendilerinin bambaşka ayrı bir dünya oldukları mesajını en güzel şekillerde işlemiştir. Bu duruma sebep olarak kuşkusuz iki kız çocuğu annesi olması da etki

etmiştir. Yazarın çocuğa bakış açısı ve neden bu mesleği seçtiğini **Dereden Tepeden Dereliköy'** den adlı eseriyle en güzel bir biçimde aktarmıştır:

Ben yattığım yerde, kimseye belli etmeden sessiz sedasız ağlıyordum. Diğer çocukların hepsi uyumuştı ama ben hiç uyumadım. Bütün gece konuşulanları dinledim. Konuşmalardan, çocukların hiçbir şey anlamadığını, üzülmediğini, kaygılanmadığını, acı çekmediğini düşündüklerini anladım. Ve o gece, büyüdüğüm zaman bir kitap yazmaya; çocukların yaşananlardan nasıl etkilendiğini anlatmaya karar verdim. (Gürmen, 2008b, s.67).

3.1.2. Aysel Gürmen'in Eserlerinde Çocukların Ortak Özellikleri

Aysel Gürmen bir çocuk edebiyatı yazarıdır ve diğer yazarlardan farklı olarak salt çocuk edebiyatı alanında eserler oluşturmuştur. Yazarın eserlerine genel olarak bakıldığında çocukların ilköğretim çağında oldukları göze çarpmaktadır. “Çocuk edebiyatı” ve “ çocuk” kavramlarından yola çıkarak yazarın eserlerindeki çocukların yaş aralığının tespiti şu şekilde yapılabilir:

Çocuk edebiyatı çocukluk dönemi olarak adlandırılan 2-14 yaş aralığındaki bireylere hitap eden bir edebiyat alanıdır. Bu edebiyat alanında, çocukluk çağında bulunan kimselerin, olay, düşünce, duygu ve imgelerine yönelik, usta yazarlar tarafından özellikle çocuklar tarafından hazırlanmış yazılı ve sözlü eserlerin tümünden bahsetmek mümkündür. Çocuk edebiyatının ana kaynağı olan çocuk şu şekillerde tanımlanmıştır:

“Çocuk, tanım itibariyle, bebeklik çağını tamamlamış ancak henüz ergenlik çağına adım atmamış ve gelişmekte olan birey anlamına gelmektedir. Daha açık bir ifadeyle çocukluk, konuşmanın öğrenildiği dönemden başlayan ve cinsel aktivitelerin ortaya çıktığı dönemle biten büyüme, gelişme, eğitim ve oyun dönemidir. Edebiyat ise, tanım olarak, olay, düşünce, duygu ve imajların, dil aracılığı ile biçimlendirilmesi sanatıdır” (Geçgel ve Güleç, 2005, s.9).

“Çocuk, doğum ve ergenlik çağı arasındaki dönemi yaşayan küçük insandır. 0-15 yaş grubunu içine alır” (Şahin, 2007, s.3).

“Çocuk, iki yaşından ergenlik çağına kadar büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu; henüz ergenlik dönemine erişmemiş kız ve erkektir” (Yalçın, 2003, s.13).

“İki yaşından ergenlik çağına kadar süren büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusudur. Başka bir deyişle, henüz erinlik dönemine erişmemiş kız veya erkektir. Bebeklik çağı ile ergenlik arasındaki gelişme döneminde bulunan insan olarak da tanımlanmaktadır çocuk” (Köksalan, 2007, s.16).

Tüm bu tanımlardan da yola çıkarak Aysel Gürmen’in eserlerindeki çocukların en büyük ortak özellikleri olarak 2-14 yaş aralığında bulunmuş olmalarıdır. Özellikle her kitabın vazgeçilmez değeri olarak kullanılan sevgi; çocuklar için ve insanlık için ne kadar gerekli olduğunu bütün çıplaklığıyla gözler önüne sermektedir.

Eserlerinde yaşamı somut bir biçimde algılamaya çalışan ancak yetişkinlerin kullandığı mecaz anlamlı sözcükleri anlamada sıkıntı çeken, doğa ve bilime meraklı, sevginin her şeyin ilacı olduğunu kavrayan aile ve aile birliğine, gelenek göreneklerine, çevre bilincine sahip çocuklar yazarın eserlerindeki çocuk kahramanlarının ortak özelliklerindendir.

3.1.3. Aysel Gürmen’in Eserlerinde Öne Çıkan Karakterler

Aysel Gürmen’in eserlerini incelediğimizde öne çıkan karakterler genellikle kız çocuklarıdır. Kız çocukları arasında eserlerinde en çok yer verdiği karakter kızıyla aynı adı taşıyan Selen’ dir. Selen ve Selen’in hikayeleri dizi halinde gelişim özellikleri göz önüne alınarak, yaşamının her evresi anılarıyla süslenerek yayımlanmıştır. Yazar Selen karakteri üzerinden tüm çocukların yaşamış olduğu gelişim dönem ve özellikleri aktarmıştır.

Selen’in Öyküleri serisinin eserleri ise şunlardır:

1. Benim Adım Selen
2. Selen Abla
3. Selen’in Şarkısı
4. Selen’in Ormanı
5. Selen Kıbrıs’ta

6. Selen'in Arkadaşları
7. Keskin Gözlü Selen
8. Selen'in Doktor Dedesi
9. Selen Tatilde
10. Selen Okulda
11. Selen'in Çiftliği
12. Selen'in Anneannesi
13. Selen'in Dileği
14. Selen Sayı 1 Cennet Ne Kadar Uzak
15. Selen Sayı 2 Yeter Ki Kulak Verin Bana
16. Selen Sayı 3 Küçük Korsan

Eserlerin isimlerinde de görüldüğü gibi bu öykü dizisinde ana karakter olan Selen, ilk gelişim evresi olan işlem öncesi dönemden başlanarak somut işlemler evresini de içine alarak bu dönemde yaşayan çocukların temsilcisidir. Yaşadıklarıyla, davranışlarıyla ve yaptıklarıyla bu dönemi yetişkinlere çocukların bakış açısı ile sunmaktadır.

Selen kahramanı afacan, meraklı, akıllı, her şeyi sorgulayan, kitapları seven, anne ve babasının sözünü dinleyen bir kız çocuğu karakterini yansıtmaktadır.

Selen ile beraber yazarın büyük kızı ile aynı adı taşıyan ve Selen kadar olmasa da eserlerinde önemli bir yere sahip olan diğer karakter ise Sevinç'tir. Sevinç kardeşi kadar afacan olmayan, çalışkan, ödevlerini yapan, kardeşine yol gösteren ve Selen'in soruları karşısında sabırlı olmaya çalışan aynı zamanda saygılı bir kız çocuğu karakterini yansıtmaktadır.

Yazarın gençlik romanı olarak yayımladığı ve farklı kuşaklardaki gençlerin hayallerini, gelecek kaygılarını, pişmanlıklarını ve her seferinde yeniden yeşeren umutlarla bezeli hayatlarını anlattığı eseri olan KMG-8 'de ise ana karakter Yavuz'dur. Yavuz; insanları koruma, kollama, yardım etme, çocuklara karşı sevgide, büyüklere karşı saygıda kusur etmeyen ve aldığı görevi başarıyla yerine getiren bir delikanlıyı temsil etmektedir.

Yazarın eserlerinde öne çıkan bir diğer karakter grubu ise hayvanlar ve hayvan topluluğudur. Filden, aslana, arıdan, kaplumbağaya, gergedana kadar geniş bir alana

yayılan hayvanlardır. Özel konulu kitaplar dizisi başlığı şeklinde yayımlanan eserlerdir bunlar. Hayvan karakterlerin yer aldığı eserlerin başlıcaları ise şunlardır:

1. Kim Kime Ne Dedi
2. Ormanda Sabah
3. Kuli'nin Rüyası
4. Ninemle Hayvanat Bahçesinde
5. Minnoş Anne Oldu
6. Şıkırdak'ın Çıngırağı
7. Popi'nin Yatağı
8. Altın Uçurtma
9. Kıpırık Tavşan

Bu eserlerde ise Kuli'nin Rüyası'nı ele alırsak Kuli ailenin en küçüğüdür ve korku yaşlarını yaşamaktadır. Dolayısıyla rüyalarından korkarak uyanmaktadır ve ailenin en yaşlısı olan Bozo adlı karakter ise Kuli'nin sorunlarına çözüm üretmeye çalışan bir bilge, aile birliğine değer veren, yardım etmekte geri kalmayan ve çocukları seven bir karakteri yansıtmaktadır.

Son olarak eserlerinde öne çıkan karakter ise “Nine” dir. Ninem Dizisi kitapları şunlardır:

1. Ninemle Hayvanat Bahçesinde
2. Ninemin Kilimi
3. Ninemin Hazinesi
4. Ninem Örgü Örüyor

Bu serideki hikayelerde Nine olarak değerlendirilen karakter bilgeliği, çocuklara karşı olması gereken sevgiyi, aile birliğine önem vermeyi, aile geçmişini yaşatmayı temsil edip ; gelenek ve göreneklerine sahip çıkan, her soruna bir çözümü olanı sevimli bir karakterdir. Özellikle Ninemin Kilimi adlı kitapta geçmişte edebi eserlerden olan anının yerine geçen kilimdeki süslemelerin insan hatıralarını nasıl canlandırdığını somut bir şekilde gösteriyor.

3.2. Aysel Gürmen'in Eserlerinde İletilen Değerler

Erol Güngör'e göre ; “ Değer hükümleri bir Şeyin arzu edilebilir –iyi- veya edilemez –kötü- olduğunu belirten ifadelerdir.” (Güngör, 2000, s. 27). Değerler toplumdan topluma değişiklik gösterirken içinde bulunan toplumun özelliğini belirler.

Eğitim programları hazırlanırken toplumun değerlerinin çocuğa kazandırılması amaçlanmaktadır. Bu değerler aile birliğine önem verme, sevgi, saygı, misafirperverlik, sorumluluk gibi değerlerdir. Söz konusu olarak ele alınan değerler, İlköğretim Türkçe ders kitaplarında metinlerin ilettiği değerlerlerdir (Külünkoğlu, 2010, s.40). Değerler ilköğretim Türkçe ders kitapları incelenerek seçilmiştir.

3.2.1. Evrensel Değerler

3.2.1.1. Sevgi

Aile ortamında var olan duygular en çok o ailenin fertlerinden olan çocuklarına sirayet eder. Sevgi ortamını oluşturan anne ve babalar çocuklarının kişiliklerine olumlu katkılarda bulunmuşlardır. Sevgi ortamında büyüyen  ocuk geleceğe bir adım  nde başlar.

“ ocuklar, hayli uzun bir süre anne ve babalarınca korunup gözetilir. Çünkü organizmaları böyle koruyucu bir destek olmadan varlığını sürdüremeyecek şekildedir. Diyelim ki; çocuklar böyle bir destekten yoksun kaldı, insan soyunun yeryüzünden silinip gideceği kuşkusuzdur.” (Adler, 1996). Adler de bu cümlesinde aile ve aile bağlarının ne kadar önemli olduğunu gözler önüne sermektedir.

Selen Büyüyor 1 eserinde Selen ‘in okula karşı duyduğu büyük sevgi Selen’in ağzından anlatılmaktadır.

“Sizinle birlikte ben de büyüdüm; önce yuvaya gittim, sonra da okula başladım. Hiç istememiştim okula başlamayı. Çocukluk işte... Annemden ve alışık olduğum çevreden, özellikle de yuvamdan ayrılmak zor gelmişti bana. Korkmuştum açıkçası... Okula gitmeseydim neler kaçıracağım aklıma geldikçe beni okula gitmeye y reklendiren herkese teşekkür ediyorum.” (Gürmen, 2008i, s.7).

Selen'in Çiftliği' nde sevgi üzerine şunlara değinilmiştir:

“Tek bildiğim şey, o gecedan sonra görebildiğimi düşündükçe içimin mutlulukla dolup dolup taşıdığı.

Bazen gözlerimi sıkıca kapatıyorum, sonra açıp, “ Yaşasın! Görebiliyorum,” diye bağıyorum sevinçle. Bazen de, kulaklarımı uzun süre tıkayıp açıyorum ve “ Heeey! Duyabiliyorum, sesleri duyabiliyorum,” diye bağıyorum.

Ablam şaşkın şaşkın beni izliyor.

Dün akşam, “ Nasrettin Hoca'nın eşek fıkrasından çok etkilendin galiba. Kendi kendine eşeğini kaybedip buluyorsun, sonra da seviniyorsun,” dedi.

“ İnsanın yeniden görebilmesi, duyabilmesi ile kaybettiği eşeğini bulması aynı şey değil ablacığım,” dedim.

“ Ne farkı var Selen? Sonuçta iki durumda da mutlu oluyorsun.” (Gürmen, 2008j, s.22-23).

“ Okul çıkışında babamın işyerine gitmeye bayılıyorum. Orda çalışanlar çok seviyor beni. Bilgisayarda oyunlar oynuyoruz birlikte. Bazen babam kızıyor onlara, işlerini bırakıp benimle oyun oynuyorlar diye.” (Gürmen, 2008j, s.35).

“ Sen ne zaman bıraktın okulu?”

“ Ben çok az gittim okula. Bir buçuk yıl kadar. Babam tarlada çalışıyorum diye aldı beni okuldan. Öyle üzölmüşüm ki. Sabahları ben tarlaya, arkadaşlarım okula... Çok kıskanırdım okula giden arkadaşlarımı. Öğretmenim yalvardı babama, beni okuldan almasın diye ama babam çaresizdi. Tarladaki işlere yetişemiyordu, yardımım gerekiyordu.”

“ Çok üzöldüm Abdulkerim Amca. Sen çocuklarını okutacaksın ama di mi?” (Gürmen, 2008j, s.42).

Selen'in Doktor Dedesi adlı eserinde Selen ve babaannesi arasındaki ilişki ve babaannesinin ona karşı olan sevgisi dile getirilmektedir:

“ Babaannem torunlarına yemek yedirmeyi çok sevdiği için ve en küçük torun da ben olduğum için, yemek yedirilen ben olurdum. Hiçbir şeye elimi sürmeden

yalnızca yemek istediğim şeyleri gösterip babaannemin lokmaları ağzıma vermesini beklerdim.” (Gürmen, 2008k, s.13).

“ Annem daha çok gülüyor. Gülsün, gülsün. Gülünce çok güzel oluyor. Ben de güleyim bari. İnsan gülünce kendini daha iyi hissediyor.” (Gürmen, 2008k, s.40) bölümünde ise Selen’in annesine karşı duyduğu sevgi anlaşılmaktadır.

Dereden Tepeden Dereliköy’den eserinde çocuk, anne ve okul sevgisi ağırlıktadır:

Mehmet çığlık çığlığa yerinden kalktı. Yürümeyi yeni öğrenen çocuklar gibi sendeleyerek iki üç adım atıp ninesinin boynuna sarıldı. Bedeninin bütün ağırlığıyla öptü, kokladı ninesini.

“ Abiyi- biyi-bi.”

“ Tabi ya! Sen bu evin erkeğisin. Beni koruyorsun. Hadi şimdi gel sana yardım edeyim de yerine otur.”

Fatma Nine Mehmet’in düşmemesine dikkat ederek yerinden kalktı.

“ Of anam. Dizlerim paslanmış bütün kış. Ne soğuk bir kış geçirdik, ama şükürler olsun ki bitti. Bahar... Ardından da yaz. Kemiklerimiz ısınacak. Ne güzel bir devran bu.” (Gürmen, 2008b, s.30-31).

... Ekmekler tahtada dinlenirken çörekleri yaptı. Epeyce zamanını aldı. Çörekleri yapmak. Hem kendi kızları hem de kardeşinin çocukları için değişik şekillerde çörekler yapmak elini oyalamıştı. Hele şu bebek şeklindeki çörekler... Olsun! Yeter ki çocuklar mutlu olsun diye düşündü. (Gürmen, 2008b, s.72) bölümlerinde çocuk sevgisine ait örnekler vardır.

... Tek tek başlayan silah sesleri ben ayağa kalkıncaya kadar çok sesli bir koroya dönüşmüştü. Onlarca silah, aynı anda ateş ediyor gibiydi. İyi de, nereye, kime ateş ediyorlardı? Bu soru bir bıçak gibi saplandı kalbime. Annem o seslerin geldiği yerdeydi.

Tek bir solukta eve koştum. Üç ablam, babam, bazı komşular ve köyün ileri gelenleri, avluda yan yana dizilmişler, annemin olduğu yere bakıyorlardı. Babamın koluna yapışmış, onu sıkı sıkı tutan iriyarı bir ağabey, kaçıp annemin yanına gitmesine

engel oluyordu. “ Olmaz Yusuf Dayı, seni de öldürürler!” diyordu. (Gürmen, 2008b, s.60).

Tam anneme kavuşuyordum ki yine bilinmezliğin sancısı sarmıştı her yanı. Üstümü başımı paralamak geliyordu içimden. Saçımı başımı yolmaya başladım. En büyük ablam, “ Ne yapıyorsun?” diye sorunca , “ Sana ne!” dedim ve kaval kemiğine sıkı bir tekme yapıştırdım. (Gürmen, 2008b, s.60).

Son sözlerini zor duydum, çünkü ağlamaya başlamıştım. Annem Akıncılar’a ayak basıncaya kadar hüngür hüngür ağladım. Kimse beni susturamadı.

Annem beni kollarına alıp bağrına bastıktan kısa bir süre sonra sustum, gözlerimi kapadım ve uyudum.

O günden sonra bir daha gerçek anlamda çocuk olamadım. Yalnızca bir göçmendim. Yalın ayak bir göçmen. (Gürmen, 2008b, s.71) bölümlerinde annesini savaş ortamında kaybeden bir çocuğun yaşadıkları ve annesine olan sevgisi dile getirilmiştir.

İşi bitince geldikleri yoldan tek başına Dereliköy’e geri dönecek ve kendi işlerini yapacaktı. Evde bekleyen dört kızı, ardından da Ankara’da okuyan en büyük ve tek oğlu geldi aklına. Onu çok özlemişti. Büyük adam olacaktı oğlu. Kendi ve kocası okuyamamıştı ama çocuklarını okutmak için gece gündüz çalışıyorlardı. Kızlarını da okutmak istiyorlardı kuşkusuz. (Gürmen, 2008b, s.74) bölümünde ise okul sevgisi gözler önüne serilmiştir.

Abiyi- Biyi- Bi hikayesinin asıl konusu hayvan sevgisinin hiçbir engel tanımadığı ve insanların bunun için işleve takılmasına gerek olmaması durumudur:

Kol kola girdiler ve yavaşça asmaya doğru yaklaştılar. Mehmet eliyle bir noktayı işaret ediyordu.

İyice yaklaştılar. Fatma Nine birden durdu. Yeni çıkmaya başlamış, taptaze asma yapraklarının arasında o güne kadar hiç görmediği büyüklükte ve güzellikte bir kelebek vardı. Avuç içi büyüklüğündeki kelebek kırmızıya yakın turuncu renkteydi. Mor şeritler ve siyah beneklerin süslediği kanatları yavaşça inip kalkıyordu. “ Ben dünyanın en güzel kelebeğim.” der gibiydi. (Gürmen, 2008b, s.33).

Eser içerisinde yer alan Arap hikayesindeki şu bölümlerde de hayvan sevgisi vardır:

... Çıkını açarken etrafa bakındı ve kulağına gelen sesleri dinledi. Serçeler, kırlangıçlar, sığırcıklar ve kargalar , sığındıkları ağaçlardan birbirleriyle atışıyorlardı. Ağustos böcekleri sıcakla yarışmasına kesintisiz bir fon müziği ile kuşların atışmalarına eşlik ediyordu. Arap’tan ses seda yoktu.

Ömer Kahya, çıkını açtıktan sonra yerinden kalktı, ceviz ağacının çevresinde dönerek, “Arap! Arap!” diye seslendi. Sonra durup kulak kabarttı. Pınarın çevresinde zamansız açan kır çiçekleriyle süslenmiş yeşil çimenlerin arasından hiç ses gelmiyordu. Telaşlandı birden. İki elini ağzının çevresinde kalınca bir boru yapıp, “Araaaap!” diye var gücüyle bağırdı. Sesi geniş düzlüğe yayılıp dereye kadar ulaştı.

Ömer Kahya, Arap’la yıllar önce, çiftlikte çalışmaya başladığı ilk günlerde tanışmıştı. Patates ekimi için hazırladığı tarlada karşılaşmıştı onunla. Boyu bir metreye yakın, incecik ve parlak siyahtı. Yeni deri değiştirdiği belliydi. Ömer Kahya ürkmüştü onu görünce.

Arap, büyük bir hızla, başı yerden üç karış havada, süzülerek patates tarlasının kenarındaki taş yığınının içine girip saklanmıştı. Ömer Kahya, ilk şaşkınlığını atlatınca peşinden gitmiş, taş yığınının etrafında dolanıp onu görmeye çalışmıştı.

Karayılanların zararsız olduğunu, aksine çok yararlı hayvanlar olduğunu ve onları öldürmenin günah olduğunu çocukluğundan beri biliyordu.

Dizlerinin üstünde çöküp, taşlar arasındaki küçük boşluklardan, saklanmış olan yılanı gözleriyle yakalamaya çalışıyordu. Aniden, göz göze geldiler. Ömer Kahya, yakından gördüğü gözlerle hayran olmuştu. Karayılanların bu denli güzel gözleri olduğunu hiç bilmiyordu. Tatlı bir hüznle doluydu yılanın gözleri. (Gürmen, 2008b, s.37-39).

Aysel Gürmen’in bir başka eseri olan **Selen Abla** eserinde ilk olarak okul sevgisi göze çarpmaktadır:

Öğretmenler bütün çocuklara çok iyi davranıyordu. Bir tanesine çocuğu olup olmadığını sordum. Keşke sormasaydım. O da beni kandırmaya çalıştı.

“ Siz hepiniz benim çocuklarımsınız!” dedi. (Gürmen, 2009b, s.48).

“ Kim bilir, belki de dualarınız sayesinde annem zırdeli olur da bana iki tane, hatta üç tane köpek alır. İsimlerini bile hazırladım. Fifi, Kuki, Laki...”

O zaman kadar sizin de anneniz veya babanız delirmemişse, bize gelip benim köpeklerimi sevebilirsiniz.” (Gürmen, 2009b, s.25) bölümünde de hayvan sevgisi vardır.

Keskin Gözlü Selen’ de hayvan sevgisine örnek olarak şu kısımlar gösterilir:

Neden adının Gezen Tilki olduğunu anlamıştım. Önce tavşan tuzaklarını bozuyor, sonra da kendi ayak izlerini silip tilki izleri yapıyordu. Böylece tuzak kuranlar, tuzaklarını tilkilerin bozduğunu sanıyorlardı. Ne kadar akıllıca. Ben bile düşünemezdim. (Gürmen, 2001, s.18-19).

Padişah’ın Ebrusu’nda çocukların okulu sevmesi için etkinliklerle donatılmış, yaşamla bütünleşmiş bir eğitim sistemine ihtiyaç vardır. Zıpızıplar okulunda da okul sevgisi vardır:

Zıpızıplar Okulu’nun kocaman bir bahçesi varmış. Kocaman ağaçlar, yüzme havuzu, tırmanma duvarı, trampelenler ve daha neler neler varmış bu bahçede. Hepsi de zıp zıp çocukların çokça hareket edip yorulmaları içinmiş. (Gürmen, 2009a, s.2).

“ Çocuklar masal sözünü duyar da hiç dururlar mı? Oturmuşlar ebru ustasının çevresine, başlamışlar, “ Anlat! Anlat!” diye ısrar etmeye. Doğrusu, Zıpızıplar Okulu’nun müdürü de merak etmiş masalı. O da yerini alınca çocukların arasında, yaşlı adam kırmamış onları, başlamış anlatmaya.” Kısımında ise çocuk sevgisi aktarılmıştır (Gürmen, 2009a, s.14).

Altın Uçurtma’ da arkadaş sevgisi işlenmiştir:

“ Yürüdü, yürüdü... Kayalıklara vardığında yorgun ve bitkindi. Küçük kaplumbağanın mutsuz olduğunu gören altın kartal, onu biraz neşelendirmek için , “ Hu hu! Benimle oyun oynayacak kimse yok mu?” diye sordu. Küçük kaplumbağa çok şaşırdı. “ Sen ve ben çok farklıyız. Arkadaş olup oyun oynayamayız,” dedi.

Altın Kartal güldü ve, “ Hem arkadaş olur, hem de oyun oynarız eğer istersek. Benzer yanlarımızı görür ve birbirimizi seversek,” dedi.

Küçük kaplumbağa daha çok şaşırdı. “ Hiç böyle şey duymadım. Neremiz benziyormuş bakalım?” diye sordu.

Altın Kartal, “ Bak anlatayım!” dedi.

“Sende de iki göz var, bende de.

Sende de iki kulak var, bende de.

İkimiz de oyun oynarız sıkılınca, üzülürüz arkadaş bulamayınca.”

Küçük kaplumbağa kararsızdı.

“ Evet ama senin evin yüksek kayalıklarda, benim evimse sırtımda.

Üstelik senin kanatların var, benim yok.” dedi üzgün üzgün. (Gürmen, 1996, 13-14).

Şıkırdak’ın Çıngırağı’ nda bir orkestra grubu içindeki uyum ve grubun birbirine olan sevgisi dile getirilmiştir:

Kuli’nin Rüyası’ nda çocuk ve çocuk sevgisi ön plana çıkmaktadır:

Bozo, “Bak yavrum! Rüyalardaki canavarlar da tıpkı resimlerdeki canavarlar gibidir. Sana hiçbir zarar veremezler,” dedi.

Kuli: “ Ama beni çok korkutuyorlar.”

Bozo, “ Sana bir sır vereyim mi? Rüyalardaki canavarlar korkunç resimlerden çok korkarlar. Eğer bu korkunç resmi başucuna asarsan, rüyandaki canavar çok korkar ve bir daha rüyana girmez,” dedi. (Gürmen, 2003, s.14).

Ninemin Kilimi adlı eseri ise genel olarak çocuk ve çocuk sevgisi üzerine ilişkilendirilmiştir. Bir çocuğa karşı dolaylı olarak nasıl davranılması gerektiğini bu kadar güzel anlatan ender kitaplardan biridir.

Minnoş Anne Oldu’ da hayvan sevgisi şu şekilde aktarılmıştır:

Bir sabah uyandım ki Minnoş yok. Aradım, aradım, hiçbir yerde bulamadım. Annem:

- Minnoş kendine arkadaş bulamaya gitmiş, dedi.

Çok üzüldüm.

- Hani onun arkadaşı bendim? Yoksa bana küstü mü?

- Hayır küsmedi! Yalnızca kendisi gibi kedi olan bir arkadaş istedi. Üzülme! Birkaç gün sonra dönüp gelir. (Gürmen, 2007, s.2).

“ – Aaaa! Bu da kim? Yoksa senin arkadaşın mı? Anne! Gel bak, Minnoş arkadaşısıyla birlikte geldi!

- Ooo, Minnoş yeni arkadaşını çok seviyor anlaşılın. Gel onlara yemek verelim, acıkmış olmalılar.

Hem de nasıl acıkmışlardı. Bir anda tabakta yemek kalmadı.

- Minnoş’un arkadaşı da bizde kalır mı anne?

- Kalmaz canım, baksana tasmaı var. Üstünde de adı yazıyor: “ Sarman”. Demek ki onun da bir sahibi, bir evi var. Minnoş’un sana döndüğü gibi o da sahibine dönecek. Mmm, bak o da bir erkek. Minnoş kendine bir koca bulmuş, Sarman’ la evlenmiş demek.

- Peki ne olacak şimdi?

- Minnoş’la Sarman birbirlerini çok sevdiklerine göre, Minnoş’un yavruları olur belki.” (Gürmen, 2007, s.5-6).

“ Minnoş’ a çok iyi baktık. Yumuşacık yataklı koca bir sepet hazırladık. Vitaminli mamalar aldık. Hep sevip okşadık onu.” (Gürmen, 2007, s.10).

Eserde çocuk sevgisi ve çocuklarla olan iletişimin nasıl olması gerektiğinin çok güzel örnekleri vardır:

“ – Evet, verelim canım. Bunu iyi düşündün, sen çok iyi bir çocuksun, aferin sana!..” (Gürmen, 2007, s.9).

“Minnoş yavrularına çok iyi baktı doğrusu, onları emzirdi, yalayıp temizledi bir bir.

Kısa sürede yavruların gözleri açıldı, tüyleri uzadı. Hepsi de çok şirin, sağlıklı ve mutlu şimdi...

- Çok iyi bir annesin sen Minnoş, aferin sana!..

- Anne, sen de beni doğurdun değil mi?

- Evet canım, ben doğurdum seni.
- Senin karnın da Minnoş'un karnı gibi kocaman olmuş muydu?
- Evet, daha da kocamandı.” (Gürmen, 2007, s.15).

Popi'nin Yatağı eserinde genel olarak arkadaşlık ve arkadaş sevgisi üzerine temel atılmıştır. Aynı zamanda çocuk sevgisi ağırlıktadır. Çocuklarının yaptığı hatalarda onları yargılamak yerine onların hatalarını anlatıp, doğrulara kendilerinin ulaşmasını sağlamak ve her şeye rağmen onların değerli olduğunu hissettirmenin gerekliliği vardır:

“Popi o an annesinin neden Şişman Ayı'nın bebeğini kucağına aldığını anladı.

Annesi, “Biliyor musun, sen doğduğun için çok mutluyum. Seni çok seviyorum ve her zaman da seveceğim,” dedi.” (Gürmen, 2007b, s.15).

“Popi annesine yardım ederken çok mutsuzdu. Bunu gören annesi ona, “Yatağın ıslandığı için üzülmemelisin. Çocukların yatakları arada sırada ıslanır,” dedi.

Popi, “Ama ben yatağımın ıslanmasını istemiyorum. Çünkü ıslak yataktan hiç hoşlanmıyorum,” dedi üzgün üzgün.

Annesi, “Islak yataktan kim hoşlanır ki?.. Hiç kimse hoşlanmaz. Yalnızca şakacı rüyalar hoşlanır,” diye yanıtladı onu.

Popi çok şaşırmıştı.

O güne kadar şakacı rüyalardan söz edildiğini hiç duymamıştı. " Şakacı rüyalar mı? Nasıl rüyalar onlar? Durmadan şaka mı yaparlar?" diye sordu annesine.

"Evet, durmadan şaka yaparlar. Şakaları da hiç hoş değildir."

"Anneciğim, bu rüyalar sana da şaka yapıyorlar mı?"

" Hayır canım. Ben artık şakacı rüyalar görmüyorum.” (Gürmen, 2007b, s.6-7).

Ninem Hazinesi'nde açık, anlaşılır bir ifade ile çocuk sevgisi aktarılmıştır:

“- Nineciğim, hazineni gösterir misin bana?

- Göstermeme gerek yok ki,

Karşımda duruyor işte

Hazinemden bir parça.

Sen de görmek istiyorsan

Koş hemen, bak aynaya.

Aynaya baktım iyice,

Her yanı aradım taradım,

Hazineyi bulamadım.

- Anneciğim, biliyor musun?

Gizli bir hazinesi var ninemin.

- Bilmez olur muyum hiç!

O hazineyi,

Dünyaya getiren benim.” (Gürmen, 2003b, s.5-9)

Ninem Örgü Örüyor’ da çocuk ve ninenin torununa karşı beslediği sevgi ağırlıktadır:

“- Ninem örgü örmeyi çok seviyor...

Ama biliyorum, en çok beni seviyor!..” (Gürmen, 2008e, s.16).

Selen Sayısı çizgi romanına bakıldığında **Selen Sayı 1’** de Selen’in annesine karşı beslediği sevgi vardır:

“ – Ablamın derslerinden nefret ediyorum! İyi ki annem var da bana istediğim kadar kitap okuyor.” (Gürmen, 2006c, s. 23)

Selen Sayı 2’ de anne ve baba sevgisi Selen tarafından aktarılmaktadır:

“ Annemi, babamı da seviyorum.” (Gürmen, 2007c, s.11)

Selen’in Anneannesi Geliyor’ da sevgi değeri çok boyutlu olarak ele alınmış anne, aile sevgisi, okul sevgisine kadar birçok alanda işlenmiştir:

“ Yaşasın! Anneannem geliyor.

Anneannem yıllardır ilk kez evimize gelecek. Çok eskiden her yaz gelirmiş, bir hafta kadar kalıp yine evine dönermiş. Anneannemin evimize geldiğini anımsadığımı

söyleyince ablam çok kızıyor. Dün ikimiz baş başa evde otururken, yine anneannemin evimize geldiğini anımsadığımı söyleyince ablam çok kızıyor. Dün ikimiz baş başa evde otururken, yine anneannemin evimize geldiğini anımsadığımı söyleyince ablam çıldırdı.” (Gürmen, 2006b, s.7)

“ Anneannem gelince ben de onun her istediğini yapacağım. Dilerim dizleri çabucak iyileşir de ben de onu İstanbul’da gezdiririm.

Anneannemi çok özledim. Onun olduğu yerde herkes ve her şey yumuşacık olur.” (Gürmen, 2006b, s.25)

Arkadaş sevgisini de bu cümlelerle dile getirmiştir: “ O an fark ettim ki, bir arkadaşımı yitirmiştim ama onun yerini tutacak başka arkadaşlarım vardı.

Orhan’la yuvada yaşadığımız güzel arkadaşlığımızı tatlı bir anı olarak saklamaya karar verdim. Dilerim o da öyle yapar.” (Gürmen, 2006b, s.44)

“ Gelecek olan arkadaşının adı neymiş?” diye sordu annem.

“ Bilmiyorum. Kapıcı da bilmiyormuş.”

“ Kız mı erkek mi?”

“ Onu da bilmiyorum. Benim için fark etmez arkadaş arkadaşır.” (Gürmen, 2006b, s.74-75)

KMG-8’ de sevgi baba sevgisi olarak yer alır:

“Babacığım, seni çok üzdüm ama inan bana niyetim bu değildi. Bu kadar üzüleceğini bilseydim ne saçımı kestirir ne de küpe takardım. Şimdiye kadar seni utandıracak bir şey yaptım mı ben? Söz veriyorum, bundan sonra da yapmayacağım. Yeter ki sen üzülme... Bak, küpeyi çıkarıp attım. Saçım da yakında uzar. Bilirsin, çabuk uzar benim saçım. O zamana kadar beremi çıkarmayacağım. Hatta istersen evden dışarı da çıkmam. Olur mu? Başka yapabileceğim bir şey varsa söyle, onu da yaparım. Yeter ki böyle tepkisiz durma. Annemi de beni de çok endişelendiriyorsun.” (Gürmen, 2013, s.73).

“Ne yakışıklı, ne kuvvetli bir adamdı. Hepimizi defalarca havaya kaldırır, uçurur, yine de yorulmazdı. Sığınacak dingin bir limandı adeta. En az kendi çocukları kadar severdi bizi.” (Gürmen, 2013, s.95)

3.2.1.2. Doğa bilgisi

Aysel Gürmen'in eserlerinde en çok ön plana çıkan özelliklerden biri de yazarın çocuklara doğaya ait bilgileri aktarmasıdır. Yazar, hayvanların en bilindik ve ön plana çıkan özelliklerini çocuklara aktarmıştır. Böylece çocuklarda doğaya ait şemaların doğru kurulmasına katkıda bulunmuş yanlış öğrenmelerin önüne geçmiştir.

Selen'in Çiftliği' nde doğa ve doğa farklı biçimlerle ele alınmıştır:

“Geçen genel kurulda, apartmanımıza mantolama yaptırma kararı almıştık. Dayanamadım sordum.

“Apartmanımıza manto giydireceksiniz değil mi Semih amca?”

Semih Amca bana baktı, gülümsedi.

“Öyle de denebilir. Isı yalıtımı için yapılan işi mantolama deniyor. Mantolama yapınca yakıttan yüzde elli tasarruf yapmış olacağız.” (Gürmen, 2008j, s.63).

“Bu bir bibi,” dedi annem.

Daha da çok güldük. Herkes bibiyle ilgili soru yöneltti anneme.

“Bibi mi?”

“Bibi de nedir?”

“Bibi kuş değilse nedir?”

“Bibi diye bir şey duymadım ben.”

Annem de çok ilgilenmedi bibiyle. Koltuğa oturup geriye yaslandı. Yorgundu besbelli.

“Bibi, hindi yavrusudur. Siz ne dersiniz bilemem. Bizim oralarda bibi deriz yavru hindilere. Yumurtadan çıkmalı on gün falan olmuştur. Kutuya koyduğumuz yiyecekleri yemez. Bir tek haşlanmış yumurtanın beyazını ve teleme yer.”

Dila hemen fırlayıp mutfığa koştu. Yumurta haşlamaya gitmişti herhalde.

Hepimiz ilgiyle annemi dinliyorduk.

“Sütü ısıtıp içine birazcık peynir mayası karıştırırsanız, birkaç saat sonra süt, yoğurt kıvamına gelir. Bizim köyde buna teleme denir. Buralarda ekşimik diyorlar.”

“Hadi babacığım, sen git bize peynir mayası bulup getir,” dedi Ceyla.” (Gürmen, 2008j, s.77-78).

Selen’in Anneannesi Geliyor eserinde doğaya ait kavram olan kediler açıklanmıştır:

“Aynı şey değil Selen. Kedi tırmalaması çok tehlikeli olabilir. Eğer kedi ev kedisiyse ve aşıları yapılmışsa sorun yok ama beni tırmalayan sokak kedisiydi. Kuduz olabilirdim.”

“Ayyy! İyi ki kuduz olmadın abla. Belgeselde seyrettim. Kuduz olan hayvanlar çok kötü oluyor.” (Gürmen, 2006b, s.13).

Eserde aynı zamanda bitkilerle ilgili ayrıntılar vardır:

“... Bilim adamları deneyler yapmış bu konuda ve bitkilerin duyguları olduğunu kanıtlamışlar. Duyguları varsa eğer, akılları da vardır. En azından ne olduklarını bilecek kadar akılları vardır. Öyle olmasaydı, bir gün domates, bir gün patlıcan, başka bir gün de biber verirlerdi. Haksız mıyım Ahmet Dayı?”

Ahmet Dayı yanıt vermedi. Çok ciddileşti birden. Kenarda duran kasalardan birini alıp içine kopardığı domatesleri koymaya başladı.

“Sen de biber topla bakalım. Şöyle büyüklerinden. Tutup yukarıya doğru çekersen kolayca koparabilirsin.”

“Yok! Ben toplamayayım. Bakarsın acı veririm onlara. Nasılsa sen topluyorsun... Ahmet Dayı!”

“Efendim!”

“Sen bitkilerine müzik dinletiyor musun? Bitkilere müzik dinletince daha neşeli ve canlı olurlar. Bilimsel olarak kanıtlanmıştır.” (Gürmen, 2006b, s.6-67).

Kim Kime Ne Dedi eserinde yazar çocuklara hayvanları ve hayvanların çıkardığı sesleri tanıtmıştır. Eserin tamamı hayvanların seslerini tanıtmaktadır:

“Çilli horoz, sabah erkenden herkese:

Kukkurikuuu! Bu ne biçim uyku! dedi.” (Gürmen, 2008c).

“Yeşil başlı ördek, yavrusuna:

“Vak! Vak! Yüzerken önüne bak! dedi.” (Gürmen, 2008c).

Ormanda Sabah’ta yazar hayvanların genel olan bir özelliğini çocukların düzeylerine uygun olarak sade bir dille anlatmıştır. Eserin tamamı hayvanların genel bir özelliğini anlatma üzerine kurulmuştur:

“ Kangurular zıp zıp zıplar,
sabah sporu yaparlar.” (Gürmen, 2008h).

“ Ayı mağarasından çıkar,
Yemek için bal arar.

Arıları görünce hemen kaçır.” (Gürmen, 2008h).

Selen Tatilde eserinde yazar Aysel Gürmen çok değerli ve aynı zamanda soyu tükenmekte olan kareta karettaları bunun üzerinden de kaplumbağaları anlatmaktadır:

“Bu öykü Vintu Yerlilerine ait bir öyküymüş. Tanrı önce kaplumbağaları, sonra insanları ve taşları yaratmış. Kaplumbağalar uzun bir süre yaşadıkdan sonra Tanrı’dan çocuk istemişler. Tanrı onlara çocuk vermemiş. Yeniden istemişler. Tanrı : “ İnsanlar ve taşlara da sormalıyım,” demiş. İnsanlara ve taşlara çocuk isteyip istemediklerini sormuş. Taşlar istememiş ama insanlar istemiş. Tanrı: “ Size çocuk veririm ama çocukla birlikte ölümü de veririm,” demiş. Onlar da kabul etmişler. Böylece insanlarla kaplumbağalar ölümlü, taşlarsa ölümsüz olmuşlar.” (Gürmen, 2009c, s.52).

Keskin Gözlü Selen’ de doğa bilgisine ait şu unsurlar vardır:

“Bir belgeselde, kırmızı gagalı ve kırmızı bacaklı bir kuş, timsahın kafasına oturmuş, etrafı seyrediyordu. Çok güzel bir görüntüydü.

Geçen gün, bir hayvanı gerçekten görmekle, filmde izlemenin çok farklı olduğunu anladım.” (Gürmen, 2001, s.35).

“ – Şehir çocukları bunlar, mişaroyu nerden bilecekler. Kızım, bu çok yararlı bir hayvandır, evdeki sinekleri yakalayıp yer. Köyde, her evde mişaro vardır. Kimse onlardan korkmaz.

Annem süpürgeye ulaşır ulaşmaz ablam koşarak yanıma geldi. Anneme laf yetiştirmekten de geri kalmadı.

- Bizim evde sinek yok anne! Gönül rahatlığıyla gekoyu bahçeye atabilirsin.
- Ne diyorsun abla sen? Ne gekosu?
- O gördüğün hayvanın gerçek adı gekodur Selen. Halk arasında süleymancık olarak da bilinir.

Bizim timsahın amma çok adı vardı. Mişaro, süleymancık, geko...” (Gürmen, 2001, s.39).

Selen’in Doktor Dedesi eserinde doğaya ait şu bilgiler vardır:

“ Uçak mı alacağız? Ne zaman?”

“ Selenciğim, sakın ol biraz. Bir hafta sonra yarı yıl tatiline gireceksiniz. Uçağa atladığımız gibi, doğru Erciyes’ e. Orda istemediğin kadar kar var. Kartopu da oynarsın, kayak da yaparsın.”

“ Şu anda kış, Erciyes’te mi?”

“ Evet canım.”

“ Erciyes nedir?”

“ Erciyes bir dağın adıdır.”

“ Peki biz o dağa gidene kadar kış başka bir dağa kayarsa ne yapacağız?”” (Gürmen, 2008k, s.47).

“ Ben şöyle düşünüyorum. Yıl; yaşlı mı yaşlı, ak sakallı, bembeyaz giysili bir dede. Bu yaşlı bir dedenin dört tane çocuğu var. İsimleri de Kış, İlkbahar, Yaz ve Sonbahar. Bu dört çocuk evlendi ve her birinin üçer tane çocuğu oldu. Yani bizim ak sakallı dedenin tam on iki tane torunu var. Torunların isimleri Ocak, Şubat, Mart diye gidiyor. Sen zaten torun olan ayların isimlerini ezbere biliyorsun. Yılın çocukları mevsimler, torunları da aylar oluyor.” (Gürmen, 2008k, s.49).

Bizim Komşular Çok Komik’ te ilk olarak doğaya ait bir unsur olan sardunyalardan bahsedilmiştir:

“ Geçen yıl balkonumuzda yetiştirdiğimiz güzelim sardunyalarımız solmaya ve yavaş yavaş kurumaya başlamışlardı. İlaçladık, olmadı... Vitamin koyduk, olmadı...

Hasan Efendi'ye sardunyelerımızdan söz ettim. Hemen evimize geldi, balkonda oturdu ve saatlerce sardunyelerle sohbet etti. Neler anlatmadı ki onlara...

“ Eh, ben konuştum siz dinlediniz. Şimdi de siz konuşun ben dinleyeyim. Böyle sararıp solduğunuza göre, bir derdiniz olmalı,” dedi ve sessizce dinlemeye başladı.

Bir süre sessizce oturduktan sonra bana döndü ve, “ Güzel evladım benim. Sardunyelerinin toprağı salyangozlarla dolmuş. Köklerini yiyip bitiriyorlarmış. Topraklarını değıştirsene sana minnettar kalacaklar.” dedi.” (Gürmen, 2008a, s.41-42).

Popi'nin Yatağı eseri genel olarak doğadaki varlıklar ve penguenler üzerine kuruludur.

Ninemin Hayvanat Bahçesi' nde yer yer hayvan sevgisi ve hayvanlara nasıl davranılması gerektiğine kuğu ve ördeklerin fiziksel özelliklerine değinilmiştir:

“ Zıplamaktan yorulduk.

Gölün kıyısına oturduk.

Uzun boyunlu kuğularla

Kısa boyunlu ördeklerle,

Ekmek atıp doyurduk.” (Gürmen, 2008g, s.9).

Şıkırdak'ın Çıngırağı eserinde de doğaya ait unsurlar şunlardır:

“ Minimini, sevimli bir çıngıraklı yilandı Şıkırdak.

Güneşin hep parladığı, kumları ısıttığı bir çölde yaşardı.

Çıngırağının sesini dinlemeyi çok severdi.

Hiç durmadan çıngırağını şıkırdatıp sesini dinler,

Başka da bir şeyle ilgilenmezdi.” (Gürmen, 2008l, s.4).

Altın Uçurtma' da hayvanlar arasındaki fiziksel farklara sade bir dille değinilmiştir. Kaplumbağa üzerinden bazı hayvanların fiziksel özellikleri aktarılmıştır:

“ Yürüdü, yürüdü...

Gölde yıkanan gergedanlara rastlayınca, “ Gergedan çok kocaman, ben çok ufağım, onunla nasıl oyun oynarım?” dedi ve yoluna devam etti.

Tam o sırada cıvıldaşan bir kuş sürüsü geçiyordu karşıdan.

Küçük kaplumbağa, “ Benim kanatlarım yok uçamam.

Onlarla oyun oynayamam.” dedi.” (Gürmen, 1996, s.9-10).

Selen Sayı 1’ de doğa bilgisine ait şu unsurlar vardır:

“ Ablam bana küserse ben kiminle oynayacağım?

Karar verdim, bundan sonra kimseye delirip delirmediğini sormayacağım.

İyi de...

... Annemin bana ne zaman köpek alacağını nasıl öğreneceğim?.. Demek ki öğrenemeyeceğim.

Allahım, ne olur annem bir an önce delirsin!

Artık her akşam yatarken annem delirsin diye dua ediyorum.

Siz de benim için dua eder misiniz?

Kim bilir, belki de dualarımız sayesinde annem zırdeli olur da...

Bana iki tane, hatta üç tane köpek alır. İsimlerini bile hazırladım. Fifi, Kuki, Laki...

O zamana kadar sizin de anneniz veya babanız delirmemişse, bize gelip benim köpeklerimi sevebilirsiniz.” (Gürmen, 2006c, s.11).

“ Penguenleri görmek için.

Penguenler her iklimde yaşamazlar.

Onlar çok soğuk, buzlu yerlerde yaşarlar.

Penguenleri görmek için kutuplara gitmeye gerek yok ki. Onun yerine bir sürü penguen alıp çiftliğimize koyarız, olur biter.

Olabilir. Biz de marketteki gibi kocaman bir buzdolabı alırız, onun içinde yaşarlar.

Boşuna uğraşma Selen, ben paralarımıla kutuplara gideceğim. Onları çiftlik almak için sana vermem.” (Gürmen, 2006c, s.13).

Selen Sayı 3 Küçük Korsan Aysel Gürmen’in çevreyi ve çevre kirliliğini konu alan çizgi romanıdır. Selen ablası Sevinç ve korsanın çevreyi denizi kirletenlere karşı verdikleri mücadele anlatılmaktadır. Doğa ve doğa bilgisinin en yoğun olarak işlendiği eserlerdendir.

“ Küçük korsan denizi kirletenlere göz açtırmıyordu.

Hiç usanmadan bıkmadan gemisiyle denizlerde dolaşıp denizi kirletmeye çalışan haydutları yakalıyordu...

... Bir gün yine güvertede durmuş ufka bakıyordu...

... Çok güzel ve sakın bir gündü. Birden gözüne siyah bir nokta takıldı.

Bu ne acaba?

Hemen koşup dürbününü aldı.

Ufukta bir gemi ve gemiden yayılan bir siyahlık vardı.

Gemi sintinesini denize boşaltıyordu.

Eyvah! Bu gemi atıklarını denize boşaltıyor.

Hemen bir şeyler yapmalıyım.

En iyisi yardım çağırmak!

Küçük Korsan’dan Selen’e!

Küçük Korsan’dan Selen’e !

Beni duyuyor musun Selen?

Tamam...

Küçük Korsan’dan Selen’e

Küçük Korsan’dan Selen’e!

Ben Selen! Seni dinliyorum küçük korsan. Tamam!

Denize zehirli atıklar boşaltan bir gemi yakaladım. Balıkların yaşamı tehlikede. Hemen yardıma gelin. Tamam !

Anlaşılmıştır. Hemen geliyoruz... Tamam!

Çabuk olmalıyız abla!

Ben hazırım.

Dayan küçük korsan geliyoruz!

Bas gaza abla! Yakalayalım şu haydutları.

Merak etme Selen birazdan oradayız.

İşte! Küçük Korsan'ın gemisi orada.

Hemen gemiye çıkıp bir halat at ki deniz motorumuzu bağlayalım.

Tamam abla biraz daha yaklaşabilir misin, merdivene yetişemiyorum.

Hey! Merhaba biz geldik. Ablama bir halat atarsan motoru bağlayıp o da gemiye çıkacak.

Hoş geldiniz.

Hoş bulduk. Şu denizi kirleten gemiye bir de ben bakabilir miyim?

Elbette! Al da bak. Denize döktükleri atıklar hızla yayılmadan işe başlamalıyız.

Önce ben bakacağım!

Ooo! Durum çok fena. Simsiyah bir örtü yayıldıkça yayılıyor.

Bir de ben bakayım.

Vay hainler vay. Ne yapacağız şimdi?

Ben deniz koruma ekiplerine haber verdim. Birazdan burada olurlar. Ama bizim denize yayılmakta olan zehirli atığı hemen denizden almamız gerekir. Bunun için yardımınız gerekiyor.

Seve seve!

Tamam o zaman Sevinç sen dümene geç. Selen sen de gözcü kulesine çık.

Hadi başlıyoruz!” (Gürmen, 2007d, s.14-18).

Selen Büyüyor 1'de ineklerden sebzelere kadar doğaya ait birçok konu hakkında bilgi verilmektedir:

... İnekten nasıl süt sağdığımı, yeğenim Osman'la bahçedeki sebzeleri her sabah sulayışımızı ve her akşamüstü domates, salatalık, patlıcan, biber, kavun, karpuz, kabak toplayışımızı... en zoru da börülce toplamaktı. Börülce, fasulyeye benzer. Yazın tazesı, kışın da kurusu yenir. Çok hafif olduğu için bir kilo börülce toplamak için saatlerce uğraşıyorduk.

Sebzelerin ne kadar hızlı büyüdüğüne inanamazsınız. Serçe parmağınız büyüklüğünde bir salatalık ertesi güne kadar kocaman oluyor. Yemyeşil olan bir domates kıpkırmızı oluyor. Diğerleri de öyle. Nokta gibi biber ve patlıcanlar toplanacak duruma geliyor. Her gün toplayacak sebzeler bulurduk bahçede.

Topladığımız sebzelerin birazını eve bırakıp birazını da komşulara dağıtıyorduk. Geriye kalanları da manava götürüp satıyorduk. Manav çok seviyordu bizi görünce. Bizim götördüğümüz sebzeleri ayrı bir yere koyuyordu. O bölümün üstünde “Organiktir” yazıyordu. Bizim sebzeler diğerlerinden daha pahalı satılıyordu.

Sattığımız sebzelerin parası bizim oluyordu, çünkü tarlada çalışan yalnızca bizdik. Osman'ın babası hiç kimsenin bize yardım etmesine izin vermiyordu.

“ Görüyorsunuz değil mi? Şu küçücük tarladan hem ev halkını hem de komşuları besliyorsunuz. Üstüne üstlük para da kazanıyorsunuz. Toprağa bakarsanız, o da size bakar” diyordu. (Gürmen, 2008i, s.18-19).

...Neyse ki rüzgar yok bu sabah.

“ Rüzgar olsa ne olurdu?” diye sordum.

“ Karacaların burnu çok hassastır. Rüzgar bizim olduğumuz yönden patıkaya doğru eserse kokumuzu alırlar ve buradan geçmezler.”

Kımıltısız durduk ve beklemeye başladık. Bunun ne kadar zor bir şey olduğunu size anlatamam. Öyle sıkıldım, öyle sıkıldım ki beklerken... Zaman bir türlü geçmek bilmiyordu. Ayakta dururken de yoruluyormuş insan. Bir ara yere oturmayı düşündüm

ama cesaret edemedim. Yapraklar, küçük dallar ve sarmaşıklarla doluydu bastığımız yer. Börtü böcek olabilirdi yapraklar arasında.” (Gürmen, 2008i, s.64).

“ Ben en çok muhabbet kuşlarını seviyorum, özellikle de mavi olanlarını,” dedi ablam. “ Hakan Amca! Ormanda başka hangi kuşlar yaşıyor?”

“Çok çeşit kuş var Sevinç. Saka, ispinoz, mavi baştankara, bozbakan, mustafacık, kuyruk sallayan, karga, kızılkuyruk, çalıkuşu, şakrakkuşu, gaco, kiraz kuşu, atmaca, örümcek kuşu...” (Gürmen, 2008i, s.68).

3.2.1.3. Estetik

Yazar Aysel Gürmen’in eserlerinde çocuklara belli bir düzeyde sanat anlayış ve zevkini oluşturma onların estetik duygularına katkıda bulunabilmeye yönelik parçalar göze çarpmaktadır.

Yazarın sanat ve estetiğe dair çocuklarda algı oluşturabilme açısından en önemli eseri **Padişahın Ebrusu**’dur:

“ Padişah, biraz düşününce her şeyi anımsamış. Bu köşkün yapılmasını emrettiğinde, daha gencecik bir padişahmış. Sonraları koskoca ülkesini yönetirken, köşkü de Ebru Ustası’nı da unutup gitmiş.

Ebru Ustası, Küçük Şehzade ve Valide Sultan karşılarında padişahı görünce çok şaşırmışlar. Özellikle de Ebru Ustası. Onca yıldır Padişah hiç ziyaretine gelmemiş, arayıp sormamış onu. Yine de hemen Padişah’ı, onun hiç beklettiği ve kimseyi oturtmadığı sediri gösterip buyur etmiş.

Padişah oturup, büyük bir ilgiyle ebru yapan eşini ve oğlunu izlemeye başlamış. İzlerken bile, bir sakinlik, bir huzur gelmiş üzerine. Hiç de zor bir iş gibi görünmüyormuş uzaktan.

“ Ben de ebru yapabilir miyim?” diye sormuş.

Padişah’ın bu isteğine hepsi çok ama çok sevinmiş.” (Gürmen, 2009a, s.28).

KMG – 8’de estetik giyim uyumu olarak aktarılmıştır:

“ Şerafettin Bey, gri keten takımına uygun kravat beğenmeye çalışıyordu. Şal desenli kırmızı kravatını takmıştı ama beyaz gömleğin üzerinde fazla renkli kaçtığını

düşünerek fikrini değiştirdi ve gri siyah kareli olanı takmaya karar verdi.” (Gürmen, 2013, s.39).

“Mert, krem rengi spor bir keten takım, içine de beyaz penye bir tişört giymişti. Ceketinin kollarını iki kez kıvrınca birkaç ton koyu olan astarın rengiyle ayakkabıların renginin uyumu müthiş bir estetik oluşturmuştu. Siyah ince beresi şıklığını bozmuyordu. Mutluluğu gözlerinden okunuyordu Mert’in. Masaları teker teker dolaşıp hal hatır soruyor, tebrikleri kabul ediyordu.” (Gürmen, 2013, s.188..).

Şıkırdak’ın Çıngırağı eseri müzik zevkinin gelişimine ve müzik aletlerinin tanıtımına katkılarda bulunmuştur:

“ TİMPANİ çalan timsahı,
BATERİ çalan maymunu,
TRAMPET çalan tavşanı,...
VİYOLONSEL çalan ayıyı dinlediler.
KEMAN çalan kargayı,
OBUA çalan orangutanı,...
KANUN çalan keçiyi,
TANBUR çalan tavuğu dinlediler.
PIYANO çalan pengueni,
ARP çalan akbabayı,...
FLÜT çalan fareyi
SAKSOFON çalan sincabı dinlediler.
Dinledikleri bütün sesler çok güzeldi.
Ama hiçbiri
Şıkırdak’ın çıngırağının sesi gibi değildi.
Bütün aile mutsuzluk içinde
başlayınca çıngıraklarını şıkırdatmaya, sirkin yöneticisi aslan çıktı ortaya;

“ Bu ne gürültü böyle, ne yapıyorsunuz? Müzisyenleri korkuttunuz!

Utanmıyor musunuz!..” diye bağırdı” (Gürmen, 2008l, s.15-21).

“ Leylek Şıkırdak’ın başını okşadı.

Ona şefkatle baktı ve dedi ki:

“ Keşke herkes senin gibi olsa,

Herkes sevdiği sesi arasa...

Senin aradığın ZİLLİ TEF’ tir.

Orkestradaki yeri çok önemlidir.

Ve... Ona bir zilli tef uzattı:

“ İstersen müzisyen olabilirsin,

Orkestramıza katılabilirsin.

Ama önce çalışmalısın.

Zilli tefi çok iyi çalmalısın.” dedi.(Gürmen, 2008l, s. 24-25).

Son olarak bir müzik aleti çalmak isteyen Şıkırdak’ın macerası müzisyen olmasıyla son bulur:

“ O ARTIK BİR MÜZİSYENDİ.” (Gürmen, 2008l, s.30).

3.2.1.4. Bilimsellik

Aysel Gürmen’in eserlerinde çocuklara doğru olan bilgiyi, çıkarımı bilim yardımıyla bulma, akla yatmayan bir durumu kabullenmeme, sorgulama ön plandadır. Bilimsel veriler hep dikkate değer kabul edilmiş ve bu durum da çocuklarda da bilimin önemine dair şemalar oluşturmuştur.

Selen Sayı 1’de sorgulama evresinde olan Selen, matematiksel sorulara çeşitli materyalleri kullanarak somut bir şekilde işlem öncesi dönemde anlatmanın önemi gözler önüne serilmektedir:

“ Bana parmaklarını gösterir misin?

Oooo! Parmaklarla çok zor. İstersen sana fasulyelerle göstereyim.

Ablam mutfaktan fasulyeleri aldı ve yere döküp saymaya başladı...

... Sonra nohutları...

... Sonra fındıkları...

... Sonra cevizleri...

İşte bunların hepsi kadar gün sonra.

Ben bu kadar gün geçmesini bekleyemem!!!” (Gürmen, 2006c, s.16).

Selen Büyüyor 1 eserinde iller, idari yapılanmalar çocukların seviyelerine indirgenmiş bir biçimde aktarılmıştır:

“ “ Aferin Selen! İşte o sarı renkli bölge İstanbul ilidir. Yani İstanbul ve çevresi... Ankara ve çevresi de Ankara ilidir. Adana ve çevresi, Samsun ve çevresi İzmir ve çevresi... Böyle devam ediyor... Bu illerin her birinin her birinin bir valisi var. Her mahallenin bir muhtarı olduğu gibi... Valiler kendi bölgelerindeki her şeyle ilgilenirler. Sağlık, eğitim, kültür, turizm, aklına gelebilecek her şey... İnsanların dertlerini dinlerler, sorunlarına çözüm bulurlar.” (Gürmen, 2008i, s. 29).

Selen’in Dileği daha çok Avrupa ve Avrupa tarihi hakkında bilimsel bilgiler verme konusunda önemlidir:

“ Avrupa ülke değil, kıtadır. Bu gördüğün Avrupa Kıtası’nda birçok ülke var. Dur sana Avrupa’daki ülkelerin sınırlarının görüldüğü bir harita getireyim ekrana. Bak! Ne çok ülke var Avrupa’da.”

“ Evet görüyorum. Peki dilek çeşmesi nerede?

“ Dilek çeşmesi İtalya’da. İşte burada.”

“ Biz neredeyiz?”

“ Biz şuradayız. Avrupa Kıtası ve Asya Kıtası’nın birleştiği yerde. Türkiye’nin büyük bölümü Asya’da. Boğazın doğusunda yani sağ tarafında kalan kısmı Asya Kıtası’na dahildir. Türkiye’nin bu kısmına Anadolu diyoruz. Batı kısmı da şu gördüğün soldaki küçük kısım. Avrupa Kıtasına dahildir.”

“ Vay canına! Demek ki bizim ülkemizde hem Avrupa hem de Asya var.”

“ Öyle de denebilir.”

“ O zaman biz hem Avrupa Birliği’nde hem de Asya Birliği’ndeyiz.”

“ Yine uydurmaya başladın. Asya Birliği diye bir şey yok... Avrupa Birliği’nin ne olduğunu da henüz anlatmadım sana.”

“ Sen anlatmadın ama ben anladım. Avrupa Kıtası, Avrupa Birliği’dir. İçinde birçok ülke vardır.” (Gürmen, 2004, s.22).

Ninem Örgü Örüyor’ da soru kelimeleri cümlelerin arasına serpiştirerek akıcı ve anlaşılır bir biçimde verilmiştir:

“ Ninem bana kazak örüyor.

Acaba nasıl bir kazak örüyor?

- Nineciğim bu nasıl bir kazak olacak?
- Nasıl olmasını istersin?
- Hmm, bir düşüneyim.
- Buldum! Hava soğuk olduğunda

Beni sıcak tutacak

Hem kalın, hem yumuşak

Bir kazak olmalı.

Önünde de boydan boya

Bir gökkuşağı...” (Gürmen, 2008e, s.7).

Ninemle Hayvanat Bahçesinde eserinde Türkçe’deki zıt anlamlı kavramları basit bir düzeye indirgeyerek açık bir şekilde gözler önüne sermektedir:

“ Trene binelim.

Hayvanat bahçesine gidelim,” dedim.

Ninem dedi, “ Tren çok **yavaş**

Onu boşver.

Otobüs daha **hızlı** gider.

Otobüse bindik.

Hayvanat bahçesine gittik.

Hayvanat bahçesinin iki kapısı vardı.

Biri **açık**, diğeri **kapalı**ydı.

Açık olan kapıdan girdik içeriye.

Maymunlardan başladık gezimize.

İrili ufaklıydı maymunlar.” (Gürmen, 2008g, s.4-6).

Selen Tatilde’ de ölüm ve ölümden sonrasına dair inanışlar öznelliğe yer verilerek aktarılmıştır: (özellikle Reenkarnasyona değinilmiştir.)

“ Ablam susmamı işaret etti ama ben sorumu sormuş bulundum.

“ Bu kişinin inancına göre değişir Selenciğim. Bazı insanlar ölümden sonra yaşam olmadığına inanır. Bazıları da gerçek yaşamın ölümden sonra olduğuna inanır. İnsanların öldükten sonra bebek olarak yeniden dünyaya geldiklerine inananlar da var. Sen neye inanıyorsun?” (Gürmen, 2009c, s.57-58).

Padişahın Ebrusu eserinde ebru sanatına dair bilimsel bilgiler verilmiştir:

“ Küçük Şehzade hemen atılmış: “ Aynı ebruyu iki kez yapmak olanaksızdır Padişah babam. Bu, ebrunun doğasına aykırıdır,” demiş. “ Tekneden çıkan her ebru benzersizdir. Siz istediğiniz kadar uğraşın, her seferinde farklı bir ebru çıkacaktır tekneden.” (Gürmen, 2009a, s.34).

Bizim Komşular Çok Komik eserinde psikolojik rahatsızlıklarla ilgili olarak bilimsel bilgiler verilmektedir:

“ Sırrı Dede, “ Bırakın çocuğu, gençliğini yaşasın. Keşke ben de o yaşlarda onun yaptıklarını yapabilseydim. Şimdi istesem de yapamam artık,” demeye kalkınca, Sema Nine öyle bir bakış fırlattı ki ona, bir daha bu konuda ağzını açmadı.

Psikiyatr olan Neşe Hanım, “ Mahmut Bey ağır bir Antropoz dönemi geçiriyor. Bana bir uğrarsa iyi olur. Bu tür olaylarda, kişiler çoğunlukla yetersizlik duygusu içindedirler. Yanlış eylemlerle yetersizlik duyguları daha da artar ve gerçek bir bunalıma dönüşüyor,” diyor.” (Gürmen, 2008a, s.59-60).

Keskin Gözlü Selen eserinde hastalıklara bilimsel bilgiler verilmiştir:

- “Ah, ah! Zavalılık raşitik olacak bu kafeste. Bacaklarının güçlenmesi için bol bol yüzmesi gerekir. Anne bakımına gereksinimi var bunun. Hasan! Ne yapsak acaba?” (Gürmen, 2001, s.50).

“ Ona ilaçlar, vitaminler veriyoruz, veterinere kontrole götürüyoruz. Tonla para harcıyoruz işte.” (Gürmen, 2001, s.50).

“ – Peki ama bugünün Cuma olduğunu nereden bileceğim?

Ablam düşünmeye başladı. Elbette düşünecekti. Sorduğum soru hiç de kolay değildi.

- Mmm! Bir bakalım... Günlerin isimlerini biliyorsun değil mi?

Elbette biliyordum. Pazar’dan başlayıp yine Pazar’da biten günleri bir çırpıda sayıverdim.” (Gürmen, 2001, s.75).

Selen Sayı 2 çizgi romanında 0-6 yaş arasındaki çocukların matematik problemlerine yaklaşımını ve onlara çözüm üretmeleri konusunda bariz örnekler sunuyor:

“ Eğer yanınızda birinin üzerinde sekiz, diğerinin üzerinde üç mum olan iki doğum günü pastası varsa işiniz kolay.” (Gürmen, 2007c, s.7).

3.2.1.5. Sorumluluk

Aysel Gürmen eserlerinde genel olarak çocuklara sorumluluk sahibi olma, sorumluluklarını aktarma ve bu bilince varmalarını sağlama açısından çok değerlidir.

Selen’in Anneannesi Geliyor’ da sorumluluk şu şekilde ele alınmıştır:

“ Yok! Gerek kalmadı. Kedi kuduz değilmiş. Ama kuduz olmadığını anlayıncaya kadar her gün parka gidip kediyi izledik. Yedi, sekiz kedi vardı parkta. Sahildeki küçük teknede yatıp kalkan adamlar her gün akşamüstü onlara yemek veriyorlardı. Biz de gidip beni tırmalayan kediyi izliyorduk. Bir gün bizim kediyi diğer kediler arasında görmedik. Saatlerce parkta dolaştık ama bulamadık. Kedilere yemek veren amcalar annemi teselli etmeye çalıştılar ama annem o akşam hiç uyumadı. Ertesi sabah erkenden parka gittik. Bizi gören balıkçı amcalar kediyi gördüklerini söyleyince annem rahatladı.”” (Gürmen, 2006b, s.14).

“ Evveet!

“Dişlerimi fırçalamayı unutmuyum hiç?,, Unutursam televizyonda gördüğüm o iğrenç canavarlar ağızma doluşup dişlerimi çürütürler. Anneme, televizyondaki canavarları öldüren diş macunu aldırıyorum hep.” (Gürmen, 2007c, s.8).

Şıkırdak’ın Çıngırağı adlı eserde tembellik yapmamak ve sorumluluklarımızın farkına varıp ona göre davranmamız gerektiği hayvanlar üzerinden aktarılmaktadır:

Günler aylar geçiyor, Şıkırdak büyüyordu.

Büyürken, çıngırağına olan sevgisi de büyüyor,

Hayranlığa dönüşüyordu.

Babası bir gün:

“ Sen artık büyüdün Şıkırdak.

Sanma ki çıngırağın bir oyuncak.

Yalnızca düşmanlarını korkutmak için şıkırdat onu,

Yoksa arkadaşsız kalırsın ömür boyu.”

dedi ve ekledi:

“ Git bak kardeşlerinin yaptığı işlere,

bir son ver artık bu tembelliğe.” (Gürmen, 2008l, s.6).

Dereden Tepeden Dereliköy’den eserinin Hayalet Evi kısmında sorumluluğa ait şu bölüm dikkat çekicidir:

“ Saatler gece yarısını çoktan geçmişti. İsmail’in gözlerinden uyku akıyordu. Sabaha kadar bütün patatesleri sulayabilmeyi umuyordu. Yaz aylarında yeraltı suları azaldığı için, sulama işi gece gündüz devam ederdi.

Akara baktı. Gün geçtikçe su azalıyordu. Başını kaldırıp havayı kokladı. Ne de güzel kokuyordu... Hüsnü Dayı’nın meyve bahçesini çevreleyen tel örgülere sarılmış pembe güllerin kokusu geceyi sarmıştı. İsmail, nerdeyse güllerin renklerini bile seçebiliyordu uzaktan.

Öylesine bereketliydi ki Hüsni Dayı'nın güllerinden, bütün köy halkı, bir yıl yetecek kadar gül suyu ve gül şurubu yapardı.” (Gürmen, 2008b, s.15).

3.2.1.6. Saygı

Yazar eserlerinde saygı konusuna sıklıkla değinmiştir. Bu saygı büyüklere, çevreye, doğaya, insanlığa saygı duyma gibi çok geniş bir çerçevede okuyuculara sunulmuştur.

Selen'in Anneannesi Geliyor' da insanların verdiği karara saygı duymak ve bunları duyarlılıkla karşılamak için iyi bir eğitimin güzel bir ahlakla beslenmesi gerektiği anlatılmıştır:

“ O gün, Orhan'la bir daha karşılaşmadım. Ertesi gün, yine bahçede gördüm onu. Aynı arkadaşları vardı yanında. Top oynuyorlardı. Hemen yanlarına koştum.

“ Ben de sizinle oynayabilir miyim?” diye sordum büyük bir sevecenlikle.

“ Hayır!” dedi hepsi birden. Orhan, “ Biz kızlarla oynamayız.” diye ekledi ve oyunlarına devam ettiler. Ben bir süre onu izledim. Olabilir, diye düşündüm. Neden olmasın? Erkek erkeğe oynamak isteyebilirlerdi.” (Gürmen, 2006b, s.41).

Selen'in Dileği eserinde küçüklerin ve büyüklerin hayat şartlarından vazgeçilmez değerlerinden olan saygı işlenilmiştir:

“ Hay Allah! Ablam neden kızdı acaba?.. Büyük olasılıkla ışınlanmaya kızmıştır. Haklı. Filmlerde olan her şey gerçek değil ki. Ben bunu bazen unutuyorum.

“ Tamam ablacığım. Ben şaka yapmışım. Özür dilerim. Seni kızdırmak istemedim. Ama oyun oynayarak ders çalışsak daha zevkli olmaz mı?”

“ Haklısın Selen. Bir şey yapacaksak, niye bunu gülüp eğlenerek yapmayalım? Şimdi basalım düğmeye de bir köye ışınlanalım. Bakalım köy nasıl bir şeymiş.”(Gürmen, 2004, s.15).

KMG- 8'de saygı için ahlakın bel kemiği olduğu bu kapalı cümlelerle aktarılmıştır:

“ ... Bir baktım kaydırdıktan yüzükoyun kayıyorlar. Büyük kayıyor, küçük de arkasından... Allah korusun boyunlarını kıracaklar. Bıraktım dükkanı, gidip uyardım.

Büyük olan ne dese beğenirsin. Sen bizim babamız değilsin, bize karışmaya hakkın yok, dedi. Ne kadar bozulduğumu anlatamam. Emrecan, bunların yanında zenzem suyuyla yıkanmış kalıyor. Laf söyledin mi, densizlik yapmıyor. Bir de doğru dürüst pantolon giyse, şöyle beline oturan... Baksana şuna, pantolonu ha düştü ha düşecek. Hele kaykay yaparken... Gidip pantolonunu yukarı çekesim geliyor valla. Bir de zincir takıyor sanki köstekli saati varmış gibi..." (Gürmen, 2013, s.29).

"Haylazlık yapmıyor musun yani? Oğlum bütün hocaların yaka silkiyor adını duyunca. Bizimle dalga geçiyor bu çocuk diyorlar. Saygısızlık yapıyormuşsun. Rahat rahat ders anlatamıyorlarmış senin yüzünden."

"Bak, bu konuda abartıyorlar işte. Ben kimseye saygısızlık yapmıyorum. Sadece bildiklerimi söylüyorum. Onlar da bunu dalga geçmek olarak algılıyor." (Gürmen, 2013, s.130).

Selen'in Doktor Dedesi eserinde saygı; büyüklerimize saygı şeklinde daha çok kendini göstermektedir:

"Beni ve ablamı gördüğü zaman dedeciğimin gözleri pırıl pırıl olurdu. Saygımızı göstermek için ve daha sonra annemden azar işitmek için elini öpmeye çalışırdık ama o yalnızca yanağından öpmemize izin verirdi. Elini asla öptürmezdi." (Gürmen, 2008k, s.7).

Selen Büyüyor 1 eseri de saygıyı işlemiştir:

"Ablam öyle sert konuştu ki hepimiz sus pus olup masaya oturduk. Bizim masa altı kişilik.

Selen Büyüyor 1 eserinde saygı değeri kendisini yine büyüklere saygı duyma, bize kızdıkları zaman dahi onlara karşı olan saygımızı yitirmememiz gerektiğini aktaracak şekilde gösterilmiştir:

"Ablam öyle sert konuştu ki hepimiz sus pus olup masaya oturduk. Bizim masa altı kişilik. Arkadaşlarımla oturunca masada yer kalmıyor. Biraz sıkışırsak ablam da oturabilir aslında, ama o yanımdayken rahatça konuşamayız diye oturmuyor. Tepsisini alıp odasına gidiyor." (Gürmen, 2008i, s.15).

3.2.1.7. Yardımseverlik

Zor durumda olan veya bizden bir şeyler talep eden insanları geri çevirmeme bir erdemdir. Aysel Gürmen eserlerinde çocuklara yardımseverliği işlemiş ve bu erdemi çocuklara hikayelerinde yer yer serpiştirerek aktarmıştır.

KMG-8' de yardımseverlik değeri şu kısımlarda işlenmiştir:

“ Hoş gelmiş sefa gelmiş. Göz kulak olun kadına.”

“ Olmaz mıyız? O bize Kerim Amcanın emaneti. Güzelce bakarız ona. Emrihak vakti olunca da defnederiz. Kerim amcanın yanına...”

“ Onu da mı düşündün?”

“ Düşüneceğiz elbette, burası Kumrular Mahallesi, yalnız hayattayken değil ölünce de komşularımızı unutmayız biz.”

“ Parası pulu var mı kadıncağızın? Sıkıntı yaşamasın.”

“ Yok yok! Para sıkıntısı yok. Kerim amcanın emekli maaşı yeter ona. Bir miktar da bankada para bırakmış rahmetli...” (Gürmen, 2013, s.32).

“ Komik olmaya çalışma Hasan, beceremiyorsun. Dert babaları vardır ya... Bizim mahallenin dert babası da Halim Baba... Herkes derdini ona açıyor, Halim Baba dinliyor, onlara umut veriyor ve derdi olanları bize iletiyor. Biz de bir şekilde onların derdine çare bulmaya çalışıyoruz. Tabii bunu çok büyük bir gizlilik içinde sürdürüyoruz. Örneğin sen bizim mahallede yaşıyor olsaydın bunları bilmeyecektin. Anlatabildim mi?” (Gürmen, 2013, s.119).

Selen'in Çiftliği' nde yardımseverlik şu bölümlerde işlenmiştir:

“Eh! Şimdi de bizim evde ölüp gidecek,” dedi Aynur Teyze.

“Anne! Lütfen böyle konuşma,” dedi Dila ağlamaklı bir sesle.

Vedat Amca en doğrusunu yapmıştı ama kuş yemiyordu. Yalnızca su içiyordu. Gagasını tastaki suya batırıyor, sonra başını havaya kaldırıyor, gagasını açıp kapatarak suyu kursağına indiriyordu. İzlemesi çok zevkliydi. Arada bir de vikliyordu.” (Gürmen, 2008j, s.76).

Bizim Komşular Çok Komik'te yardım etmenin ve yardımda bulunmanın insanlara verdiği iç huzur aktarılmıştır:

“Nursel Teyze'nin çok hoşuna gideceğinden eminim. Komşularına yardım etmek en büyük mutluluğudur. Çünkü o, dünyanın en iyi insanıdır.” (Gürmen, 2008a, s.15).

Minnoş Anne Oldu' da genel olarak bir çocuğun çok sevdiği kedisi olan Minnoş'un doğum süreci ve bu süreçte ona karşı yaptığı iyilikleri anlatmaktadır. Bu eserde hayvanlara karşı yardımda bulunulması gerektiği aşılacaktır.

Kuli'nin Rüyası eserinde aile içindeki yardımseverliğin önemi aktarılmıştır:

Kuli, “ Ya girerse?” diye sordu endişeyle. Bozo, “ O zaman yine bizi uyandırırısın. Daha korkunç resimler yapar, duvarına asarız. Taa ki onu korkutuncaya kadar.”

Kuli hemen resmi alıp başucuna astı ve yatağına yattı. Ailesi korkusu geçinceye kadar yanından ayrılmadı. (Gürmen, 2008d, s.15).

Selen'in Dileği nde yardımlaşma ve iş birliğinde bulunmanın önemi aktarılmıştır:

“ ... Karnımız acıktı da...”

“ Benim de karnım acıktı çocuklar. Gelin bakalım mutfakta ne var... Oooo! Nefis kokan bir çorba. Hadi bakalım sofrayı kurun, ben de çorbayı getireyim. Selen sen masaya örtüyü yayıver. Sevinç, sen de tabak ve kaşıkları al kızım.” (Gürmen, 2004, s.28).

Selen'in Doktor Dedesi nde insanların birbirlerinin dertlerine ortak olması, paylaşımda bulunmalarına değinilmiştir:

“ Selen, senin canını sıkan bir şey var. Benimle paylaşmak istersen, seni dinlemeye ve bir çözüm bulmana yardımcı olmaya hazırım.” (Gürmen, 2008k, s.55).

3.2.1.8. Duyarlılık

İnsanların çevresinde var olan olay, durum veya sorunlara karşı hassasiyet göstermesi duyarlılığın simgesidir. Aysel Gürmen'in eserlerinde işlenen bir diğer değer de duyarlılıktır.

Selen'in Çiftliği eserinde duyarlılık şu şekilde ele alınmıştır:

“ Uçamıyor mu?”

Vedat Amca, “ Uçamıyor Selen. O kadar uğraştım uçurayım diye ama uçmadı. Oysa kanatları sağlam.”

“ Nerden biliyorsun sağla olduğunu?”

“ İyice inceledim. Kanatları sapasağlam,” dedi Vedat Amca. Her zaman olduğu gibi kendinden çok emindi.

“ Neden uçamıyor acaba?” m

Ablam elini kuşa uzattı. Kuş hemen parmağını gagalamaya başladı.

Aynur Teyze, “ Sevinç! Senin elini beğendi. Saatlerdir yemek beğendiremiyoruz hayvana. Her şeyi denedik ama hiçbir şey yemiyor. Kursağı da bomboş. Bu gidişle ölecek.” dedi.” (Gürmen, 2008j, s.74).

Selen'in Anneannesi Geliyor' da duyarlılık şu şekildedir:

“ Selen! Ağzından çıkanı kulağın duysun. Ben yaramaz değildim, yalnızca hareketliydim.”

Ablamı sakinleştirmeliydim, yoksa suratını asar dururdu. İnsanların yüzlerinin asık olmasından oldum olalı hoşlanmam.

“ Annem de öyle söylüyor zaten. Sen yaramaz değil yalnızca hareketliydin. Ben yanlış söyledim, özür dilerim.” (Gürmen, 2006b, s.10-11).

Selen'in Doktor Dedesi'nde; bayramda büyükleri ziyaret etmek başlı başına bir gelenek ve değersel olarak duyarlılık gerektirir:

“ Doktor dedem Çorlu'da oturduğu için, onu yalnızca arada sırada görebiliyorduk. Özellikle de bayramlarda ve yılbaşında onu ziyarete giderdik.” (Gürmen, 2008k, s.7).

KMG-8' de duyarlılık şu şekildedir:

“Öf! Niye konuşuyorum ki ben? Nasılsa bildiğinizi okuyacaksınız. Ben kimsenin tarafında değilim efendim. Sizden rica ediyorum, bundan sonra Yavuz’un kıyafetine, işine, motosikletine ve evliliğine karışmayın. Zamana bırakın... Biz yaşlandık diye oğlumuzun bazı şeyleri zamanından önce yapmasını istemeyiz ve ona baskı yapamayız. Anlaştık mı Şerafettin Bey?” (Gürmen, 2013, s.17).

“Şerafettin Beyler, Gülsen Hanım’ın özenle hazırladığı sofrada sessizce yemeklerini yediler.

Bu evde sofrada asla tartışılmaz, kimse kimsenin canını sıkmazdı. Bu bir aile geleneği idi. Yavuz, bazı geleneklere karşı çıksa da bu geleneğe büyük bir saygı duyardı. Tartışılan sofrada yenen yemeğin, insanın midesine oturduğuna inanırdı.” (Gürmen, 2013, s.37).

Ninem Hazinesi adlı kitap duyarlılığa dolaylı yoldan olsa da değinmektedir. Geçmiş anılara ve onlara değer verme duyarlılığı vardır:

“ Ben beklerken inciler, yakutlar.

Zümrütler, pırlantalar,

Sandıktan çıktı eski fotoğraflar...

- Hey! Ne şirin bir bebekmişim ben.

Çok genç ve güzelmiş

Evlenirken dedem ve ninem.

Aa! Annemle babam da

Çocukmuş bir zamanlar...” (Gürmen, 2003b, s.14-15)

Dereden Tepeden Dereliköy' de ise insanların mesleklerine karşı göstermiş oldukları duyarlılık söz konusudur:

“ Ayakkabıcılık zor zanaattı. Herkesin ayağına uygun, rahat edebilecekleri ayakkabılar yapmak, ustalık, duyarlılık ve deneyim isteyen bir işti.” (Gürmen, 2008b, s.43).

“... sağ ayağı sol ayağından biraz daha tombikti. Bu çocuğun ayaklarını hiç görmemiş olan bir usta ona ayakkabı yapabilir miydi? Yapardı belki ama, çocuk o ayakkabıları giyemezdi. En azından ikisini birden giyemezdi. Aynı ölçüde yapılmış bir çift ayakkabıdan yalnızca tekini giyebilirdi çocuk.” (Gürmen, 2008b, s.44).

Popi’nin Yatağı eserinde Popi’nin yatağında annesinin ona sorduğu sorularla onun sorununa çözüm üretmek için harcadığı çaba onun ne kadar duyarlı olduğunun göstergesidir:

Annesi ona, “ İyi düşün! Dünü, ondan önceki günü... Arkadaşlarından biri canını sıkmış olabilir mi?.. Bir şeyden korkmuş olabilir misin?.. Belki de benim yaptığım veya söylediğim bir şey canını sıkmıştır,” dedi.

Popi annesinin söylediklerini tek tek düşündü ve sonunda buldu. Evet, bir gün önce canını sıkan bir şey olmuştu.

“ Anneciğim, hani Şişman Ayı’nın bebeğini görmeye gitmiştik ya...”

“ Evet?..”

Popi biraz duraklayıp cesaretini topladı ve devam etti.

“ Sen Şişman Ayı’nın bebeğini kucağına aldın ve beni unuttun. Buna çok ama çok canım sıkılmıştı. Ama sonra sıkıntım geçti.” (Gürmen, 2007b, s.12-13).

Selen Tatilde eserinde Selen’in göstermiş olduğu hayvanları koruma konusundaki özverili, ilgili davranışlar bu konudaki duyarlılığı gösterir:

... ayağım bir şeye takıldı ve yüzüstü kuma düştüm. Mayo ve havlunun olduğu çanta elimden fırladı. Ağzım burnum kum dolmuştu. Annem telaşla gözlerimi kontrol etti, kum kaçmış mı diye. Plaj boyunca yerde gerili olan ince bir ipe takılmışım.

Keli Ablam, “ Ah, özür dilerim, sizi uyarmayı unuttum” dedi.

“ Bu ipi ben yere düşeyim diye mi yere koydular Keli Abla?”

“ Öyle şey olur mu Selenciğim? Bu ip ve ilerde gördüğün ip arasında oturmak ve yatmak yasaktır.”

“ Neden?” diye sordum ağızımdaki kumları temizlemeye çalışırken.

“Çünkü orada Karetta Karetlerinin yumurtaları var. Eğer üstüne oturulursa, yumurtalar hava almaz ve içlerindeki kaplumbağalar ölür.”

“Yumurtalar nerde? Ben göremiyorum.”

“Kumun altında Selenciğim.”

“Kumu kazarsam yumurtaları görebilir miyim?”

“Yumurtalara hemen ulaşamazsın biraz derindeler.”

“Ne kadar derinde?”

“Bir metre kadar.”

“Hep birlikte kazıp çıkartamaz mıyız? Biraz bakıp yine kuma gömeriz.”

“Olmaz! Burada kaplumbağalar koruma altındalar. Bak şu görevlilere! Hiç kimsenin yumurtalara zarar vermesine izin vermezler.”

Etrafa baktım. Üniformalı ve silahlı askerler devriye geziyorlardı.” (Gürmen, 2009c, s.76-78).

3.2.1.9. Temizlik

Temiz ve sürekli temiz bulunmak insan olmanın gereklerinden biridir. Temizlik bilinci ise küçük yaşlarda kazanılmaktadır. Bu nedenle çocukluk dönemine bunu çocuklara aşılamak gerekmektedir. Yazar Aysel Gürmen eserlerinde yer yer temizlik bilincini aşılamaktadır okuyucularına. Temiz olmak, bulunulan ortamın temizliğine önem vermek, kişisel temizliklere dikkat etmek Aysel Gürmen’in eserlerinde yer alan değerler arasındadır.

KMG- 8’ de temizlik çok açık ve net bir biçimde işlenmiştir:

“ Mıntıka temizliği gerekiyor bu mahalleye!” dediği anda oturduğu apartmanın kapıcısı Aydın, hemen diğer apartmanların kapıcılarını toplar, hep birlikte çevreyi temizlerdi. Kurumuş yapraklar, kâğıt parçaları, naylon poşetler, çikolata ve şeker ambalajları, izmaritler, ne var ne yoksa hepsini çöp poşetlerine doldurup çöpe atarlardı.

“Albay’ımın emri, mıntika temizliği yapıyoruz.” derlerdi ne yaptıklarını soranlara. Öyle ya, sokakları temizlemek kapıcıların görevi değildi. Belediyenin temizlik işçileri Kumrular Mahallesi’ni çok severdi. Haftada bir geldiklerinde bütün gün parkta otururlar, kendi gibi belediyenin bir çalışanı olan İbrahim’in kulübesinde demlediği çaydan içerler, sohbet ederlerdi.” (Gürmen, 2013, s.64).

Popi’nin Yatağı eserinde yatağını pisleten Popi’ye annesinin söyledikleri temizlik değerini ifade eder:

“Popi’nin annesi yatağa baktı ve, “ Evet haklısın, yatağın ıslanmış. Hadi bana yardım et de çarşaflarını değiştirelim,” dedi. (Gürmen, 2007b, s.76-78).

Selen’in Çiftliği’ nde temizlik şu şekilde ele alınmıştır:

“Söylemişlerdi geleceğini. Bak ablacığım, bu işyerinin temizliği benden sorulur. Patronun kızıysın diye etrafı kirletmeye kalkma sakın ha. Yoksa külahları değişiriz.” (Gürmen, 2008j, s.36).

Bizim Komşular Çok Komik eserinde temizlik değerine şu şekilde yer verilmiştir:

Her gün sabahın erken saatlerinde kalkar, kocasını işe gönderdikten, sınıf arkadaşım olan kızı Ceyla’yı da okul servisine bindirdikten sonra evini temizlemeye başlar. İki saat içinde, ev süpürülmüş, silinmiş, tozlar alınmış, camlar silinmiş, halılar yıkanmış, çamaşırlar asılmış ve tencereler dolusu yemek pişmiş olur. (Gürmen, 2008a, s.7).

Nursel Teyze kahvesini yarım bırakır, banyodaki özel hortumunu çıkartır ve çam ağacını baştan aşağı yıkar. Bahçedeki bütün çam ağaçları aynı cins olmasına karşın Nursel Teyze’nin camına yakın olanın rengi daha parlak yeşildir. (Gürmen, 2008a, s.8).

Keskin Gözlü Selen’ de ise temizlik Selen’in annesinin yıkadıkları ile ilişkilendirilmiştir:

“ Her akşam annemin, çingene pembesi tişörtümü yıkayışını izlemeyi çok seviyorum. Niye mi her akşam yıkıyor?..” (Gürmen, 2001, s.24).

Selen Abla eserinde Fadime Teyze’nin temizliğine değinilmiştir:

“Fadime Teyze çok ilginç bir kadındır. Annemin büyük temizlik günlerinde evimize gelir, camları ve yerleri sildikten sonra annemden para alıp gider.” (Gürmen, 2009b, s.26).

Ninemın Kilimi’ de temizlikle ilgili eserde şu bölüm yer alır:

“ Önce yün aldık Çoban Ali’den.

Yıkadık, tertemiz yaptık,

Bahçe duvarın yaydık.” (Gürmen, 2008f, s.10).

3.2.1.10. Dayanışma

İnsanların birbirleriyle sürekli dayanışma içerisinde olması insan olmanın getirdiği en büyük gereklerdendir. Aysel Gürmen eserlerinde dayanışmanın önemini gösteren kısa bölümlere yer yer değinmiştir eserlerinde.

KMG-8’de dayanışma şu şekilde işlenmiştir:

“ Neden olmasın? Ama sen de benim için bir şey yapacaksın.”

“Ne istersen yaparım abi.”

“Bizim evdeki müzik setinin hoparlörleri cızırdamaya başladı. Öncelikle onları bir hallet.”

“Hallederim de... Abi siz artık o müzik setini değiştirseniz...”

“Nasıl değiştirelim oğlum, babam hala plak dinliyor.”

“O plakları elektronik ortama aktarsak?” (Gürmen, 2013, s.24).

“ Teşekkür ederiz Yavuz. İlaç gibisin Emrecan için...”

“Rica ederim Ayşe Teyze. Ali amca da zamanında bana ilaç gibi geliyordu. Bu işler parayla değil sırayla...”(Gürmen, 2013, s.110).

Selen’in Doktor Dedesi eserinde dayanışma ve dayanışmaya ait en güzel kavramların başında gelen imece kavramı şu şekilde aktarılmıştır:

... Ben kare, dedem üçgen, anneannem de fiyonk mantı yapıyor. Babam tabağındaki mantıları görünce, “ Oooo, baksana hanım, bugün evimizde yine imece varmış,” diyor, diye uzun uzun açıkladı.

“Ne varmış, ne varmış?” diye sordu Kerem.

Öğretmenimizin de yardımıyla, Pınar bize imecenin ne olduğunu anlattı. Dedesinin köyünde, tarla işlerini, köylülerin hep birlikte şarkılar türküler söyleyerek nasıl yaptıklarını masal dinler gibi dinledik.

Eve gelip de imeceyi anneme anlatınca gözleri parladı. “ Tamam buldum! Bundan sonra ev işlerini imece usulü yapıyoruz. Sen ve ablan etrafı toplayıp bütün evin tozlarını alacaksınız. Şirin ablanız ütü yapacak ve yerleri süpürüp silecek. Ben de mutfak ve banyo işlerini yapacağım.” (Gürmen, 2008k, s.29).

Selen Büyüyor 1 eserinde dayanışmaya ait şu bölüm vardır:

“ Çağır!”

“Sen de evde kalıp bana yardım edeceksin ama. Ben makarna pişireceğim, sen de sofrayı hazırlayacaksın. Anlaştık mı?”

“Domatesli sos da yapacak mısın?”

“Evet! İki çeşit sos yapacağım. Fesleğenli ve domatesli...”

“Yaşasın!” (Gürmen, 2008i, s.10-11).

Selen Sayı 3 Küçük Korsan eserinin büyük bir bölümü dayanışma üzerine kuruludur. Selen’in ve Sevinç’in zor durumda olan denizlerin kirlenmesini önleyecek olan korsanla olan dayanışmalarını anlatır.

Bizim Komşular Çok Komik’ te komşuluk ve komşular arasındaki dayanışmanın önemine vurgu yapılmaktadır:

“ Öff! Bu da kim, niye bana selam veriyor, benden bir şey mi isteyecek yoksa?” diyen ifadeyi görmek çok hoşuma gidiyordu. Rahatsız olduklarını bile bile onlara selam vermek doğru muydu, bilmiyorum. Ama, inanır mısınız, bazıları selam vermeye alıştı. Hatta hal hatır bile soruyorlar.

Atalarımız, “ Ev alma, komşu al.” sözüyle kuşkusuz komşuluğun önemini vurgulamak istemişler. Öyle ya, yaşamın aniden karşımıza çıkardığı, hiç

beklemediğimiz; kendi başımıza altından kalkamayacağımız olaylar karşısında, yardım isteyeceğimiz birileri olmalı. Bu insanlar komşularımızdan başka kim olabilir? (Gürmen, 2008a, s.6).

Dereden Tepeden Dereliköy’ den eserinde dayanışma değeri şu bölümde göze çarpar:

“ Gel otur şöyle. Hakkı dayı! Bir bardak su ver İsmail’e.”

Hakkı Dayı, Muhtar’ın gür sesiyle kendine geldi. Hemen bir bardak su alıp, badi badi adımlarıyla İsmail’e götürdü. Muhtar ve Hüsnü Dayı merakla İsmail’in konuşabilmesini bekliyorlardı

İsmail, suyu bir dikişte içti. Hüsnü Dayı ‘yı göstererek, “ Hayalet var!” dedi. Hüsnü Dayı’nın bahçesinde hayalet var.”

“Amaaan!” dedi Muhtar. “ Ben de bir şey oldu sandım. Hayalet diye bir şey yoktur oğlum. Kim bilir ne gördün gecenin karanlığında.”

“Vallahi gördüm Muhtar Amca. Hüsnü Dayı’nın bahçesinde dolanıyordu. Beyazlar içinde. Ay ışığında pırıl pırıl parlıyordu.”

Hüsnü Dayı İsmail’in sırtını okşadı.

“Çok korkmuş çocukcağız. Sakin ol evladım.” (Gürmen, 2008b, s.16).

Selen Tatilde’ de pilotlar arasındaki dayanışma işlenmiştir:

“İçeriye girince nereye bakacağımı şaşırdım. Tıpkı filmlerde gördüğüm gibiydi. Düğmeler, kollar, ekranlar... İki pilot vardı. Pilotlardan bir tanesi bize hiç bakmadı. Diğer kulaklıklarını çıkarıp bize döndü:

“Hoş geldiniz efendim. Ben kaptan pilot Abdulkadir Kerim, bu da yardımcı pilot Hakan Özbudak.”

“Memnun oldum. Benim adım Selen,” deyip elimi uzattım.

Herkes birbiriyle el sıkıştıktan sonra annem, ablam ve ben, yardımcı pilotun arkasındaki daracık koltuğa sıkışıp oturduk. Kaptan pilot yan dönüp bizimle sohbet etmeye başladı. Yardımcı pilot büyük bir ciddiyetle, kaptan pilotun ona devrettiği uçağı kullanıyordu.

Biraz hayal kırıklığına uğramıştım aslında. Kaptan pilotu genç, uzun boylu, çok yakışıklı biri olarak hayal etmiştim. Filmlerde hep öyle olmazlar mı? Bizim kaptan pilotumuz, filmlerdeki kaptan pilotlara hiç benzemiyordu. Yaşlı, göbekli ve kel bir adamdı. Üstelik de bıyığı vardı.” (Gürmen, 2009c, s.14-15).

Selen’in Dileği’nde dayanışma özellikle komşular arasındaki dayanışma şu şekilde işlenmiş ve çocuk okuyuculara aktarılmıştır:

“ Bir tek limon almak için bakkala gitmeye gerek yok Selenciğim. Komşular ne güne duruyor. Songül Hanım’a uğradım. Hem biraz sohbet ettik hem de ödünç bir limon alıp geldim.”

Soframız el birliği ile çabucak hazırlanıverdi. Annem limon sıkıyor. Sofrayı görünce çok mutlu olacak.

“Ayyy! Ne güzel bir sofraya bu! Sizinle gurur duyuyorum. Hadi oturalım. Biliyor musunuz çocuklar, insanların birbirleriyle ve komşularıyla iyi geçinmesi, yardımlaşması çok güzel bir şey. Sorunlar çabucak çözülüyor. Tıpkı Avrupa Birliği’nde olduğu gibi... Öyle değil mi Sevinç?”

Ablam anneme bakıyor. Ne dediğini anlamadı galiba... Hala bakıyor. Ağzında çorba kaşığı, öylece hareketsiz duruyor. Tıpkı bir heykel gibi. Annem de ona bakıyor. Ben, bir anneme bir ablama bakıyorum. Bu arada babam da bana bakıp gülümsüyor.” (Gürmen, 2004, s.30-31).

3.2.1.11. Dürüstlük

Dürüstlük, insanlarda bulunması gereken en önemli erdemlerin başında gelir. Dürüstlük bir karakterin yapıtaşlarından birini oluşturur. Dürüstlük, yalan söylememe ve her şeyde doğru olanın peşinden gitme çocuklukta kazanılabilir. Bu nedenle 0-6 yaş grubundaki çocuklara bunu aşılama gerekmektedir. Aysel Gürmen de eserlerinde dürüstlük değerine değinmiştir.

Selen’in Anneannesi Geliyor’ da dürüstlük değeri şu şekilde vardır:

... eğer bana bir kardeş yaparsa, geceleri uyuyacağıma, sokağa çıkmak istemeyeceğime ve doğacak olan kardeşime bakmasına yardım edeceğime söz verdim.”

“Sana inandı mı?”

“Annem bana güvenir. Biliyorsun ben verdiğim sözleri tutarım. Şimdiye kadar sana verdiğim sözleri tutmadım mı?”

“Tuttun ama, zaten çok az söz veriyorsun.”

“Elbette. İnsan tutacağı sözleri vermeli. Yoksa güvenilir bir insan olmaz.”

“Ben doğunca sen uyumaya başladın mı?”

“Eh! Sayılır. Uyumadığım zamanlarda uyuyormuş gibi yapıyordum. Sokağa çıkmama da gerek kalmamıştı...” (Gürmen, 2006b, s.17).

Selen Ablâ’da yalan söylememenin gerekliliği vardır:

“Öyle mi canım? Ben de sen yokken hiç yaramazlık yapmıyordum. Yürümeye başladığından beri ceza almadığım gün yok neredeyse. Hayatımı kararttın sen!”

“Yalan söyleme! Her taraf aydınlık!”

“Etraf tabii ki aydınlık. Karanlık olan benim içim,” dedi ablam.” (Gürmen, 2009b, s.34).

Selen Sayı 3 Küçük Korsan’ da dürüstlük daha çok yalan söylememe üzerine kurulmuştur:

“ Vallahi billahi, iki gözüm önüme aksın ki ben böyle bir şey söylemedim.”

“Sen bu çocuğu tanıyorsun anne. Beni azarlayasın diye yalanlar uydurup duruyor. Sen de ona inanıyorsun.”

Ben yalan söylemiyorum. Hiçbir şey uydurmuyorum. Ona inanma anne!” (Gürmen, 2007d, s.27).

“ Selen yalan söylüyor baba!”

“Hayır! Yalan söylemiyorum.” (Gürmen, 2007d, s.28).

3.2.1.12. Çalışkanlık

Aysel Gürmen eserlerinde çalışkanlık çocuklarda kazandırılmaya çalışılmış olan bir başka değerdir. Bu çalışkanlık birçok anlamı barındırmaktadır.

Selen'in Anneannesi Geliyor'da çalışkanlık değeri olarak şu şekilde yansıtılmıştır:

“ Öğretmenimizin ev ödevi olarak verdiği ve tek başımıza çözmemizi istediği problemleri büyük bir zevkle çözmüştüm. Anneme ve ablama bile göstermemiştim. Batuhan kontrol etmek istedi ama kontrol ettirmedim, çünkü hiç gerek yoktu; hepsini de doğru çözmüştüm. Her problemi en az beş kez ve işlemleri de defalarca kontrol etmişim. Tıpkı öğretmenimin dediği gibi.

Heyecanla sonuçları bekliyordum. Hiç kuşkusuz öğretmenimin kırmızı kalemle “ Aferin” yazacaktı kağıdına. Öyle güzel “ Aferin” yazıyor ki öğretmenimiz, görseniz bayılırsınız.

Yazdığım kompozisyonların çoğunda yıldızlı aferin var. Matematikte henüz tek bir aferin bile alamadım. Ama bu kez gerçekten aferin bekliyordum. Öğretmenin ödev kağıtlarımızı dağıtırken heyecandan kalbim duracaktı. Bütün arkadaşlarıma tek tek kağıtlarını dağıttı, benimki yok. Batuhan, Elif ve Sarp yıldızlı aferin almışlardı.” (Gürmen, 2006b, s.26-27).

Bizim Komşular Çok Komik eserinde çalışkanlık zihinsel aktiviteleri değil aynı zamanda fiziksel aktiviteyi de içine alacak şekilde işlenmiştir:

“Ceyla ve ben on dakika sonra sofrada oluruz. Nursel Teyze'nin mutfak lokantaya benzer. İsteyebileceğimiz her türlü yemek vardır. Hiç üşenmez, hangimiz hangi yemekleri isterse onları ısıtır ve önümüze koyar.

Sofra, çiçek gibidir. Tabakların, bardakların ve peçetelerin renkleri, eliş masa örtüsünün renkleriyle uyum içindedir. Ne yazık ki bu güzel sofrada oturabileceğimiz süre taş çatlasa yirmi dakikadır. Sonra... Ver elini ödevler...

Nursel Teyze, Ceyla ve benim aramda mekik dokuyarak ödevlerimizi en kısa sürede bitirmemizi sağlar. Ohh! Her şey bitti derken... Nursel Teyze bize eski konulardan birkaç soru sorar. Eğer bilirsek kurtuluruz. Yok eğer bilemezsek, işte o zaman başımız dertte demektir. Bilemediğimiz soruların konularını bir kez de Nursel'den dinler ve konuların özünü kavrarız. Nursel Teyze yaşadığı sürece, Ceyla ve benim herhangi bir sınavda başarısız olma gibi bir lüksümüz olamaz.” (Gürmen, 2008a, s.10-11)

Selen Sayı 2 eseri de çalışkanlığı ele alan kitaplardan biridir.

Ninemın Kilimi' nde verdiğimiz emeğin ne kadar değerli olduğunu ve emeğin sonucunda karşılığın alındığı gösterilmektedir:

Hemen çıktık yola,

Doğruca,

Köydeki akrabaların yanına.

nce yn aldık oban Ali'den

Yıkadık, tertemiz yaptık,

Bahçe duvarına yaydık.

Kupkuru olunca ynler,

Eğirdik onları bir güzel.

Ninem oturdu ıkırığın başına,

Tık-tık, tık-tık, tık-tık...

ıkırık döndükçe,

Yumaklar oldu ile.

Sonraaaa...

Sıra geldi yn çilelerini boyamaya,

Asıp da kurutmaya.

Hazır olunca ynlerimiz

Doldurduk bavula, geldik İstanbul'a.

Tezgahımız da yanımızda.

Ninemle bir desen çizdik birlikte,

Astık tezgahınstne.

Baka baka desene,

Başladık kilimimize...

Bir gün bu kilim bitecek,

Üzerine anılarımız gizlenecek.

Yıllar yıllar sonra,

Geçip karşısına,

Bakacağım anılarıma.

Anlatacağım her şeyi,

Çocuklarım ve torunlarıma... (Gürmen, 2008f, s.9-16).

Selen Büyüyor 1 eserinde de tarımla uğraşmanın gerektirmiş olduğu çalışkanlık aktarılmıştır:

“ Dağ yamaçlarındaki çay tarlaları çok ilginç. Bazı tarlalarda çay toplayan kadınlar vardı. Çay toplamak en az fındık toplamak kadar zor olmalıydı. O yamaçlarda ayakta durmak bile cambazlık isteyen bir işti doğrusu. Acaba çay toplayan insanlar durmadan ofladıkları için mi kasabanın adına Of demişlerdi? Kim bilir....” (Gürmen, 2008i, s.74)

3.2.1.13. Toplum kurallarına uyma

Bireyler yaşadıkları toplumlara ait birer parçadır. Bu nedenle kişiler yaşadıkları topluma ayak uydurmak, yaşadıkları toplumlara ait olan kuralları içselleştirmek zorundadır. Toplum kurallarına uymayan bir birey, toplumdan soyutlanır. Toplum kurallarına uyma bilinci ve farkındalığı küçük yaşlarda çocuklara aktarılmalıdır. Aysel Gürmen’in eserlerinde bu farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır.

Selen’in Doktor Dedesi eserinde trafik kuralları aktarılmıştır:

“Ooo! Hoşgeldiniz küçük hanım. Bu seferlik bilete gerek yok hanımefendi. Bir durak sonra ineceksiniz nasılsa. Gelecek sefere iki bilet veririsiniz olur biter,” dedi.

Annem teşekkür ettikten sonra beni otobüsün arkasına doğru iteklemeye başladı.

“ Arkada duralım da, otobüs durunca inmesi kolay olsun.” (Gürmen, 2008k, s.35).

Padişah’ın Ebrusu’nda dolaylı da olsa toplum kurallarına değinilmiştir:

“ Bir varmış, bir yokmuş. Zamanın birinde, yedi iklimin yaşandığı, toprakları üç kıtaya yayılan kocaman bir ülkenin çok saygıdeğer bir padişahı varmış. Ancak, Padişah, çok ama çok dertliymiş. Çünkü fermanlarının sahtelerini yapıp halkını dolandıranlar olduğunu öğrenmiş.

Padişah öyle dertliymiş ki, yemeden içmeden kesilmiş, gözüne uyku girmez olmuş. Gün geçtikçe zayıflamış, kaftanı bedenine bol gelmeye başlamış. Gece gündüz, “ Ne yapsam? Ne yapsam?” diye veziri ve danışmanlarıyla birlikte düşünür dururmuş.

Sahte ferman yazıp, “ Padişah’ımızın emridir!” diyerek, zengin fakir herkesin elindekini, avucundakini alan şu hainlere öyle kızgın öyle kızgınmış ki Padişah!” (Gürmen, 2009a, s.16).

Selen’in Çiftliği’ nde toplum kuralların uyma şu şekilde var olmaktadır:

“ Bugünlerde Abdulkerim Amca’ya borcumu ödemeye çalışıyorum. Köyde kamyon ve traktör kullanıyormuş ama ehliyeti yokmuş. Ehliyet almak için başvurunca, eline trafik işaretlerini ve trafik kurallarını anlatan bir kitap vermişler. Ehliyet sınavını geçmesi için kitaptaki her şeyi her şeyi ezberlemesi gerekiyor. Morali çok bozuktur geçenlerde.

“Uy anam uyyyyy! Ben bunları nasıl aklımda tutarım? Bizim köyde böyle işaretler yok. Atlarsın kamyonuna, ya da traktöre, doğru tarlaya. Burada, her köşe başında en az beş tane trafik işareti var. İnsan hangisine bakacağını şaşıyor. Bir de ışıklar var durmadan yanıp sönen. Bir kırmızı bir yeşil, bir kırmızı bir yeşil. Bazılarında, arada bir de sarı yanıyor. Yolun karşısına geçmek için yeşil adamcığın yanmasını beklemek gerekir. Kırmızı adamcıkta geçersen yandın. Helvanı yaparlar arkandan. ...” (Gürmen, 2008j, s.39-40)

Selen’in Dileği’nde toplum kuralları kendisini apartman kuralları ve komşularını rahatsız etmeme şeklinde gösterir:

“ ... Bizim apartmanımızda huzursuzluk çıkaran, kavga eden aileler var mı? Yok! Neden? Çünkü apartman kurallarına uymak zorundalar. Eğer uymazlarsa

yönetim kurulu kararıyla apartmandan atılırlar. Kurallara uymak çok önemlidir Avrupa Birliği'nde.”

“ Hangi kurallara? Ben apartmanımızın kuralları olduğunu bilmiyordum.”

“ Olmaz olur mu Selen? Biz kendi evimizde istediğimizi yapıyoruz ama komşularımızı rahatsız edecek şeyler yapmıyoruz, öyle değil mi? Gecenin bir yarısı yüksek sesle müzik dinliyor muyuz? Hayır! Çünkü bu uyuyan komşularımıza karşı çok büyük saygısızlık olur. İnsanların rahat ve huzur içinde yaşamaya hakları vardır...” (Gürmen, 2004, s.32).

Selen Tatilde adlı eserinde yazar toplumsal kurallara uymanın ne kadar önemli olduğunu açıkça göstermektedir:

“ Eveet! Dalyan’a hoş geldiniz kızlar. Şimdi çantalarımızı toparlayıp uçaktan uygar insanlar gibi sakın bir şekilde inelim. Sizden bir ricam var. Hayrettin Beylerle buluşuncaya kadar, gerekmedikçe konuşmayalım. Onun yerine çevremizdeki güzellikleri belleğimize kaydedelim. Olur mu?” (Gürmen, 2009c, s.20).

Keskin Gözlü Selen’ de toplum kurallarından olan yüksek sesle konuşmama, aynı anda toplu olarak konuşmama aktarılmıştır:

“Mutlaka bir şey söylemem gerekiyordu, yoksa onca insan bana bakmaya devam edecekti. Aklıma gelen ilk şeyi söyleyiverdim.

- Hepiniz aynı anda konuşursanız, birbirinizin söylediklerini anlayamazsınız. Onun için teker teker konuşun!

Sevim Teyzem gülmeye başladı.

- Burda adet böyledir teyzem. Biz hem konuşup hem dinlemeye alışığız. Merak etme, yakında sen de alışırsın.” (Gürmen, 2001, s.10).

3.2.1.14. Sağlıklı olmaya önem verme

Aysel Gürmen eserlerinin birkaçında sağlıklı olma ve sağlığa önem verme değerini ele almıştır.

Selen Tatilde eserinde Güneş’in sağlığımıza sunmuş olduğu katkılar dile getirilmiştir:

“ Ablam, Eylül ve Egemen denizde oynamaya başladılar. Annem yüzüstü yatıp sırtını güneşe vermişti. Güneş, sırt ağrılarına iyi geliyormuş. Ben hiçbir şey yapmak istemiyordum, canım çok sıkındı.” (Gürmen, 2009c, s.79).

Selen’in Dileği’ nde sağlığın önemi açıkça ifade edilmiştir:

“ ... Sağlık da çok önemlidir. İnsanların yediği içtiği şeylerin sağlıklı olmasına dikkat edilir. Salgın hastalıklar olursa, bunlara çare bulmak için çalışılır.” (Gürmen, 2004, s.35).

3.2.1.15. Yaşama sevinci

İnsanları ayakta tutan belki de en önemli olgulardan biri yaşama sevincini içinde barındırmasıdır. Yaşama sevinci olmayan bir insan hayata olumsuz bakar ve adapte olamaz. Hiçbir şey onu tatmin etmez. Yaşama sevincinin en çok bulunduğu grup ise çocuklardır. Yazar çocukların yaşama sevincini ve yaşama sevincinin insanlarda bulunması gerekliliğini aktarmıştır. Yaşama sevinci değerini eserlerinde yansıtmış, yaşama sevincine yer vermiştir.

Selen’in Anneannesi Geliyor’da yaşama sevincine ait şu ölüm yer almaktadır:

“ Daha ne yapacaksın kızım? Adamın dengesini bozdun. Yaşam sevinciyle dolup taşan adam seninle on dakika geçirince altüst oldu. Onu yıllardır tanırım. Hiç böyle bir halde görmemiştim. Keşke ben de sizinle dolaşsaydım. Neler konuştunuz, söyle bakalım.” (Gürmen, 2006b, s.70).

Dereden Tepeden Dereliköy’den’ de yaşam ve yaşama dair şunlar yer alır:

“ Yapacak bir şey yok. Böyle çocuklar çok yaşamaz. En fazla on yıl...”

Fatma Nine doktorlara çok kızmıştı.

Ruhsuz adamlar her şeyi bildiklerini sanırlardı.

Nerden bileceklerdi ki Fatma Nine’nin bu çocuğu ne çok sevdiğini ve ona ne çok bağlandığını.

Fatma Nine, ömrü oldukça Mehmet’i yaşatmaya kararlıydı. (Gürmen, 2008b, s.28).

Popi'nin Yatağı' nda kahraman Popi'nin üzerinden gönderme yapılarak yaşama sevinci aktarılmış; insanların sevdikleri şeyleri yapmaları da yaşama karşı duydukları sevinci aktarmaktadır:

“ Popi, minik sevimli bir penguendi. Annesiyle buzlar ülkesindeki evinde yaşardı.

En sevdiği şey, sabahları uyanır uyanmaz, deniz kıyısına inip çok sevdiği foklarla yakalamaca oynamaktı.” (Gürmen, 1997, s.2).

3.2.1.16. Özgürlük

Özgürlük insanlara ait en önemli kavramlardan biridir. Özgür olma durumu yazarın eserlerinde işlediği değerlerden biridir.

Bizim Komşular Çok Komik eserinde özgürlük ele alınmıştır:

“Karısının ve çocuklarının şaşkınlığı ve endişeleri, Mahmut amca'nın hiç umurunda olmadı. O, kendini bildiğini yaptı.

“Ben özgür bir insanım. Bu dünyaya bir kez geldim ve istediklerimi yapmadan ölmeye niyetim yok,” diyerek motosikletine atladığı gibi nereye gideceğini söylemeden çekip gitti.

Sırrı Dede ve Sema Nine, “Üzülmeyin, geçer. Yaş dönemi başına vurdu çocuğun. Biraz tozutup döner, siz hiç merak etmeyin,” dediler.

Gerçekten de öyle oldu. Birkaç gün sonra Mahmut Amca, toz toprak içinde, per perişan eve döndü. Özlem Teyze nerelerde olduğunu sorduğunda, “ Ben özgür bir insanım, istediğim yere giderim,” dedi.” (Gürmen, 2008a, s.54)

3.2.1.17. İnsanlık yararına çalışma

Yazarın **Selen Sayı 3 Küçük Korsan** eserinde doğayı korumak gibi insanlık yararına çalışma ve hizmet verme aktarılmıştır:

““ Ooo! Durum çok fena. Simsiyah bir örtü yayıldıkça yayılıyor.”

“Bir de ben bakayım.”

“Vay hainler vay. Ne yapacağız şimdi?”

“Ben deniz koruma ekiplerine haber verdim. Birazdan burada olurlar. Ama bizim denize yayılmakta olan zehirli atığı hemen denizden almamız gerekir. Bunun için yardımınız gerekiyor.”

“Seve seve!”

“Tamam o zaman. Sevinç sen dümene geç. Selen sen de gözcü kulesine çık.”

“Hadi başlıyoruz!”

“Baş üstüne kaptan!”

“Ben hazırım kaptan!”

“Tam yol ileriii!!!!”

“Tam yol ileriii!!!!”

“Tam yol ileriii!!! Savulun biz geliyoruz!”

“Dayanın balıklar, sizi kurtarmaya geliyoruz!” (Gürmen, 2007d, s.18-19).

3.2.1.18. Tutumluluk

Tutumlu olma, var olan doğal ve maddi kaynakları israf etmeden kullanma evrensel değerlerdendir.

KMG-8’de tutumluluk şu şekilde ele alınmıştır:

“ ... Valla kolejlerde okumak bir yana, senin de bildiğin gibi gariban bir apartman çocuğu olarak büyüdüm ben. Hatırlıyor musun, üniversite sınavına bile tek başıma hazırlanmıştım. Keyfinden mi sanıyorsun? Dersaneye verecek paramız yok da ondan.”

Osman çok şaşkındı. Yavuz’un anlattıklarına inanamıyordu. O ana kadar Şerafettin Bey’in cimrilğine yoruyordu gördüğü bazı şeyleri. Yavuz’un devlet okullarında okumasını, arabalarının eski püskü olmasını, harcamalarının çok kısıtlı olmasını, sıradan bir apartman dairesinde oturmalarını..

“ Boş ver be Yavuz! Uçak mühendisi oldun ya sen ona bak. Öyle veya böyle üniversiteye gidebildin sen...” (Gürmen, 2013, s.53).

3.2.2. Milli Değerler

3.2.2.1. Misafirperverlik

Türk toplumu misafirperverliği ile ünlüdür. Milli değerlerimiz içerisinde misafire ve misafirliğe ayrı bir önem verilir. Evlerin bereketinin gelen misafirlere bağlı olduğu düşüncesi hakimdir. Aysel Gürmen de misafirperverliğe eserlerinde çokça yer vermiştir.

Selen’ in Anneannesi Geliyor eserinde misafirperverlik ve komşularla ilişkiler şu şekilde aktarılmıştır:

“Tamam kızım, geçti artık. Şimdi üstünü değişelim, sonra da seni neşelendirecek bir şey yapalım. Yeni gelen komşularımız için yemek pişirdim. Yemekleri alıp hoş geldiniz demeye gidelim. Yeni arkadaşınla da tanışmış olursun. Oturur birlikte yemek yersiniz.”

“ Yaşasın! Hadi gidelim.”

Keyfim yerine gelmişti. Annemin mis gibi kokan yemeklerini aldık ve üst kata çıktık. Merdivenlerden çıkarken dizlerim kıvrıldıkça yarlarım acıyordu.

Çok zarif bir hanım karşıladı bizi. İnce, uzun, sarı saçlı, yumuşak sesli ve çok güzel konuşan bir hanımdı. Anneme defalarca teşekkür etti yemekler için.

“Ev çok karışık ama lütfen buyurun, birlikte bir kahve içelim. Böylece ben de dinlemiş olurum.”

“Zahmet olmasın size,” dedi annem. “ Mutfağınız kurulmamıştır daha başka zaman içeriz.”

“Aaaa! Çok rica ederim buyurun. Mutfak kurulmadı ama elektrikli cezvem var, bir saniyede olur kahvemiz,” diye ısrar etti.

Salona geçip oturduk annemle. Etraf açılmamış kolilerle doluydu. Güzel komşumuz mutfığa, kahve yapmaya gitmişti. Etrafıma bakındım, çocuk göremedim.

“Anne! Hani çocuğu vardı.”

“Okuldadır belki kızım. Sorarız şimdi.”

Komşumuz gerçekten çabuk yapmıştı kahveleri.

“Kusura bakmayın, tepsilerimi bulamadığım için elimde getirdim kahveleri,” dedi ve elindeki kahvelerden birini anneme uzattı. Bana döndü ve “ Selenciğim, Tayfun da yeni geldi okuldan, şimdi size güzel bir sofraya kurarım, birlikte yemek yersiniz.” (Gürmen, 2006b, s.78-80).

Selen’in Çiftliği’ nde misafir olan küçük çocuklara uygulanan misafirperverliğin güzel bir örneği verilmiştir:

“ Aferin! Söyle bakalım, ne ikram edeyim sana?”

“Hiçbir şey.”

“Hiç olur mu? Sen okul çocuğusun. Kafanın çalışması için iyi beslenmen gerekir. Benzin koymazsan araba çalışır mı? Çalışmaaaz.”

“Ama ben araba değilim ki Abdulkerim Amca.”

“Zaten ben de sana benzin iç demedim. Süt içeceksin süt. Sabahları yumurta yiyeceksin, peynir zeytin yiyeceksin. Bal kaymak yiyeceksin. Ben sana memleketten yeni gelen baldan getireyim. Mmm! Yeme de yanında yat.”

“Balın yanında mı yatayım?” diye sordum büyük bir ciddiyetle (Gürmen, 2008j, s. 37).

“Dila çok heyecanlıydı.

“Selen! N’apıyorsun?”

“Hiiç! Şiir okuyorum. Sana bir soru soracağım Dila.”

“Soru sorma! Hemen bize gel. Ablan evde mi? O da gelsin.”

Çok meraklandım birden.

“Evde yalnız mısın yoksa?”

Dila evde yalnız kalmaya korkar. Tıpkı benim gibi. Annelerimiz evde olmayınca ya o bize gelir, ya da ben onlara giderim.

“Yok yok! Yalnız değilim. Herkes burada. Hadi siz de gelin. Bizim evde çok acayip bir şey var.” (Gürmen, 2008j, s.72)

Selen Büyüyor 1'de misafir ve misafirliğin önemi aktarılmıştır. Aynı zamanda kültürümüzde var olan misafirin evine eli boş gidilmez geleneğini de yansıtmaktadır:

“ Varan biir!” dedi ablam, ben kapıyı açmaya giderken.

Gelen Elif'ti. Elinde kocaman bir paket vardı. Annesi kol böreği yapıp göndermiş. Ben kol böreğini çok severim. Özellikle de yufkası elde açılırsa... Off! Yeme de yanında yat.

Acaba niye kol böreği demişler adına? Yufka açarken kollar yorulduğu için mi? Yok bu bir neden olamaz, çünkü diğer böreklerin de yufkası aynı şekilde açılıyor.

Ablam Elif'in hatırını sorduktan sonra, “ ben de çay koyayım bari. Börek geldiğine göre size makarna pişirmeme gerek kalmadı,” dedi ve mutfağa gitti.

O arada yine zil çaldı. Volkan, Sarp ve Batuhan gelmişti. Batuhan'ın elinde çiçek, Sarp'ın elinde annesinin yaptığı tarçınlı cevizli kek, Volkan'ın elinde de peynirli poğaça vardı. Hepsini mutfağa götürdük. Ablam, “ Ohooo! Ziyafet var ziyafet. Bir de bizim yaptığımız kakaolu keki eklersek masada yer kalamayacak,” dedi.

Kakaolu keki duyunca heyecanlandım.

“Ablamla ben yaptık keki, hem de tek başımıza... Yumurtaları ben çırtım.”

Nedense bu konuyla kimse ilgilenmedi. Biraz bozuldum ama belli etmedim.

Sonunda Nükhet de geldi. Toplantılarımıza en son gelen de odur. Birinci sınıfta da böyleydi bu kız. Hiç değişmedi. Giyinip süslenmesi o kadar uzun sürüyor ki...” (Gürmen, 2008i, s.12-13).

Dereden Tepeden Dereliköy'den eserinde misafirleri asıl ağırlamak gerektiği, onlara nasıl davranılması gerektiği aktarılmıştır:

“ Bundan sonra her yıl gelecekler. Tıpkı eski günlerdeki gibi. Onlara iyi bak yavrum. Bir gecelik konuklarımız onlar. Çoook uzaklardan gelip, çoook uzaklara giderler. Sularını hazır et, yollarını gözle. Sabah erkenden kalk ve onları yolcu et. Hiç merak etme, turnalar geldiyse yağmurlar da gelecektir.” (Gürmen, 2008b, s.14).

Bizim Komşular Çok Komik' te Nursel Teyze'nin gelen konuklarına nasıl davrandığı ifade edilip doğrunun bu olduğu dolaylı olarak verilmektedir:

Bizim evin kapısı kapanıncaya kadar Nursel Teyze kapısını asla kapatmaz. Tıpkı evine gelen konukları yolcu ederken, asansöre binmelerini beklediği gibi, benim de eve girmemi bekler. Bana da yetişkinlere davrandığı gibi saygılı davranması nasıl hoşuma gidiyor bilemezsiniz. (Gürmen, 2008a, s.14)

“Apartmanımızın birinci katındaki üç dairede, iki oğlu ile birlikte oturur. Çocukları, kendi evlerinden çok Hasan Efendiler’de zaman geçirirler.

Hasan Efendiler’in evinden konuklar hiç eksik olmaz. Sohbetini dinlemek için başka kentlerden bile gelenler olur.

Yiyeceklerini yanlarında getiren konuklar, saatlerce oturup Hasan Efendi’ yi dinlerler, sorular sorarlar, yerler, içerler ve giderler.” (Gürmen, 2008a, s.35)

Selen Tatilde eserinde gelen misafirlere nasıl davranılması gerektiği konuşmalar üzerinden verilmiştir:

... Hayrettin Bey, “ Tekrar hoş geldiniz. Sizi aramızda görmekten sonsuz bir mutluluk duyuyoruz. Bizi kırmayıp tatilinizi güzel beldemiz Dalyan’da yapmaya karar vermeniz bizi fazlasıyla onurlandırdı. Ben ve sevgili eşim Keli, Dalyan’a aşığız. Sizin de burayı çok seveceğinizden hiç kuşkumuz yok,” dedi ve arabayı çalıştırdı.” (Gürmen, 2009c, s.24).

Padişah’ın Ebrusu’nda misafirperverlik padişahın gösterdiği misafirperverliktir:

“Bir gün yaşlıca adam, sırtında kocaman bir çuvalla, okulun kapısını çalmış. Okulun müdürü buna çok şaşırmış. Çünkü, Zıpzıplar Okulu’nun kapısını çalan da olmazmış, ziyaret eden de.

Müdür, onu odasına buyur etmiş ve kibarca ziyaret nedenini sormuş. Yabancı adam, “Ben çok uzaklardan geldim. Buradaki çocuklarla ebru yapmaktır dileğim,” demiş.

Müdür düşünmüş, taşınmış, ne yapacağına karar verememiş önce. Yabancıнын iyi niyetli biri olduğu belliymiş ama, yine de içi rahat edememiş. “ Bakın, efendim,” demiş. “ Bu çocuklar bildiğiniz çocuklardan değil. Çok hareketliler, yerinde duramazlar. Kontrol etmesi çok zordur onları.”

Adam sakince başını sallamış. “ Bilmez miyim,” demiş. “ Ebru da sizin çocuklar gibidir. Çok hareketlidir. Kontrol etmesi çok zordur. İzin verirsiniz, çocukları ebruyla tanıştırayım. Belki de onlar ebruyu, ebru da onları sever. Olmazsa, giderim. Denemekten ne çıkar?”

Ebru ustası öyle istekliymiş ki, müdürün onu kırmaya gönlü razı gelmemiş. “ Peki o zaman, bir deneyelim,” diyerek teklifini kabul etmiş.” (Gürmen, 2009a, s.6).

3.2.2.2. Aile birliğine önem verme

Milli değerlerimiz içinde aile çok önemlidir. Toplumun taşı olarak aile ve ailenin hep bir arada olması ve ailenin bir bütün olmasına çok önem verilir. Yazar da aile birliğini eserlerinde ele almıştır.

Selen Sayı 2 eserinde aile birliği, ailenin büyüklerine önem verme, onlara ziyaretlerde bulunma vardır:

“ Geçenlerde dedemi ziyarete gitmiştik...”

“Ay!..Ay!..Ay!... Benim kızım ne çok büyümüş!... Kocaman olmuş!...”

“Evet, bence de çok büyümüş.” (Gürmen, 2007c, s.3).

Kuli'nin Rüyası' nda aile ve aile olmanın önemi ve zor durumlarda aile fertlerinin kenetlenmesi, aile içindeki bir bireyin zor durumunda ailenin diğer fertlerinin de onun yanında olması durumu yansıtılmıştır:

“ Kuli, bir gece uykusundan ağlayarak uyandı. Ailesi telaşla etrafına toplandı. Kuli hem ağlıyor, hem de korkudan titriyordu. Annesi ona sarıldı ve, “ Ağlama canım! Korkacak bir şey yok. Yalnızca kötü bir rüya gördün,” dedi.” (Gürmen, 2008d, s.2).

“Bozo, “Bak yavrum! Rüyalardaki canavarlar da tıpkı resimlerdeki canavarlar gibidir. Sana hiçbir zarar veremezler,” dedi.

Kuli: “ Ama beni çok korkutuyorlar.”

Bozo, “ Sana bir sır vereyim mi? Rüyalardaki canavarlar korkunç resimlerden çok korkarlar. Eğer bu korkunç resmi başucuna asarsan, rüyandaki canavar çok korkar ve bir daha rüyana girmez,” dedi.

Kuli, “Ya girerse?” diye sordu endişeyle. Bozo, “ O zaman yine bizi uyandırırısın. Daha korkunç resimler yapar, duvarına asarız. Taa ki onu korkutuncaya kadar.”

Kuli hemen resmi alıp baş ucuna astı ve yatağına yattı. Ailesi korkusu geçinceye kadar yanından ayrılmadı.” (Gürmen, 2008d, s.14-15).

Keskin Gözlü Selen’de aile ve kalabalık aile olma durumu vardır:

“Çiftlikte olduğumuz bir gün birçok konuk geldi. Teyzeler, amcalar, dayılar, yengeler; onların çocukları, çocuklarının çocukları...” (Gürmen, 2001, s.8).

Bizim Komşular Çok Komik’te aile ve aile bağlarının temelini oluşturan anne ve baba arasındaki ilişkiye dikkat çekilir:

“Yolda giderken Ömer Bey eşinin azıcık gerisinde yürür ve elini hafifçe sırtına, omzuna veya beline değdirir. Birçok erkek bu hareketini abartılı ve gereksiz bulur. Annem bunun çok önemli olduğunu ve kadının sevildiğini hissetmesini sağladığını söyler. Eşiyle birlikte yüklü bir alışveriş yaptıkları zaman bile bütün torbaları Ömer Bey taşır; eşine asla bir şey taşıtmaz.

Merdivenlerden inerken eşinin kolundan veya elinden tutar. Eşinin merdivenlerden inişini, öylesine büyük bir dikkatle izler ki, onu gören biri rahatlıkla, yeni yürümeye başlayan çocuğunu merdivenlerden indiren bir baba sanabilir.

Ömer Bey’in eşi Sevtap Hanım, çok zarif ve saygıdeğer bir hanımefendidir. İnsanı şaşırtacak kadar kibar konuşur. Asla sesini yükseltmez, eşinden “ Ömer Bey” diye söz eder ve hep gülümser.” (Gürmen, 2008a, s.28)

“Çok güzel evladım benim, çok güzel. Allah bağışlasın. Aile birliği çok önemlidir. İnsanın en değerli şeyi ailesi ve işidir. Çalışmak çok önemlidir. Yaptığın işi hakkıyla yap evladım benim. İşine asla hile karıştırma. Çalışmak en büyük ibadettir.” (Gürmen, 2008a, s.38).

Türk toplumlarında aile birliğini sağlayan en önemli unsurlardan biri de sofrada ve tüm ailenin aynı sofrada özellikle akşam yemeklerinde hep bir arada bulunması durumudur. **KMG-8**’de de bu değer çok etkileyici bir biçimde geleneklerle ilişkilendirilerek aktarılmıştır:

“Şerafettin Beyler, Gülsen Hanım’ın özenle hazırladığı sofrada sessizce yemeklerini yediler.

Bu evde sofrada asla tartışılmaz, kimse kimsenin canını sıkmazdı. Bu bir aile geleneğiydi. Yavuz, bazı geleneklere karşı çıksa da bu geleneğe büyük bir saygı duyardı. Tartışılan sofrada yenen yemeğin, insanın midesine oturduğuna inanırdı.” (Gürmen, 2013, s.37).

3.2.2.3. Bayramlar, gelenek ve görenekler

Toplumumuzda bayramlar ve bayramları kutlama, bayramlara önceden hazırlık yapma ve gelenek göreneklerimize sahip çıkıp onları nesiller boyu yaşatmak hep önemsenmiştir. Gelenek, görenek ve bayramlarımız toplum kurallarını belirlemiş ve toplum içindeki bireylerin yaşadıkları topluma adapte olmalarını sağlayıcı unsurları ortaya çıkarmıştır. Aynı şekilde bir toplumu toplum yapan en önemli değerler ortak bayramlara, gelenek ve göreneklere sahip olmaktan gelir. Aysel Gürmen eserlerinde toplum ve millet olma bilincini aşıl原因 bu değerlere yer vermiştir:

Türk toplumunda sofra ve sofra kültürü çok önemlidir. Sofra elimizden geldiği kadar tüm aile hep bir arada ve tartışmadan hoş sohbet içinde yemeklerini yerler. **KMG-8**’de de bu gelenek çok güzel bir biçimde işlenmiştir:

“Şerafettin Beyler, Gülsen Hanım’ın özenle hazırladığı sofrada sessizce yemeklerini yediler.

Bu evde sofrada asla tartışılmaz, kimse kimsenin canını sıkmazdı. Bu bir aile geleneğiydi. Yavuz, bazı geleneklere karşı çıksa da bu geleneğe büyük bir saygı duyardı. Tartışılan sofrada yenen yemeğin, insanın midesine oturduğuna inanırdı.” (Gürmen, 2013, s.37).

3.3. Dil ve Anlatım Özellikleri

Aysel Gürmen, eserlerinde somut işlemler dönemine uygun olarak atasözü ve deyimlere bolca yer vermiştir. Temelden bunları çocuğa aşılıp onlara dil becerisinin temellerini atma ve bu beceriyi geliştirme açısından önemli katkılar sunmuştur.

Eserlerinde kullandığı dil açık ve oldukça anlaşılırdır. 3-6 yaş arası çocuklara hitap edebilecek, onların algılama düzeylerini geliştirecek bir dil ve anlatıma sahiptir. Yazar, doğadan çevreye, bilime, gelenek göreneklere, sanat ve sanat alanı gibi geniş bir yelpazeyi içinde barındıracak birçok alanla ilgili kelimeler kullanmıştır. Bu durum da çocuklarda kelime hazinesinin artmasına, onların duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade edebilecekleri düzeye gelmelerine katkılarda bulunmuştur.

Yazar, eserlerinde genel olarak kelimeleri gerçek anlamlarda kullanmıştır. Mecaz anlamda kullandığı durumlarda da 3-6 yaş arasındaki kahramanların bunları anlamamasından doğan komik durumları sergilemiştir. Çocuklar, somut işlemler döneminde oldukları için kelimeleri, deyimleri, atasözlerini hep gerçek anlamlarıyla düşünmektedir. Bu durumda oluşan ve gelişen daha çok komik durumları barındıran olaylar aktarılmıştır. Aynı zamanda bu eserleri okuyan yetişkinlerin çocukların dil ve anlama düzeylerine onların açısından bakabilmeleri fırsatını doğurmuştur.

Yazarın eserlerinde geçen birkaç atasözü, deyim ve ikilemeler şunlardır:

“... Yüzü allak bullak ve kıpkırmızıydı. Burnundan soluyordu.” (Gürmen, 2013, s.181) / Deyim

“Yavuz donakalmıştı. Ne yapması gerektiği konusunda hiçbir fikri yoktu.” (Gürmen, 2013, s.181) / Deyim

“...Mehmet’e de söylüyorum hep, birlikten kuvvet doğar diye.” (Gürmen, 2013, s.198). / Atasözü

“Görünen köy kılavuz ister mi hanım? Söyler misiniz, bir insanın kaç bilgisayarı olur? Bir... Taş çatlasa iki... Bizim oğlanın kaç bilgisayarı var?” (Gürmen, 2013, s. 36) / Atasözü

“... Hiç sormadım bile. Görmezlikten geldim ama nereye kadar? (Gürmen, 2013, s. 37)/ Deyim

“Gözlerime ve kulaklarıma inanamıyordum...” (Gürmen, 2006b, s.81) / Deyim

“Kaynar sular dökülmüştü sanki başıma.” (Gürmen, 2006b, s.92) / Deyim

“ ... Sarp’ın sert bakışlarını, Elif’in kocaman gülücüklerini, Nükhet’in burun kıvrışını, Batuhan’ın şaşkın yüz ifadesini, öğretmenimin yürüyüşünü...”(Gürmen, 2008j, s.17) / Deyim

“Annem, “ Ödümü kopardın kızım.” dedi. / Deyim

Ablam, “ Çok heyecanlanma Selen. Kokpite gideceğin kesin değil. Gidemeyebilirsin de,” diye uyardı.” (Gürmen, 2009c, s.13).

“Apar topar kendim izi odadan dışarıya attık.” (Gürmen, 2009c, s.13) / İkileme

“ ... Hayatımda gördüğüm en kocaman kaplumbağaydı. Ağzını açınca biraz korktum. Bir kaplumbağa daha, bir daha, bir daha derken, irili ufaklı yedi sekiz kaplumbağa daha oldular. Bazıları çok açıkgözdü. Atılan etleri boyunlarını uzatarak havada kapıp diğerlerine bırakmıyorlardı...” (Gürmen, 2009c, s.67-68) / Deyim

“ – Çok yorulduk Selen. Gerçekten çok zorlu bir tırmanıştı. Şimdi oturup hem dinlenelim, hem de bu güzel ovayı seyredelim. Şu taraftaki tepelerin güzelliğine bak. Biz oraya Kırklar diyoruz. Bak köyümüz de şu tarafta. Burdan ne güzel görünüyor değil mi? Ben elli yıldır burda yaşıyorum ve bu gördüğüm ovanın her tarafını karış karış bildiğimi sanıyordum.” (Gürmen, 2001, s.15). / İkileme

“ Gezen Tilki’yle konuşmak istiyordum ama konuşamıyordum. Karşımda bağdaş kurmuş oturan, gerçek bir Kızılderili vardı ve benim dilim tutulmuştu. Olacak iş değildi.” (Gürmen, 2001, s.19) / Deyim

“ – Tamam! Ben sana bunun yerine tam üç tane tişört alırım. Beyaz, açık sarı ve yavru ağzı. Bu renkler sana çok yakışıyor. Ne güzel, makinede yıkarız, pırıl pırıl tertemiz olurlar.” ((Gürmen, 2001, s.25) / İkileme

“ Ayaklarınızın üzerinde durmayı öğrenmelisiniz kızlar. Zaman değişti, kimse kimseye bir tükürük bile atmıyor.”

Nursel Teyze’nin bu sözleri beni çok güldürür. İnsanların elleri üzerinde yürüdüklerini ve her fırsatta birbirlerine tükürük attıklarını düşününce azarlanacağımı bile bile gülmekten kendimi alamam.” (Gürmen, 2008a, s.11) / Deyim

“ ... Odamı hala derli toplu tutmayı beceremiyorum.” (Gürmen, 2008a, s.22)
/ İkileme

“ Annem şaşkın şaşkın bana baktı.

“ Vay canına! Boşuna dememişti atalarımız ‘ Üzüm üzüme baka baka kararır.’
(Gürmen, 2008a, s. 29) diye... Ömer Beyler’le biraz daha sıkı fıkı (Gürmen, 2008a, s.
29) olmakta yarar var bence. Onlardan öğreneceğimiz çok şey var.” / Atasözü ve
ikileme

“ ... Sık sık masalları yarım bırakıp banyoya gitmesi dışında her şey
muhteşemdi.” (Gürmen, 2009b, s.37) / İkileme

“ Çenem kontrolümden çıkmıştı. Dişlerimden tıkır tıkır, göğsümden küt küt
sesler geliyordu.” (Gürmen, 2009b, s.38) / İkileme

“ Ablam dik dik bana baktı bir süre. Yüzü yavaş yavaş yumuşadı.” (Gürmen,
2008i, s. 33) / İkileme

“ Annem , “ Elim ayağım kesildi vallaha,” deyip kendini en yakın koltuğa attı.
Ben hemen koşup babama sarıldım. Onu çok özlemiştim.” (Gürmen, 2008i, s.91)
/ Deyim

“ Bir kuzunun tamamını yemesiyle ünlü olan o iri yarı adamın ağlayışı içler
acıydı.” (Gürmen, 2008b, s.64) / İkileme

“ Konuşa konuşa Dereliköy’den Arpalık’a doğru giden çiftlik yolunu takip
edip dereye indiler.” (Gürmen, 2008b, s.73) / İkileme

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamızın genel çerçevesinden yola çıkarak ulaştığımız sonuçları maddeler halinde şöyle sıralayabiliriz:

1- Çocuk edebiyatı alanında eser veren yazarlar arasında sayılan Aysel Gürmen'in hayatına dair sınırlı bilgiye ulaşılmış ve bu bilgi çalışmamızda yazarın hayatı kısmında yer almıştır. Hayat hikayesinden yola çıkarak yazarın çocukları yakından tanıma fırsatı bulunduğu ve eserlerini sanat için değil geleceğin temsilcisi olarak gördüğü çocukları eğitmek için yazdığı tespit edilmiştir. Ayrıca eserlerinin büyük bir kısmını çocuk kitaplarının oluşturması da yine çocuk eğitime verdiği önemi göstermektedir.

2- Aysel Gürmen çok yönlü bir yazardır. Sadece hikaye alanında eser yazmakla kalmamış aynı zamanda çizgi roman, ilk gençlik döneminin gençlik hikayeleri de yazmıştır. Yazdığı eserlerde ise geniş bir değerler yelpazesi sunmuştur okuyuculara.

3- Gürmen, hikayelerini mizahi bir anlayışla oluşturmuştur. Siyasî konulara pek girmemiş daha çok günlük yaşamın sıradan konularını, çok yakından bildiği hayatın hazin ve gülünç taraflarını alaycı ve çocuk üzerinde bıraktığı somut etkileri çocuğun bakış açısı ve dünyası ile yansıtmıştır. Onun sade, yerli, sevimli, abartıya fazla kaçmayan düzeyli bir mizah anlayışı vardır.

4-Aysel Gürmen insan yetiştirmeyi, kişilik kazandırmayı, eğitimin ana gayesi olarak görmüştür. Savunduğu bu eğitim anlayışıyla yarının gelecekları ve toplumu omuzlayacak olan çocukların gelişim özelliklerini göz önünde bulundurarak önemli katkılarda bulunmuştur. Tabi ki bu süreç "kişilik kazandırmanın" temel alındığı bir eğitim sürecine bağlıdır. Bu eğitimin, öğrencilere gerçek edebî eserlerin okutulması ve gelenek göreneklerin aşılmasıyla başarıya ulaşabileceğini eserlerinde gözler önüne sermiştir.

5- Yazarın sanat anlayışında daha çok halk edebiyatına yakın bir izlenim görülmekle birlikte realist bir çizgide ilerlemektedir. Bu realist çizgisine var olan değerleri ilmi dokumuştur.

6- Gürmen'in eserlerinde hayatla mücadelenin aslında hayatın ilk dönemlerinde başladığını ve en büyük sorunların temelini bu dönemde oluştuğu görülmektedir.

7- Yazar, hayvanların ana karakterini oluşturduğu hikaye kitaplarında doğa ve çevre sevgisinin, müzik bilincinin, barışçıl ve sevgi dolu bir çerçevede yaşamın sınırlarını çocuk kahramanlar üzerinden çocuklara aktarmıştır.

8- Aysel Gürmen, özel konulu kitaplar dizisinde (Popi'nin Yatağı, Kıpırık Tavşan, Şıkırdak'ın Çingırağı, Altın Uçurtma, Kuli'nin Rüyası, Minnoş Anne Oldu, Leyla'nın Bahçesi) kurulan güzel arkadaşlık öykülerinde, 3-6 yaş çocuklarının zıtlıklardan yola çıkarak, benzerlik ve farklılık kavramlarıyla tanıştırmıştır. Kavramların çocuklara yaşamın bütünlüğü içerisinde verilmesi, Aysel Gürmen'in okul öncesi çocukları için hazırladığı kitaplara ayrıcalık kazandırmıştır.

10- Çocuk edebiyatı yazarı Aysel Gürmen'in eserlerinde en çok yer verdiği değerler sevgi, doğa bilgisi, misafirperverlik ve bilimselliktir. Aynı zamanda Aysel Gürmen'in eserlerinde en az yer verdiği değerler ise özgürlük, sağlığa önem verme, toplum yararına çalışma değerleridir.

11- Aysel Gürmen eserlerinde atasözleri, deyimler ve ikilemeleri uygun yerlerde kullanıp anlatımı zengin, ilginç, etkili ve dikkat çekici hale getirerek okuyucuların sözcükleri daha eğlenceli ve kolay öğrenmelerini sağlamaktadır. Dilin sade ve anlaşılır olmasını savunan Aysel Gürmen; atasözleri, deyimler ve ikilemeleri kullanarak anlatımı etkili kılarken okuyucunun dil zevkini geliştirmeyi ve söz varlığını da zenginleştirmeyi hedeflemiştir. İnsanlar arasında iletişimi kolaylaştırma, güçlendirme gibi önemli bir işleve sahip olması ve toplumun değer yargılarının öğrenilip içselleştirilmesinde büyük katkı sağlamaları yazarın atasözü, deyim ve ikilemelere yer vermesini sağlamıştır.

12- Aysel Gürmen ve eserlerinde yansıtılan değerler topluma uyumlu birey olma yolunda önemli bir teşvik oluşturmaktadır. Bu nedenle ilköğretim ders kitaplarında Aysel Gürmen'in eserlerine daha çok yer verilmelidir.

13- Aysel Gürmen'in eserlerinde yer alan değerler ve bu değerlerin işleniş biçimleri çocuklarını eğitme konusunda sorumluluklar taşıyan anne ve babaya rehberlik etmektedir. Bu nedenle veliler bu eserleri önce kendileri okuyup ardından çocuklarına sunmalıdır.

Sonuç olarak, Aysel Gürmen'in eserlerinin çocuk eğitime ve çocuk edebiyatına önemli katkılar sağladığı görülmektedir.

EKLER

EK 1. AYSEL GÜR MEN'İN ESERLERİ VE ESERLERİNDE BULUNAN DEĞERLER

DEĞERLER ESERLER	Sevgi	Doğa Bilgisi	Estetik	Bilimsellik	Sorumluluk	Saygı	Yardımlıverlik	Duyarlılık	Dayanışma	Temizlik	Dürüstlük	Çalışkanlık	Toplum kurallarına uyma	Sağlıklı olmaya önem verme	Yaşama sevinci	Özgürlük	İnsanlık yararına çalışma	Tutumluluk	Misafirperverlik	Aile birliğine önem verme	Bayramlar, gelenek ve görenekler
ORMANDA SABAH		X								X				X							
KİM KİME NE DEDİ		X						X													
ALTIN UÇURTMA	X	X																			
POPİNİN YATAĞI	X	X					X	X		X					X						
MİNOŞ ANNE OLDU	X						X	X													
KULİNİN RÜYASI	X						X	X												X	
ŞIKIRDAKIN ÇİNGİRAĞI	X	X	X		X																
PADİŞAHIN EBRUSU	X		X	X									X						X		
SELENİN DİLEĞİ				X		X	X		X				X	X							

AYSEL GÜR MEN'İN ESERLERİ VE ESERLERİNDE BULUNAN DEĞERLER

DEĞERLER ESERLER	Sevgi	Doğa Bilgisi	Estetik	Bilimsellik	Sorumluluk	Saygı	Yardı mseverlik	Duyarlılık	Dayanışma	Temizlik	Dürüstlük	Çalışkanlık	Toplum kurallarına uyma	Sağlıklı olmaya önem verme	Yaşama sevinci	Özgürlük	İnsanlık yararına çalışma	Tutumluluk	Misafirperverlik	Aile birliğine önem verme	Bayramlar, gelenek ve görenekler
NİNEMİN HAZİNESİ	X							X													
NİNEM ÖRGÜ ÖRÜYÖR	X			X																	
NİNEMİN KİLİMİ	X									X		X									
SELEN SAYI 1		X		X								X									
SELEN SAYI 2	X			X								X								X	
SELEN SAYI 3 KÜÇÜK KORSAN		X							X	X	X		X				X				
KESKİN GÖZLÜ SELEN	X	X		X						X			X							X	
SELEN ABLA	X									X	X										

AYSEL GÜRMEN'İN ESERLERİ VE ESERLERİNDE BULUNAN DEĞERLER

DEĞERLER ESERLER	Sevgi	Doğa Bilgisi	Estetik	Bilimsellik	Sorumluluk	Saygı	Yardıms severlik	Duyarlılık	Dayanışma	Temizlik	Dürüstlük	Çalışkanlık	Toplum kurallarına uyma	Sağlıklı olmaya önem verme	Yaşama sevinci	Özgürlük	İnsanlık yararına çalışma	Tutumluluk	Misafirperverlik	Aile birliğine önem verme	Bayramlar, gelenek ve görenekler
SELENİN DOKTOR DEDESİ		X				X	X	X	X				X								
SELENİN ANNEANNESİ GELİYOR	X	X			X	X		X			X	X			X				X		
SELEN TATİLDE	X	X		X				X	X				X	X					X		
SELENİN ÇİFTLİĞİ	X	X					X	X		X			X						X		
DEREDEN TEPEDEN DERELİ KÖYDEN	X				X		X	X	X						X				X		
KMG-8	X		X			X	X	X	X	X								X		X	X
SELEN BÜYÜYOR	X			X		X			X										X		

AYSEL GÜRMEN'İN ESERLERİ VE ESERLERİNDE BULUNAN DEĞERLER

DEĞERLER ESERLER	Sevgi	Doğa Bilgisi	Estetik	Bilimsellik	Sorumluluk	Saygı	Yardıms severlik	Duyarlılık	Dayanışma	Temizlik	Dürüstlük	Çalışkanlık	Toplum kurallarına uyma	Sağlıklı olmaya önem verme	Yaşama sevinci	Özgürlük	İnsanlık yararına çalışma	Tutumluluk	Misafirperverlik	Aile birliğine önem verme	Bayramlar, gelenek ve görenekler
SELEN KIBRIS'TA	X																		X		
BİZİM KOMŞULAR ÇOK KOMİK		X		X			X		X	X		X					X		X	X	
KIPIRIK TAVŞAN	X																				
SELEN'İN ORMANI	X	X															X				
NİNEMİN YAYLASI	X	X																			
NİNEMLE HAYVANAT BAHÇESİNDE		X		X																	

KAYNAKÇA

- Acquin, Guy, (1964). *Çocuk Psikolojisinin Ana Çizgileri*, (Çev. M. Toprak), İstanbul.
- Adler, A. (1996). *Çocuk Eğitimi*, İstanbul: Cem Yayıncılık.
- Akbaş, O. (2004). *Türk Milli Eğitim Sisteminin Duyuşsal Amaçlarının İlköğretim II. Kademedeki Gerçekleşme Derecesinin Değerlendirilmesi*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2004.
- Akbaş, O. (2006). “Yeni İlköğretim Programının Değer Eğitimi Boyutunun İncelenmesi”, *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi*, Ankara.
- Alpay, M. –Anhegger Robert (1975). *Çocuk edebiyatı ve Çocuk Kitapları*, İstanbul.
- Alpay, M. (1984). *Ya-Pa Okul Öncesi Eğitim Semineri*, İstanbul: Ya-Pa Yayınları,
- Atkinson, R., Atkinson, R., Smith, E., Bem, D., ve Nolen, S., (2010). *Psikolojiye Giriş*, Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Baraz, T. (1987). *Çocuk ve Kitap*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Ders Kitapları.
- Boratav, Pertev Naili, (1996). *Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çam, S. (2002). *Öğrenen Organizasyon ve Rekabet Üstünlüğü*, İstanbul: Papatya Yayıncılık, .
- Çocuk Edebiyatı Yıllığı (1987). İstanbul: Gökyüzü Yayınları.
- Dilidüzgün, S. (1996). *Çağdaş Çocuk Yazını, Yazın Eğitime Atılan İlk Adım*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Efendiyar, Paşa, (1985). *Azerbaycan Folkloru*, Bakü.
- Geçgel H. ve H. Güleç, (2005). *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Gökşen, E.N. (1980). *Örnekleriyle Çocuk Edebiyatımız*, İstanbul: Ezgi Kitabevi.
- Gönen, M. (1986). *Ya-Pa Okul Öncesi Eğitim Semineri*, İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Güleryüz, H. (2003). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*, Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Günbayı, İ. Akdeniz, C., (2007). “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Öğrenen Örgüt yaklaşımına İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma”. *Milli Eğitim Dergisi*. Sayı:173, s. 173-192.
- Güngör, E. (2000). *Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar*, İstanbul:Ötüken Yayınları.
- Gürmen, A. (1997). “Okunan Kitapların Ardından Çocuklarda Kalanlar ve Günlük Yaşamlarına Yansıyanlar”, *Ana Dili Eğitimi ve Çocuk Kitapları Sempozyumu*, Ankara Üniversitesi Tömer Dil Merkezi, Ankara,.
- Gürmen, A. (1997). *Popi'nin Yatağı*, İstanbul: Uçanbalık Yayıncılık.
- Gürmen, A. (2001). *Keskin Gözlü Selen*, İstanbul: Uçanbalık Yayınları.
- Gürmen, A. (2003a). *Kuli'nin Rüyası*, Uçanbalık Yayıncılık.
- Gürmen, A. (2003b). *Ninem'in Hazinesi*, Uçanbalık Yayıncılık.
- Gürmen, A. (2004). *Selen'in Dileği*, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.
- Gürmen, A. (2006a). *Altın Uçurtma*, İstanbul: Uçanbalık Yayınları.
- Gürmen, A. (2006b). *Selen'in Anneannesi Geliyor*, İstanbul: Uçanbalık Yayınları.
- Gürmen, A. (2007a). *Minnoş Anne Oldu*, İstanbul: Uçanbalık Yayınları.
- Gürmen, A. (2007b). *Popi'nin Yatağı*, İstanbul: Uçanbalık Yayıncılık.
- Gürmen, A. (2007c). *Selen Sayı:2*, İstanbul: Uçanbalık Yayıncılık.
- Gürmen, A. (2007d). *Selen Sayı:3*, İstanbul: Uçanbalık Yayıncılık.
- Gürmen, A. (2008a). *Bizim Komşular Çok Komik*, İstanbul: Kırılgaç Yayınları.
- Gürmen, A. (2008b). *Dereden Tepeden Dereliköy'den*, İstanbul: Kırılgaç Yayınları.
- Gürmen, A. (2008c). *Kim Kime Ne De8di*, İstanbul: Kırılgaç Yayınları.
- Gürmen, A. (2008d). *Kuli'nin Rüyası*, İstanbul: Kırılgaç Yayınları.
- Gürmen, A. (2008e). *Ninem Örgü Örüyor*, İstanbul: Kırılgaç Yayınları.
- Gürmen, A. (2008f). *Ninem'in Kilimi*, İstanbul: Kırılgaç Yayınları.
- Gürmen, A. (2008g). *Ninemle Hayvanat 8Bahçesinde*, İstanbul: Uçanbalık Yayıncılık.

- Gürmen, A. (2008h). *Ormanda Sabah*, İstanbul: Kırılancık Yayınları.
- Gürmen, A. (2008i). *Selen Büyüyor 1*, İstanbul: Kırılancık Yayınları.
- Gürmen, A. (2008j). *Selen'in Çiftliği*, İstanbul: Kırılancık Yayınları.
- Gürmen, A. (2008k). *Selen'in Doktor dedesi*, İstanbul: Kırılancık Yayınları.
- Gürmen, A. (2008l). *Şıkırdak'ın Çingırağı*, İstanbul: Kırılancık Yayınları.
- Gürmen, A. (2008m). *Selen Kıbrıs'ta*, İstanbul: Kırılancık Yayınları.
- Gürmen, A. (2009a). *Padişahın Ebrusu*, İstanbul: Günışığı Kitaplığı.
- Gürmen, A. (2009b). *Selen Abı* İstanbul: Kırılancık Yayınları.
- Gürmen, A. (2009c). *Selen Tatilde*, İstanbul: Kırılancık Yayınları.
- Gürmen, A. (2011). *KMG-8*, İstanbul: Genç Timaş Yayınları.
- Gürmen, A. (2013). *KMG-8*, İstanbul: Timaş Yayınları.
- İlhan, A. Ç. (2000). Çocuk Kitaplarının Sanat Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi, 1. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Tömer Dil Öğretim Merkezi, Ankara,.
- Jacop, L. (1955). *Curriculum Letter*, (Çev. A. Ferhan Oğuzkan) Ankara.
- Köksalan, B. (2007). *Çocuk Edebiyatı ve Gelişimle İlgili Temel Kavramlar*, İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Külünkoğlu, T. (2010). *İlköğretim Birinci Kademe Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin İlettiği Değerler Açısından İncelenmesi*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Meydan Larousse (1981). *Çocuklar İçin Edebiyat*, C.3, 47 İstanbul.
- Nas, R. (2002). *Çocuk Edebiyatı*, Bursa: Ezgi Yayıncılık.
- Oğuzkan, F. (1987). *Çocuk Edebiyatı* (4.Basım), İstanbul: Emel Matbaacılık.
- Özüdoğru, Ş. (2005). *Eğitimci Gözüyle Çocuk Eğitimi*, Konya.
- Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Gönül Yayıncılık.

- Sever, Sedat, (2003). *Çocuk ve Edebiyat*, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Şahin, A. (2007). *Çocuk ve Çocukluk, Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Şirin, M. N. (2000). *Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Şirin, M. R. (1987). *Çocuk Edebiyatı Yıllığı*, İstanbul: Gökyüzü Yayınları.
- Türkçe Sözlük* (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yalçın A., Aytaş G. (2003). *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yalçın, A. (2002). *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yavuzer, H. (2002). “Alışkanlıklarının İncelenmesi”, *Milli Eğitim Dergisi*, 164. *Çocuk Psikolojisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuğunuzun İlk 6 Yılı*, 16. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yılar, Ö. (2010). *Halk Bilimi ve Eğitimi*, (3 Baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Yılar, Ö. (2011). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Pegem Akademi.
- Yılar, Ö. (2005). *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yılmaz, B. (1994). *Çocuklara Okuma Alışkanlığı Kazandırmada Ebeveynlerin Rolü*, İstanbul: Yaşadıkça Eğitim.
- Yörükoğlu, A. (1997). *Çocuk Ruh Sağlığı* (21. Baskı), İstanbul: Özgür Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

01.12.1988 tarihinde Kars'ta doğdu. İlk ve orta öğrenimini Dağpınar Çağdaş Yaşam İsmet İlköğretim Okulu'nda tamamladı. Lise öğrenimini Kars Alpaslan Lisesi'nde tamamladı. 2008 yılında Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünü kazandı. 2011 yılında Maliye Bakanlığına atandı ancak göreve başlamadı. 2012 yılında Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında tezli yüksek lisansa başladı. 2013 yılında hala görev yaptığı Dağpınar Çağdaş Yaşam İsmet Güresen İlkokulu'na atandı.